

Studenckie Koło Naukowe Progress

FORWARD

magazyn studencki

nr: 24 (03/2019) Uniwersytet Łódzki ISSN 1899-5748

**KONKURS!
KRZYŻÓWKA**
—ODGADNIJ HASŁO
I WYGRAJ NAGRODY

**POSTĘPUJĄCA
AUTOMATYZACJA**
I ROBOTYZACJA W PRZEMYŚLE

Od redakcji

Drogi Czytelniku,

Cieszymy się, że możemy oddać w Twoje ręce kolejne już wydanie Magazynu. Mieliśmy zaszczyt tworzyć je będąc w szczególnym stanie radości z powodu świętowania 25-lecia istnienia Studenckiego Koła Naukowego Progress. Z tej okazji w niniejszym wydaniu znajdziesz wywiad z Panem Tomaszem Dąbrowskim, współzałożycielem naszej organizacji.

W 24 wydaniu skupiliśmy szczególną uwagę na sprawach bieżących, żywo dyskutowanych obecnie na forum ekonomicznym, dlatego też znajdziesz w nim zarówno rozważania na temat wykorzystywania mediów społecznościowych przez agencje reklamowe. Ale również o postępującej robotyzacji oraz automatyzacji obserwowanej w wielu przedsiębiorstwach. Tak jak gospodarka krajowa silnie zależy od warunków światowych, tak i nasza redakcja dostrzegając zależności międzynarodowe przybliży sytuację Kazachstanu. Poznasz zagrożenia dla gospodarki opartej na ropie naftowej oraz to, jakie zmiany wdraża kraj motywując jego rozwój.

Temat overturism'u, który dotyczy niemal każdego, spotkasz w artykule w języku angielskim. Jest to przeciwieństwo zrównoważonej turystyki, z którym aktualnie musi mierzyć się gospodarka wielu krajów. Wobec nowej idei władz państwa niemożliwe było pominięcie przez nas tematu Pracowniczych Planów Kapitałowych, których ocena jest obecnie niejednoznaczna. Jakże są korzyści i co się wiąże z programem dobrowolnego oszczędzania na emeryturę?

Gry komputerowe to rozrywka z którą praktycznie każdy miał styczność. Czy zdajesz sobie jednak sprawę jak oddziałuje ona na rozwój Twojego mózgu? Sprawdź jakie umiejętności rozwijają maniacy komputerowi. A może chciałbyś pracować w korporacji i zastanawiasz się czy, mimo stałej i dobrze płatnej pracy, zatrudnieni rozwijają swoje kwalifikacje? Jeśli tak to na pewno przyda Ci się wiedza o tym czym tak naprawdę zajmuje się coaching i co dzięki tej usłudze zyskujesz. Jeżeli nie marzysz o pracy w cudzej firmie to może własna działalność gospodarcza? Znajdziesz u nas informacje teoretyczne z zakresu prawa. Kto może założyć działalność i jaką formę wybrać? Jak można zmienić sposób opodatkowania? Wszystkie te tematy czekają na Ciebie. Mamy nadzieję, że nasza praca będzie dla Ciebie inspiracją do ciekawych dyskusji oraz rozważań nad naszą rzeczywistością ekonomiczną. Życzymy miłej lektury!

Weronika Siewiera

REDAKCJA FORWARD

PROWADZĄCY:

Redaktor naczelna
Weronika Siewiera
w.siewiera@progress.org.pl

Koordynator projektu
Aleksandra Kapała
a.kapala@progress.org.pl

Z ZAŁOGĄ:

Korekta:

Łukasz Chmurzyński, Dominika Pawlak,
Tigran Awakjan

Dystrybucja: Maciej Ostrowski,
Aleksandra Starzyńska

Marketing: Sylwia Iznerowicz, Klaudia Frycz

Kontakty zewnętrzne: Wioleta Siekiera,
Weronika Wróblewska, Zuzanna Kłos

Stała współpraca: Maria Łuczak, Joanna Wiśnios,
Katarzyna Słodowa, Justyna Czechowska, Piotr Bury

Projekt graficzny, skład i ilustracje: Kosmiczni.com

Internet:

fb.me/magazyn.studencki.forward
http://progress.org.pl/forward/
issuu.com/forward.mag

Patronat Honorowy nad Forwardem objęli:

prof. zw. dr hab. Antoni Różalski
Rektor Uniwersytetu Łódzkiego

dr hab. Rafał Matera,
Dziekan Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego
Uniwersytetu Łódzkiego

prof. dr hab. Monika Marcinkowska
prof. zw. UŁ, Dyrektor Instytutu Finansów
na Wydziale Ekonomiczno – Socjologicznym
Uniwersytetu Łódzkiego

WYDAWCA: SKN PROGRESS

Uniwersytet Łódzki
Wydział Ekonomiczno – Socjologiczny
Instytut Finansów
ul. Rewolucji 1905 r. 41
90 – 214 Łódź
Siedziba: FP10
Tel: 790 250 535
progress@progress.org.pl
www.progress.org.pl

Wszystkie materiały chronione są prawem autorskim. Przedruk lub rozpowszechnianie w jakiegokolwiek formie i jakimkolwiek języku bez pisemnej zgody wydawcy jest zabronione. Wydawcy magazynu nie ponoszą odpowiedzialności za błędy, czy konsekwencje wynikające z zastosowania informacji w nim zawartych.

Nakład: 6 000 szt.

Patronat honorowy

Partner medialny

Partner Strategiczny

REKLAMA NATYWNA	4
Jako element strategii content marketingowej	
NAFTOWA DYKTATURA	8
OVERTOURISM	12
A new challenge in the tourism sector	
PRACOWNICZE PLANY KAPITAŁOWE	18
Jako złoty środek dla przyszłych emerytur	
KRZYŻÓWKA	21
ĆWIERĆWIECZE – I CO DALEJ?	22
Wywiad z Tomaszem Dąbrowskim, założycielem SKN Progress	
COACHING	24
Współczesna metoda rozwoju	
WYWIAD Z PANIĄ EWĄ POKORSKĄ,	28
Dyrektorem Global Controlling & Planning Center of Expertise (CoE) dla ABB w Łodzi.	
EDUKACYJNY POTENCJAŁ GIER KOMPUTEROWYCH	30
SŁÓW KILKA O ZAKŁADANIU	34
DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ.	
Analiza prawno-podatkowa	
POSTĘPUJĄCA AUTOMATYZACJA	38
I ROBOTYZACJA W PRZEMYSŁE	

REKLAMA NATYWNA

JAKO ELEMENT STRATEGII CONTENT MARKETINGOWEJ

WPROWADZENIE

Obecnie nadrzędnym trendem w branży marketingu internetowego jest budowanie stabilnych i długoterminowych relacji z klientami poprzez dostarczanie im wartościowych treści cyfrowych na poszczególnych etapach ścieżki zakupowej. Dzieje się to z powodu utraty swojej ugruntowanej pozycji przez e-reklamę. Współczynnik klikalności standardowej reklamy banerowej spadł w 2014 roku do zaledwie 0,12%, a 94% osób oglądających materiały wideo w Internecie pomija poprzedzające reklamy przed upływem 5 sekund¹. Nowy konsument cyfrowy już nie jest pasywnym odbiorcą w modelu komunikacji marketingowej firm, lecz poinformowanym i dynamicznym klientem, który ciągle jest wspierany przez stale rosnącą sieć źródeł informacji. 58% polskich internautów

deklaruje, że poprzez reklamy nigdy nie wchodzi na strony internetowe, i tylko co jedenasty użytkownik Internetu przyznaje, że często zwraca uwagę na reklamy online². W takich okolicznościach specjaliści do spraw marketingu zaczynają aktywnie poszukiwać alternatywnych sposobów dotarcia do konsumentów. Celem niniejszego artykułu jest próba przedstawienia reklamy natywnej jako elementu strategii content marketingowej, za pomocą którego reklamodawcy mogą rozpowszechniać informacje o marce bądź jej produktach wśród swoich potencjalnych klientów docelowych. W artykule zastosowano podejście badawcze oparte na przeglądzie piśmiennictwa i źródeł internetowych.

Marharyta Bolbotenko
marharyta.bolbotenko@gmail.com

Marketing
Uniwersytet Łódzki

Recenzent: dr Beata Glinkowska

ISOTA I FORMY REKLAMY NATYWNEJ

Według portalu internetowego WhitePress strategia content marketingowa polega na pozyskiwaniu klientów za pomocą publikacji przydatnych i bardzo atrakcyjnych treści, których celem jest zainteresowanie zarówno ogólnej, jak i ściśle określonej grupy odbiorców³. Firmy lub sklepy internetowe publikują na swoich stronach internetowych bądź profilach w mediach społecznościowych artykuły, poradniki, recenzje, filmy wideo lub nawet opisy różnych *case-studies*. Wszystkie te działania content marketingowe nie mają na celu natychmiastowego sprzedania, lecz wzbudzenie zainteresowania i zaangażowania, jak np. udostępnienie artykułu w mediach społecznościowych, napisanie komentarzy lub polubienie strony internetowej i cykliczne sprawdzanie jej zawartości. W taki sposób specjaliści ds. marketingu pragną przebić się przez szum informacyjno-reklamowy innych marek i przykuć uwagę odbiorców do własnej firmy. Eksperti prognozują, że już niedługo wydatki na marketing przesuną się z reklamy internetowej w kierunku inicjatyw content marketingowych wzmacniających więzi i pogłębiających relacje z obecnymi i potencjalnymi klientami⁴.

Reklama natywna jest stosunkowo nowym pojęciem w marketingu internetowym, dlatego trudno jest podać jej jedną, wyczerpującą definicję. Jest narzędziem marketingowym, które zakłada płatne kreowanie treści promocyjnych i w swojej naturze jest podobne do lokowania produktów lub *brand entertainment*, lecz ograniczone do specyficznego kontekstu zastosowania⁵. Reklama natywna nie może mieć charakteru nachalnego i najczęściej jest bardzo dobrze wpleciona w otaczającą

ją treść cyfrową, angażuje konsumenta, jako zwykłą aktywność content marketingowa. Definicja słowa natywne brzmi: „taki, jak w warunkach naturalnych”, zatem opisywany rodzaj reklamy na pewno nie może przybierać formy zwykłego przekazu reklamowego. Jako element strategii content marketingowej reklama natywna ma za zadanie pozyskiwanie i angażowanie jasno zdefiniowanych klientów docelowych, w celu wywołania działań mogących przynieść korzyści firmie. Główną cechą odróżniającą reklamę natywną od pozostałych działań content marketingowych jest pojedynczy charakter publikacji, tzn. publikowanie treści cyfrowej, pełniącej rolę reklamy natywnej, nie zawsze ma na celu kontynuację tworzenia podobnych treści na wybranej platformie internetowej.

Ze względu na kanały dystrybucji treści cyfrowej można wyróżnić takie formy reklamy natywnej jak:

- linki sponsorowane w wyszukiwarkach internetowych, które pojawiają się powyżej bezpłatnych wyników wyszukiwania, i oznaczone są polem z napisem „Reklama”;
- sponsorowane posty w mediach społecznościowych;
- artykuły, spójne pod względem wyglądu i stylistyki z treściami redakcyjnymi, pojawiające się na stronach wydawców oraz serwisach eksperckich;
- jednorazowe rozesłanie wiadomości o charakterze reklamowym do grupy adresatów za pomocą mechanizmów poczty elektronicznej, czyli *mailing*.

ZALETY I WADY REKLAMY NATYWNEJ JAKO ELEMENTU STRATEGII CONTENT MARKETINGOWEJ

Głównymi platformami dostarczającymi rozwiązania w obszarze reklam natywnych są wydawcy, serwisy społecznościowe oraz dostawcy technologii. Większość wydawców wciąż stosuje zamiennie terminy „reklama natywne” i „treści sponsorowane”, jednak ciągle komplikująca się natura cyfrowa sprawia, że reklamy natywne wydostają się poza kategorie zwykłych *advertorial ads*. Obecnie wydawcy, oprócz znanych im roli wydawców i dziennikarzy internetowych, muszą także pełnić funkcje dyrektorów kreatywnych. W celu skuteczniejszego oddziaływania na odbiorców, tzw. zachęcenia ich do dzielenia się treściami i eksplorowania tematów, poruszanych w reklamach natywnych, wydawcy powinni ściśle współpracować z markami i agencjami reklamowymi. Owocem takiej współpracy są treści, skutecznie prezentujące cechy wyróżniające marek i opowiadający ich historię w sposób nienachalny i subtelny. Spójność między marką, a miejscem publikacji nigdy nie była tak ważna, jak obecnie. Serwisy społecznościowe oferują różne formaty i sposoby dystrybucji reklam natywnych. Na Facebooku na przykład są to promowane posty, na Twitterze – sponsorowane tweety. Platformy społecznościowe zachęcają agencje reklamowe i marki do skorzystania z opcji reklamy natywnej i prezentują je, jako sensowne rozwiązania dla biznesów, chcących podnieść jakość publikowanych treści i stworzyć lojalną społeczność.

Tabela 1. Zalety reklamy natywnej jako elementu strategii content marketingowej

Zalety reklamy natywnej	Marki i agencje reklamowe	Wydawcy	Serwisy społecznościowe	Dostawcy technologii
Remedium na spadającą efektywność nakładów na reklamę banerową	✓	✓		
Podnoszenie jakości doświadczenia użytkowników	✓	✓	✓	
Większe zaangażowanie odbiorców	✓	✓		
Wykorzystanie strategii “pull”	✓	✓	✓	
Źródła przychodów	✓	✓	✓	✓
Możliwość pozyskiwania pogłębionych danych behawioralnych użytkowników	✓	✓	✓	✓

Tabela 2. Wady reklamy natywnej jako elementu strategii content marketingowej

Wady reklamy natywnej	Marki i agencje reklamowe	Wydawcy	Serwisy społecznościowe	Dostawcy technologii
Duża pracochłonność	✓	✓		
Potrzebne są edukacja oraz szkolenia działów marketingowych i technologicznych	✓	✓	✓	✓
Brak jasno zdefiniowanych mierników skuteczności i efektywności	✓	✓	✓	✓
Wymagane są wysokie kompetencje contentowe	✓	✓		✓
Problemy z przejrzystością – konsumenci postrzegają reklamę natywną jako treści wprowadzające w błąd	✓	✓	✓	✓
Brak budżetu na potrzeby treści	✓	✓	✓	✓

Źródło: opracowanie własne na podstawie Lieb R., Defining and mapping the native advertising landscape, Altimeter Group, 2013

Jako najczęstsze cele kampanii natywnych w mediach społecznościowych, wskazuje się identyfikację potencjalnych klientów, tworzenie społeczności oraz generowanie świadomości marki⁷. Dostawcy technologii pomagają markom, za pomocą autorskich algorytmów, rozpoznać własne media, kreujące najwięcej tzw. „pozyskanych mediów”, tzn. będących treściami generowanymi przez użytkowników, jak np. wpisy na portalach społecznościowych, recenzje na forach, komentarze itp. Następnie zebrane treści cyfrowe są oznaczane identyfikatorami, które później są wykorzystane do powiązania ich z odbiorcami, wydawcami bądź platformami społecznościowymi. W ten sposób dostawcy technologii są w stanie zaferować markom i agencjom reklamowym ciągłą optymalizację i aktualizację reklam natywnych. W takim rozumieniu reklamy natywne są po prostu pojemnikami mieszczącymi treści cyfrowe.

W Tabeli nr 1 zostały przedstawione zalety wykorzystania reklamy natywnej, jako elementu strategii content marketingowej, dla marek i agencji reklamowych, wydawców, serwisów społecznościowych oraz dostawców technologii.

Jak wynika z Tabeli 1 głównymi zaletami reklamy natywnej, jako elementu strategii content marketingowej spójnego dla wszystkich graczy, są możliwości pogłębienia wiedzy na temat zachowania użytkowników w sieci poprzez uzyskanie większej ilości danych behawioralnych oraz wykorzystanie reklamy

natywnej jako nowego źródła przychodów. Dla wydawców oraz marek i agencji reklamowych, reklama natywna stwarza szanse zainteresowania odbiorców publikowanymi treściami oraz pomaga przezwyciężyć wtyczki, blokujące reklamy i ślepotę banerową. Należy podkreślić, że reklama natywna jest elementem strategii marketingowej *pull*, z czego wynika, że użytkownicy korzystają z takich reklam dobrowolnie. W odróżnieniu od reklam banerowych, które często irytują użytkowników, reklama natywna nie jest narzucana, co jest jej dodatkowym atutem.

Z kolei Tabela nr 2 przedstawia wady wykorzystania reklamy natywnej jako elementu strategii content marketingowej dla marek i agencji reklamowych, wydawców, serwisów społecznościowych oraz dostawców technologii.

Jak wynika z powyższej Tabeli, główny problem wykorzystania reklam natywnych jako elementu strategii content marketingowej tkwi w braku specjalistycznej wiedzy niezbędnej do pracy z treściami, zwłaszcza natywnymi, oraz w braku budżetów na potrzeby treści. Reklama natywna jako innowacja marketingowa wciąż znajduje się we wczesnej fazie swojego rozwoju. Mnóstwo reklamodawców zastanawia się nad wejściem w ten rodzaj reklamy, lecz tylko około 25% organizacji prowadzi działania z zakresu content marketingu, posiadając bazową strategię treści⁷. Brak spójnej wizji i nadrzędnego celu wszystkich działań w sieci często przekłada się na jakość i mniejsze korzyści płynące z wykorzystania

reklam natywnych. Wszyscy gracze narażeni są na zagrożenia związane z niedoskonałością mierników skuteczności i efektywności reklamy natywnej, konsekwencją czego mogą być nietrafne decyzje strategiczne.

PODSUMOWANIE

Dokonując reasumpcji należy stwierdzić, że reklama natywna wydaje się być kolejnym etapem ciągłego ewoluowania sposobów dystrybucji treści o charakterze marketingowym w sieci. Jest to jednak hipoteza, która zostanie zweryfikowana dopiero w przyszłości. Reklama natywna, jako element strategii content marketingowej posiada istotne zalety, mogące znacząco polepszyć sposoby komunikowania się marek i agencji reklamowych z odbiorcami. Dla wydawców i serwisów społecznościowych, reklama natywna zaczyna przybierać formę integralnej części całego ekosystemu witryny lub platformy internetowej. Dostawcy technologii eksperymentują ze sposobami optymalizacji contentu w czasie rzeczywistym, co ma na celu podnoszenie jakości doświadczenia klientów podczas kontaktu z przekazem reklamowym, w porównaniu z tradycyjnymi banerami. Warto jednak podkreślić, że reklama natywna wciąż pozostaje stosunkowo nowym sposobem dystrybucji treści reklamowych w Internecie. Dla jej skutecznego wykorzystania niezbędne są szkolenia specjalistów zarówno z działów marketingowych, jak i technologicznych, regulacje dotyczące przejrzystości oraz wyrobienie uniwersalnych mierników, za pomocą których możliwa będzie ocena jej skuteczności i efektywności.

Bibliografia:

- Lieb R., Szymanski J., *Content. Elementarna częśćka marketingu. Kompletny podręcznik do content marketingu*, Żnak Horyzont, Kraków, 2018, s. 14 – 15
- Centrum Badania Opinii Społecznej, 2011, *Nudzą, drażnią, dezinformują – Polacy o reklamach*, BS/16/2011, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2011/K_016_11.PDF, s. 6, 10.02.2019
- Platforma WhitePress, *Content Marketing Polska Blog*, <https://www.whitepress.pl/baza-wiedzy/content-marketing-polska-blog>, 10.02.2019
- Lieb R., Szymanski J., *Content. Elementarna częśćka marketingu. Kompletny podręcznik do content marketingu*, Żnak Horyzont, Kraków, 2018, s. 45
- Kurzyk B., *Potencjał wykorzystania reklamy natywnej dla celów budowy siły marki*, „Marketing i Rynek”, nr 11/2014
- Lieb R., Szymanski J., *Content. Elementarna częśćka marketingu. Kompletny podręcznik do content marketingu*, Żnak Horyzont, Kraków, 2018, s. 80
- Lieb R., *Rebecca Lieb's Blog*, <http://rebeccalieb.com/blog/rebecca-lieb>, 2016, 10.02.2019

Finance Week XIII

Od 13 do 17 maja odbędzie się XIII edycja bezpłatnych szkoleń dla studentów z zakresu ekonomii, finansów, rachunkowości, a także podatków. Podczas Finance Week, oprócz udziału w szkoleniach i uzyskaniu certyfikatów, będziecie mieli możliwość wzięcia udziału w prelekcji ze znaną osobistością ze świata finansów, w fantastycznej imprezie klubowej- Finan\$ówce oraz Balonowym Deszczu Nagród. Zapraszamy do śledzenia naszego Facebook'a, na którym będą się pojawiać konkursy z atrakcyjnymi nagrodami!
Do zobaczenia w maju!

FINANCE WEEK

FINANCE WEEK

FINANCE WEEK

Więcej informacji na:

/FINANCEWEEK_PROGRESS

/FINANCEWEEK

NAFTOWA DYKTATURA

Lukasz Adamiak

*Finanse i rachunkowość
Uniwersytet Łódzki*

Opiekun naukowy: dr hab. Agata Szczukocka

Kazachstan zajmuje powierzchnię blisko pięć razy większą od powierzchni Polski. Jest to kraj zamieszkiwany przez 18 milionów ludzi, czyli dwukrotnie mniej niż w Polsce. Graniczy z Federacją Rosyjską, Chińską Republiką Ludową, Uzbekistanem, Kirgistanem, Turkmenistanem oraz Morzem Kaspijskim, będąc jednocześnie największym śródlądowym państwem na świecie¹. Poza wysokim stosunkiem powierzchni do liczby mieszkańców na tle wymienionych krajów, uwagę zwraca coraz lepsza sytuacja gospodarcza, która jest ograniczana dyktaturą. Nursułtan Nazarbajew od 16 grudnia 1991 roku, czyli od momentu uzyskania przez Kazachstan niepodległości, nieprzerwanie rządzi krajem. Prezydent ma możliwość między innymi: powołania i odwołania rządu, rozwiązania parlamentu, zarządzenia referendum, czy wprowadzenia zmian w konstytucji².

Nie powinien, więc dziwić fakt, że każda decyzja społeczna, ekonomiczna oraz gospodarcza musi zyskać uznanie głowy państwa. Gospodarka Kazachstanu opiera się na wydobyciu surowców naturalnych. Ze 118 pierwiastków chemicznych tablicy Mendelejewa kraj ten posiada 99. Obecnie eksploatowane są 493 złoża, zawierające 1225 rodzajów surowców mineralnych³. Potwierdza to fakt, że Kazachstan to kraj o ogromnych zasobach surowców i potencjale gospodarczym. Po latach teoretycznego chwaleńa możliwości państwa i ciągłego zastoju, gospodarka ruszyła do przodu. W 2017 roku PKB wzrósł o 4% i szacowany jest na 159,4 miliardów dolarów. Głównymi surowcami naturalnymi, na których opiera się gospodarka Kazachstanu są: gaz ziemny i ropa naftowa. Azjatycki kraj znajduje się w gronie 20 państw o największych zasobach naftowych na świecie, dysponując ok. 2% światowych rezerw. W roku 2014 Kazachstan wydobywał ok. 1,6 mln baryłek ropy naftowej dziennie, natomiast potwierdzone zasoby ropy naftowej szacowane są na 30 mld baryłek. Rozwój technologiczny może realnie pomóc w tym, aby Kazachstan stał się jednym z największych oraz najpoważniejszych graczy na globalnym rynku. Największe nadzieje Kazachowie wiążą z polem Kashagan (szacowany na 13 mld baryłek ropy), który jest piątym największym polem naftowym na świecie, a także największym spoza obszaru Bliskiego Wschodu (od Turcji po Iran). Ropa znajduje się na głębokości około 4 km pod dnem Morza Kaspijskiego, dlatego też, aby wydobycie było możliwe, na powierzchni zostały wybudowane sztuczne wyspy, na których zamontowano urządzenia wiertnicze. O potęgę wydobywczej Kazachstanu świadczy działalność takich firm jak: ExxonMobil, Shell, Total, ConocoPhillips, Eni, CNPC, PetroChina, LUKoil, jak również wiele mniejszych spółek. W sektorze wydobycia, za reprezentowanie kazachskich interesów odpowiada stworzona w 2002 r. państwowa spółka KazMunaiGas. Posiada ona udziały w złożach w całym kraju i odgrywa coraz większą rolę w sektorze wydobycia. Najbardziej popularnym modelem inwestycyjnym są spółki joint venture. Koncesje wydobywcze są najczęściej przekazywane przez władze do KazMunaiGas, natomiast firma negocjuje z potencjalnymi partnerami⁴. Większość wydobytej ropy Kazachstan eksportuje. W tej chwili rurociągi pozwalają na tranzyt surowca przez Rosję na wybrzeże Morza Czarnego lub do Chin. Drugim szlakiem jest transport ropy statkami przez Morze Kaspijskie do Azerbejdżanu, a stamtąd przez Turcję w region śródziemnomorski lub do gruzińskiego portu w Batumi nad Morzem Czarnym⁵. Kazachstan rozważa budowę następnych ropociągów, które umożliwią wejście na nowe rynki zbytu.

W roku 2017 wartość eksportu Kazachstanu wyniosła 48,3 miliarda dolarów (50 miejsce na świecie). W porównaniu z rokiem 2016 nastąpił wzrost wartości eksportu o 31,5%. Zdecydowana większość środków pochodziła ze sprzedaży paliw kopalnianych, które stanowiły blisko 64% całej wartości eksportu, w tym 40% to pieniądze uzyskane z obrotu ropą naftową. Z podziałem na kontynenty ponad dwie-trzecie produktów z Kazachstanu trafia do Europy (68,6%), do Azji zostaje dostarczonych 29,7% produktów, natomiast importerzy z Ameryki Północnej oraz Afryki są zdecydowanie mniej zainteresowani współpracą z kazachskimi przedsiębiorstwami (odpowiednio 1,3% oraz 0,3%)⁶. Największymi importerami surowców oraz produktów z Kazachstanu są: Włochy (18%), Chiny (12%), Holandia (10%), Rosja (9%) oraz Szwajcaria (6%). Warto podkreślić fakt, że kraj Azji Centralnej jest liderem wydobycia uranu. W 2017 roku w Kazachstanie wydobyto 39,3% światowego wydobycia uranu. Natomiast w okresie 3-ch kwartałów 2018 roku Kazachstan wyeksportował 14,2 tys. ton uranu na kwotę 699,1 mld USD. Ponad połowa dostaw (57%) skierowana jest do Chin – 8 tys. ton, 422,6 mln USD; na drugim miejscu znajduje się Kanada (18,2%) – 2,6 tys. ton, 108,2 mln USD, na trzecim zaś Rosja (16,6%) – 2,4 tys. ton, 113,6 mln USD.

Pomimo nieznacznego zmniejszenia się popytu na uran w ostatnich latach, Kazachstan stawia na rozwój tej gałęzi przemysłu, dlatego też Narodowa Spółka Atomowa „Kazatomprom” rozszerza zakres dostaw. W 2019 roku spółka wygrała przetarg na dostawę koncentratów uranu dla brazylijskiej spółki *Indústrias Nucleares do Brasil* (INB) i zrealizowała dostawę zgodnie z terminami. Podpisano także kontrakt ze szwajcarską Vattenfall AB, brytyjską *Yellow Cake Plc*. Ponadto, Międzynarodowa Agencja Energetyki Atomowej ogłosiła o wyborze „Kazatomprom'u” jako jednego z dostawców nisko wzbogaconego uranu dla banku Nisko Wzbogaconego Uranu Międzynarodowej Agencji Energetyki Atomowej⁷. Na kolejnych miejscach w rankingu eksportu znajduje się stal, której udział wynosi 8,7%, miedź (5,2%) oraz środki chemiczne pochodzenia nieorganicznego (4,5%). Ostatnie wyniki mogą napawać optymizmem, ponieważ po znacznym spadku PKB, wartości eksportu oraz importu w roku 2015, gospodarka ponownie odżyła i w ostatnim okresie wartość 9 na 10 najczęściej eksportowanych produktów wzrosła. Przykład sprzed 4 lat wskazuje, że Kazachstan jest mocno związany z fluktuacjami światowych cen surowców. W wyniku załamania cen ropy kazachska gospodarka mocno spowolniła. Przechodząc do importu, jego wartość w roku 2017 wyniosła 29,3 biliona dolarów i w porównaniu z rokiem 2016 nastąpił wzrost środków przeznaczonych na zakup produktów o 16,4%. Import Kazachstanu oparty jest na zakupie

Tabela 1. Zmiany zachodzące w gospodarce Kazachstanie w latach 2012 – 2017

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
PKB (miliardy dolarów)	208	236,6	221,4	184,4	137,3	159,4
Zmiana procentowa	4,8	6,0	4,2	1,2	1,1	4,0
Inwestycje (miliardy dolarów)	37	33,3	36,8	31,7	22,7	26,8
Zmiana procentowa	4,1	6,9	4,2	3,7	2,0	5,5
Konsumpcja (miliardy tenge)	4568	5474	6332	6556	7974	8847
Zmiana procentowa	13,4	16,0	7,9	-2,5	2,0	6,3
Eksport (miliardy dolarów)	86,4	84,7	79,5	46	36,7	48,3
Zmiana procentowa	2,5	-2,0	-6,2	-42,2	-20,1	31,6

różnego rodzaju maszyn o wartości 4,7 biliona dolarów, co stanowi 16,1% łącznego importu, sprzęt elektroniczny (3 biliony dolarów – 10,3%) oraz pojazdy (1,8 biliona \$ – 6%). Ze względu na przeszłość historyczną oraz fakt bycia sąsiadem, Kazachstan najwięcej dóbr importuje z Rosji (aż 39% łącznego importu), na drugim miejscu znajdują się Chiny (16%), natomiast trzecie są Niemcy (5%)⁸.

MIEJSCE DLA INWESTORÓW

Kazachstan oprócz wymienionych wcześniej cech na tle swojego regionu wyróżnia się także zamożnością mieszkańców. Stopa bezrobocia w ostatnich kwartałach nie

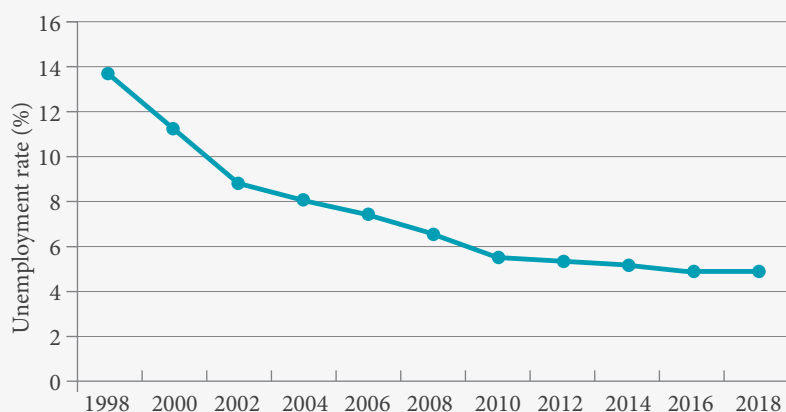
przekracza poziomu 5%. Z tego powodu Kazachstan określany jest jako państwo o dużym potencjale dla inwestorów. Należy pamiętać, że gospodarka tego kraju jest silnie uzależniona od cen ropy naftowej i gazu ziemnego. W rankingach światowych Kazachstan wciąż nie jest w czołówce, ale konsekwentnie pnie się do góry. W rankingu *Doing Business* na rok 2018 kraj ten uplasował się na 28 miejscu (awans z 36). Z analizy różnych rankingów wynika, że obecnie bilans obrotów bieżących jest poprawiany co zostało spowodowane wzrostem cen ropy naftowej. Oprócz tego, Kazachstan zajmuje 1. miejsce na świecie pod względem ochrony inwestorów mniejszościowych. Wysoko plasowany jest także dzięki takim elementom jak egzekwowanie umów,

rejestracja własności i rozwiązywanie problemów z niewypłacalnością. Z drugiej strony nisko oceniono dostępność kredytów, podłączenie do elektryczności oraz handel transgraniczny. Problem stanowi także wysoki poziom korupcji⁹. Jednakże, władze kraju w najbliższych latach planują szereg działań, które mają na celu zniwelować wyżej wymienione problemy.

Władze zdają sobie sprawę, że pokładanie nadziei jedynie w surowcach nie jest pewnym planem na przyszłość. Jak ryzykowne jest opieranie gospodarki na sprzedaży swoich zasobów za granicę, Kazachowie przekonali się kilkakrotnie w ostatnich latach. W lutym 2014 roku, po ogłoszeniu przez bank centralny dewaluacji, kurs lokalnej waluty runął o 20%. Drugie mocne tąpnięcie czekało Kazachów ponad rok później, kiedy to władze zdecydowały o zaprzestaniu ingerencji w kurs kazachskiej waluty - tenge. W rezultacie kazachska waluta osłabiła się w stosunku do dolara o rekordowe 28%¹⁰. Od tego momentu odbicia się od dna obserwujemy dynamiczny rozwój gospodarczy kraju, który wymaga jednak czasu aby wrócić do poziomu sprzed kryzysu.

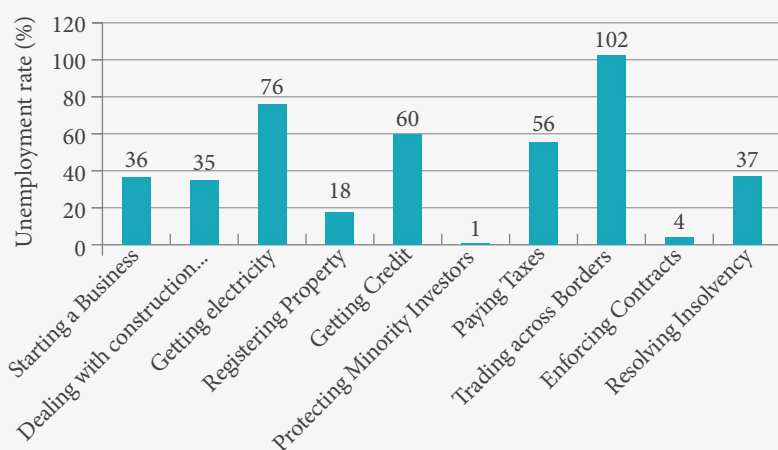
W swoich orędziach Nursułtan Nazarbajew zapowiedział wiele reform gospodarczych i politycznych na kolejne lata. Jednym z jego głównych założeń jest prywatyzacja. Wiele państwowych przedsiębiorstw ma zostać sprzedane, a państwo ma sprawować kontrolę jedynie nad strategicznymi miejscami. Docelowo udział państwa w gospodarce ma zmniejszyć się do 15% PKB, średniego poziomu państw Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD). Prezydent chce również rozwinąć gałąź małych oraz średnich przedsiębiorstw. Udział takich firm w PKB kraju do roku 2050 ma wynosić co najmniej 50%. W osiągnięciu tego celu mają pomóc takie działania jak: wprowadzenie systemu mikrokredytów dla małych firm, obniżenie cen usług komunalnych, transportowych i energetycznych, a także zmniejszenie biurokracji i rozwój administracji internetowej. Kolejnym ruchem jest dywersyfikacja eksportu, ponieważ władze chcą zwiększyć do roku 2025 sprzedaż produktów, które nie są surowcami mineralnymi. Oczywiście ropa oraz gaz będą nadal najważniejszymi działkami gospodarki, lecz zostanie to w pewnym stopniu ograniczone. Za pomyślność osiągnięcia tego celu ma być odpowiedzialne Międzynarodowe Centrum Finansowe „Astana”. Rewolucja gospodarcza obejmie również rolnictwo. Zmiany w tym sektorze mają polegać na zjednoczeniu małych gospodarstw rolnych w spółdzielnie, a subsydia rolnicze zostaną zastąpione przez ubezpieczenie produkcji. Zostanie również stworzony nowy system przechowywania, transportu i zbytu towarów. Rezultatem działań ma być zwiększenie eksportu żywności do 2021 r.

Wykres 1. Stopa bezrobocia w Kazachstanie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://www.indexmundi.com/g/g.aspx?v=74&c=kz&l=en>, 30.06.2015

Wykres 2. Umiejscowienie Kazachstanu w poszczególnych kategoriach rankingu Doing Business 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/k/kazakhstan/KAZ.pdf>

o 40%. Głównym elementem nowej strategii zostanie produkcja zbóż i ich eksport na całą Eurazję. Plan zakłada również budowę mieszkań dla 1,5 mln rodzin w ciągu najbliższych 15 lat. Zakłada on budownictwo tak mieszkań na własność, jak i mieszkań na wynajem bez konieczności wykupu dla biedniejszych. Dotacje państwowe mają sprawić, że koszty kredytów bankowych dla inwestorów będą zauważalnie niższe. Władze przewidują też dopłaty do kredytów hipotecznych udzielanych przez banki dla ludności. Czynnikiem pobudzającym przedsiębiorczość ma być rozwój partnerstwa publiczno-prywatnego, a w związku z tym planowane jest przekazanie szeregu usług publicznych biznesowi. Plany przewidują budowę i gruntowną modernizację całej sieci transportowej, ponadto rozbudowany zostanie port Kuryk nad Morzem Kaspijskim, który ma stać się bramą eksportową i importową dla kraju¹¹.

Kolejnym celem Nursułtana Nazarbajewa jest utrzymanie wewnętrznej struktury Kazachstanu i przygotowanie kraju na odejście obecnego prezydenta. Wystąpienie kolejnego kryzysu może grozić zaprzestaniem dotychczasowego dorobku Kazachstanu i załamaniem państwa. Najbardziej widocznymi problemami na ten moment są: nie wystarczająca efektywność aparatu państwowego, niewystarczająca konsolidacja społeczeństwa oraz elit, a także wyczerpanie się pewnego schematu systemu politycznego. *„Odpowiedzią jest przebudowa systemu, swoista pierestrojka inicjowana przez samego Nazarbajewa. Obejmuje ona profesjonalizację aparatu urzędniczego i szerzej instytucji państwowych, większe otwarcie gospodarki i zmniejszenie w niej roli państwa oraz działania na rzecz konsolidacji społeczeństwa wokół idei państwowej.”*¹². Podstawowym zadaniem tych zmian jest wzmocnienie państwa poprzez jego modernizację, polegającą na kopiowaniu zachodnich rozwiązań bez naruszania autorytarne go charakteru reżimu. Nadzieją dla Kazachstanu jest także obecna struktura demograficzna. Według danych zgromadzonych w bazie *Central Intelligence Agency*, średnia wieku wynosi 30 lat. 40% społeczeństwa stanowią osoby do 24 roku życia. Kolejne 42% populacji mieści się w przedziale 25-54 lat. Jeśli edukacja będzie na odpowiednio wysokim poziomie oraz państwo zainwestuje w młodzież i studentów to będzie to doskonała inicjatywa prowadząca do dynamicznego rozwoju. Ważnym krokiem dla Kazachstanu była organizacja światowej wystawy EXPO w roku 2017 w Astanie, stolicy kraju. W wystawie wzięło udział 116 państw i 18 organizacji międzynarodowych, co stanowi jedną z najwyższych liczb uczestników w historii wystaw światowych. Na teren wystawy przeznaczono powierzchnię 25 hektarów, a frekwencja wyniosła 5 milionów osób.

WSPÓŁPRACA Z POLSKĄ

Relacje gospodarcze pomiędzy Kazachstanem a Polską sięgnęły w 2017 roku 3,5 mld złotych. Kazachstan eksportuje głównie produkty mineralne, a także produkty przemysłu chemicznego i produkty pochodzenia roślinnego. Polska sprzedaje z kolei maszyny i urządzenia mechaniczne, elektryczne i ich części, produkty przemysłu chemicznego, pojazdy, samoloty i statki, a także urządzenia transportowe,

Parlament ma uzyskać większą rolę w formowaniu rządu oraz władz regionalnych.

Polityka społeczna oraz ekonomiczna mają znaleźć się w gestii rządu, parlamentu oraz akimów – szefów władz lokalnych

produkty pochodzenia roślinnego oraz różne artykuły przemysłowe. Pomimo autorytarne go charakteru państwa prezydent Nazarbajew stara się wdrażać rozwiązania prowadzące do demokratyzacji i rozwoju kraju. Władza częściowo ma przejść w ręce rządu i parlamentu. Parlament ma uzyskać większą rolę w formowaniu rządu oraz władz regionalnych. Polityka społeczna oraz ekonomiczna mają znaleźć się w gestii rządu, parlamentu oraz akimów – szefów władz lokalnych¹³. Jednocześnie Kazachstan to jedyne państwo Środkowoazjatyckie, które ma zawarty Traktat o wzmocnionym partnerstwie z Unią Europejską. Pomiedzy Polską i Kazachstanem obowiązują umowy międzyrządowe o unikaniu podwójnego opodatkowania oraz o ochronie inwestycji. Polscy przedsiębiorcy działający na rynku kazachskim mają możliwość korzystania z szeregu instrumentów kredytowo-ubezpieczeniowych, w tym w ramach rządowego Programu Finansowe Wspieranie Eksportu¹⁴. Przykładem ekspansji zagranicznej jest otwarcie w dawnej stolicy Kazachstanu – Almaty pierwszej w kraju salonu Reserved należące do polskiej spółki odzieżowej LPP. Pozostałe marki należące do spółki, czyli Cropp, House, Mohito oraz Sinsay również mają już swoje salony

w największych galeriach w Kazachstanie¹⁵. Innymi przykładami polskich firm na kazachskim rynku są: Akpil (eksport maszyn rolniczych), Polpharma (branża farmaceutyczna), Taranko (eksport mebli), TUNAP (eksport chemii gospodarczej), VELTEKO (eksport maszyn pakujących). Obecnie działa tu około 200 polskich przedsiębiorstw, a w ciągu najbliższych 5 lat obrót handlowy pomiędzy państwami powinien wzrosnąć do poziomu 3 mld dolarów.

PODSUMOWANIE

Kazachstan pomimo problemów gospodarczych sprzed kilku lat wciąż posiada olbrzymi potencjał. Prezydent Nazarbajew od wielu lat dyktatury posiada plan na przyszłość, a przede wszystkim jest gotowy na oddanie władzy rządowi. Głównym celem na najbliższe lata dla Kazachstanu będzie doprowadzenie gospodarki do stanu sprzed roku 2015, a także zmniejszenie roli surowców w eksporcie. Szereg planowanych reform ma przybliżyć Kazachstan do osiągnięcia sukcesu. Patrząc przez pryzmat Polski, nasza współpraca mogłaby okazać się owocna ze względu na zapotrzebowanie na ropę oraz gaz. W przeciwnym kierunku również może powędrować wiele towarów. Wiele polskich przedsiębiorstw rozszerza swoją działalność na azjatyckim rynku. Warto pamiętać, że Kazachstan znajduje się na tzw. „Nowym Jedwabnym Szlaku”, który łączy Europę z Chinami, co sprawia, że ten kraj staje się jeszcze bardziej atrakcyjny jako partner biznesowy. Kazachstan na przykładzie organizacji EXPO udowodnił, że jest krajem, który potrafi podołać wyzwaniom i być może za 10-20 lat znajdzie się w gronie najbogatszych państw świata.

Bibliografia:

1. <http://www.mukhtarablayzov.gov.pl/6.gospodarka>, 2013
2. <https://www.newsweek.pl/swiat/ludzie/kim-jest-nursultan-nazarbajew-prezydent-kazachstanu/dr75d2jhttps://informatorekonomiczny.msz.gov.pl/pl/azja/kazachstan/>
3. <https://informatorekonomiczny.msz.gov.pl/pl/azja/kazachstan/>, 27.01.2014
4. <https://www.polskieradio.pl/42/273/Artykul/1296151,Kazachstan-ma-wielkie-zloza-ropy-i-ambicje-by-dolaczyc-do-naftowych-szejkow-Chevron-juz-tam-jest>, 22.11.2014
5. pap/mk, <https://www.forbes.pl/wiadomosci/kazachstan-ma-ambicje-by-dolaczyc-do-szejkow/psj6j6>, 22.11.2014
6. Daniel Workman, <http://www.worldstopexports.com/kazakhstanstans-top-10-exports/>, 13.03.2018
7. Lyubov Papurina, <https://kazakhstan.trade.gov.pl/pl/aktualnosci/291839,kazachstan-swiatowym-liderem-pod-wzgledem-wydobycia-uranu.html>, 31.01.2019
8. Daniel Workman, http://www.worldsrichestcountries.com/top_kazakhstan_imports.html, 2019
9. Mateusz Walewski, <https://www.kierunekchemia.pl/artykul,58175,kazachstan-wysoko-w-rankingu-konkurencyjnosci.html>, 21.09.2018
10. Malwina Wrotniak, <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Kazachstan-juz-nie-Borat-jeszcze-nie-Dubaj-Tam-mieszkam-7541778.html>, 07.09.2017
11. <https://forsal.pl/artykuly/1024124,kazachstan-zapowiada-reformy-gospodarcze-i-polityczne.html>, 02.03.2017
12. Aleksandra Jarosiewicz, „Pierestrojka Nazarbajewa. Kryzys i reformy w Kazachstanie”, „Punkt Widzenia” Numer 58, Warszawa, Czerwiec 2016
13. <https://forsal.pl/artykuly/1024124,kazachstan-zapowiada-reformy-gospodarcze-i-polityczne.html>, 02.03.2017
14. Bartek Teslawski, <https://www.eastbook.eu/2018/04/26/kazachstan-brama-chin-brama-syberii/>, 26.04.2018
15. <https://businessinsider.com.pl/finanse/handel/pierwszy-sklep-reserved-w-kazachstanie/qksk611>, 05.11.2018

OVERTOURISM

A NEW CHALLENGE IN THE TOURISM SECTOR

Jarosław Kamiński
jaroslaw.kaminski92@gmail.com

Zarządzenie
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

Recenzent: dr hab. Jacek Trębecki, prof. nadzw. UEP

TOURISM – STRONG SECTOR

Tourist sector is huge and it increases every year. According to Statista, international tourism revenue amounted to 1.34 trillion U.S. dollars in 2017 and since 2000 it increased by around 280%¹. This sector is extraordinary because it grows relentlessly around the world. According to the United Nations World Tourism Organization, it increased from 25 million arrivals in 1950, to over 1.3 billion in 2017². Tourism sector is often connected with travel in economic analyses. As provided by the World Travel & Tourism Council it “creates jobs, drives exports, and generates prosperity across the world”³. How important Travel & Tourism sector is can

be seen in the table 1. It is responsible for 10% of worldwide GDP and 313 million jobs; it accounts for 10% of total employment.

There are countries which are totally dependent on tourists. Table 1 shows 20 countries which are the most reliant on the Travel and Tourism sector, and those are mainly island countries. The top 4 are Maldives, Seychelles, Macau and Antigua and Barbuda. In these countries (Macau is a part of China), contribution of travel and tourism to GDP exceeds 50%. All of the mentioned countries have one thing in common: they have access to sea or ocean.

ENOUGH IS ENOUGH – OVERTOURISM

Despite the fact that start of mass tourism dates back to the beginning of 1960s⁶, overtourism is quite a new phenomenon and it has become more popular in the recent years. This term (#overtourism) was first used in 2012⁷. Other name of this phenomenon is tourism congestion.

According to the Collins Dictionary, it is the “*phenomenon of a popular destination or sight becoming overrun with tourists in an unsustainable way*”⁸. Harold Goodwin in his article “The challenge of overtourism” stated that it “*describes destinations where hosts or guests, locals or visitors, feel that there are too many visitors and that the quality of life in the area or the quality of the experience has deteriorated unacceptably*”⁹.

Tourism brings money, but sometimes enough is enough. Recently, we can hear many complaints about crowded cities or inability to live a normal life in tourist destinations, like Barcelona or Venice. There is also a term that describes local people’s unwillingness to accept tourists – tourismophobia (tourism phobia). This new phenomenon can be described with words “you’re not welcome”.

A FEW STATISTICS

The problem of overtourism involves the whole world. Condé Nast Traveller Magazine gives 15 examples of overcrowded places: Mallorca, Amsterdam, Boracay, Angkor Wat, The Galápagos, Machu Picchu, Iceland, Santorini, Bali, Dubrovnik, some U.S. National Parks, Barcelona, The Islands, Mount Everest, and Venice¹⁰.

Another view of tourism can be taken by seeing absolute number of tourists inbound to particular countries. The report “Coping with success. Managing overcrowding in tourism destinations” prepared by McKinsey & Company and World Travel & Tourism Council, shows most visited countries. Twenty of them are presented in the table 2.

The top 10 countries account for 46% of inbound trips, and top 20 – almost two-thirds. There is an obvious one-way tendency – choosing the same places by new tourists. The predictions say that by 2020 these 20 countries would add up to more visitors (121 millions) than the rest of the world combined.

In order to narrow the discussion about overtourism, let us focus on Europe. Eurostat published the data about overnight stays at tourist accommodation establishments. According to these statistics the biggest number of overnight stays are in Spain, United Kingdom, and Italy.

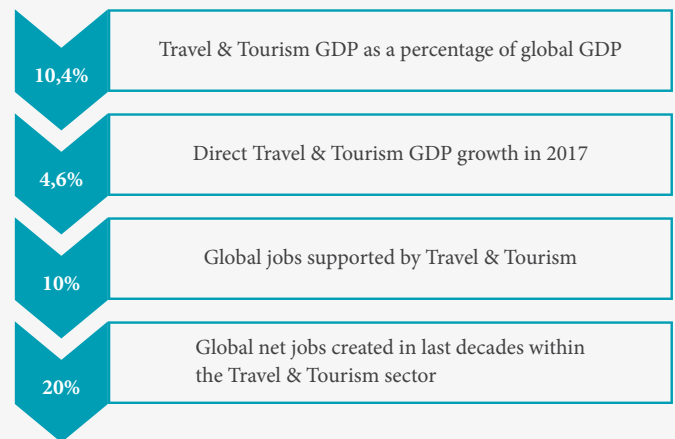
Table 3 shows a view of state of tourism in Europe. Spain, UK, and Italy are responsible for 50% of all nights spent by tourists in the whole European Union. But somehow it can be predicted that these 3 big countries have many tourists. It would be good to know these statistics compared to number of local inhabitants, what is done in the chart no. 1.

As it is visible on the chart 1, these are mostly different countries than in the table 3. This statistic shows the congestion of a particular country. It is important to know how many cities/places tourists focus on in a particular country. Moreover, the overtourism is also a social phenomenon and it is related to tourism phobia. The rest of the report presents these problems on the examples of two cities.

DUBROVNIK

Dubrovnik is the most famous tourist destination in Croatia and the whole Balkans. Number of tourists in Croatia in 2017 was 17.4 million¹⁴. It grew 12% compared to 2016, and if we go back to 2012 and look for a 5-year perspective, it was a huge 47% growth¹⁵. This number of arrivals does not even put Croatia in top 20 countries with most tourists worldwide. But to have better understanding of the situation, there is a comparison of the number of population, which was 4.1 million Croatian citizens at the beginning of 2018 to the number

Figure 1. Main facts about tourism industry

Source: Own elaboration based on World Travel & Tourism Council⁴

Table 1. Most reliant countries on tourism

Country	% of GDP
Maldives	76,6 %
Seychelles	65,3%
Macau	61,3%
Antiga and Barbuda	51,8%
Bahamas	47,8%
Vanatu	46,1%
Cape Verde	44,9%
St Lucia	41,8%
Belize	41,3%
Barbados	40,6%
Fiji	40,3%
Dominica	37,6%
Iceland	34,6%
Jamaica	32,9%
Cambodia	32,4%
Georgia	31%
Malta	27,1%
St Kitts and Nevis	26,8%
Albania	26,2%
Croatia	25%

Source: own elaboration based on Knomea⁵

of tourists. Therefore, there are more than 4 times more tourists per year in Croatia than people who live there.

The chart 2 shows the arrivals to Dubrovnik. The numbers are incredible if we consider that Dubrovnik has approximately 43 thousand people. In 2018, Dubrovnik had 30 times more visitors than locals.

Due to more and more difficulties in daily life, many locals decided to move out from the Old Town, and now number of inhabitants there has shrank to less than 1,500, whereas at the beginning of 90s it was 5,000 people living there¹⁹. There are 2 main reasons.

- Flats in the Old Town turned into tourist accommodations, which increased the prices of renting and buying apartments.
- Due to masses of tourists the daily life has got complicated, and nights may be even worse due to tourists' parties and the noise.

In order to get a big picture, it should be stressed that Croatia experienced the Homeland War from 1991 to 1995 that severely damaged Dubrovnik and restructured the city.

The second negative impact of overtourism is damage to local infrastructure, nature and heritage. For example, every year, the main street Stradun needs to be repaired and adjusted because enormous number of people that walks daily over the street makes it slippery and dangerous.

One of the biggest attractions in Dubrovnik are the City Walls. However, the wall is not that long (1,940 metres uninterrupted), and the number of tourists is significant. One day in August 2018 the record was beaten – 10,338 people in one day²⁰. This situation was noticed by UNESCO, which earlier warned Dubrovnik that the number of tourists needs to be limited or in another case its World Heritage Site status might be removed²¹.

VENICE

The second popular city which struggles with overtourism is Venice. The number of tourists increased by 23% in the period from 2011 to 2017, and today it came to almost 4.4 million tourists. If we consider the number of its residents (260 thousands), this is a very big number. Venice is one of the must-see places in Europe. Chart 2 shows that the number of visitors is continuously growing (some sources give much bigger numbers).

It should be stressed that the historical centre of Venice is depopulated on high scale. Its population amounted to 175,000 in 1951; now it is 55,000²⁴. What is shocking is that some predictions say that until 2030, there will be no full-time residents in this city²⁵. The reasons of this situation are also very similar to Dubrovnik's. There are high prices and difficulties in normal life as well. As different media report, Venice residents much often and stronger express dissatisfaction of mass tourism. There are protests of Venetians with phrases e.g. *"I'm not going, I'm staying"* as a resistance to increasing tourism, and there are visible graffiti on the walls with phrases *"tourists go home"* or much worse²⁶.

It should be stressed that, despite Statista showing 4.4 million of tourists, in reality there are much more people who visit it. Some resources treat tourists as people who spent at least 1 night in a destination and in Venice there are many who travel on cruise ships and spend only few hours in the city. As we consider these kinds of visitors, the sources give the incredible number of over 20 or even 30 million – as Italian professor A. Carandini estimates²⁷.

SOURCES OF OVERTOURISM

It is justifiable to ask for sources of overcrowdedness in many places on our globe. Portal Responsible Travel in short video²⁸ titled "Crowded Out: The Story of Overtourism" gives the main reasons:

1. Cheap flights. Have you ever considered how is it possible to buy flight tickets for 10 euros? Is it that the airline industry

Table 2. Top 20 countries for inbound visitor arrivals (in millions) in 2016

No.	Country	Arrivals (million)	2020 (expectation in million)
1	France	82	+7
2	United States	76	+5
3	Spain	76	+9
4	China	59	+17
5	Italy	53	+6
6	United Kingdom	36	+5
7	Germany	36	+4
8	Mexico	35	+5
9	Thailand	33	+11
10	Russia	32	+3
11	Austria	28	+3
12	Malaysia	27	+7
13	Hong Kong	27	+2
14	Turkey	26	+10
15	Greece	25	+3
16	Japan	24	+11
17	United Arab Emirates	21	+5
18	Portugal	20	+3
19	Canada	20	+2
20	Saudi Arabia	19	+24

Source: own elaboration based on McKinsey & Company and World Travel & Tourism Council¹¹

Table 3. Overnight stays at tourists (non-residents) accommodation establishments in 2017

No.	Country	Million nights (non-residents)	Million nights (together)
1	Spain	305,9	471,2
2	United Kingdom	213,4	no data
3	Italy	210,7	420,6
4	France	135,5	433,1
5	Greece	89,3	111,3
6	Austria	86	121,3
7	Germany	83,1	401,2
8	Croatia	80,2	86,1
9	Portugal	48,9	72,04
10	Netherlands	44,2	111,7

Source: own elaboration based on Eurostat¹²

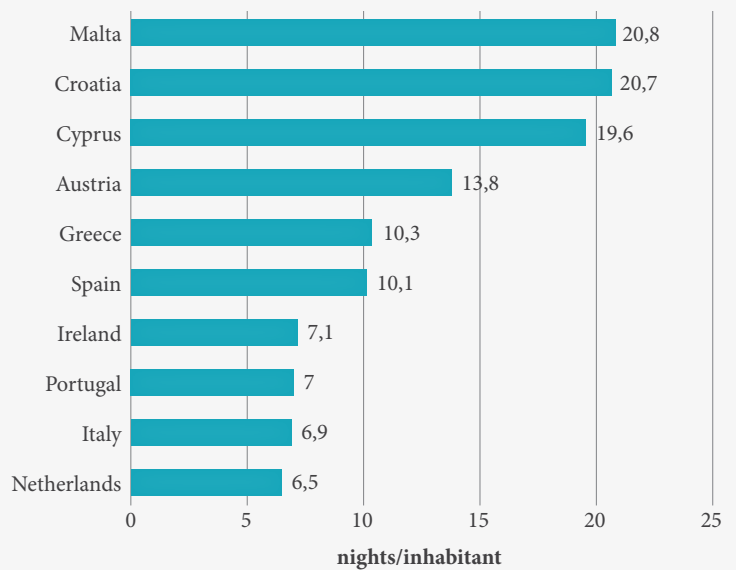
is so generous and wants to do voluntary work in order to enable non-wealthy people to travel more? No. The global aviation industry sealed a deal in 1944, so called “Chicago Convention”, which established tax exemption for aviation fuel. For instance, it was counted that lack of duty and VAT for fuels costs UK £9bn. After Friends of the Earth published report showing that, this “subsidy” shrank to £6bn through introducing air passenger duty (APD). Moreover, there are allegations that some governments pay airlines in return for landing to their countries.

2. Cruise ships. This is a problem of some tourist destinations with famous harbours. Both in Dubrovnik, and Venice, it is a big problem. There are thousands of people who do not even spend significant amounts of money, so financial benefit here is non-existent. Furthermore, cruise ships use fuel of worse quality, which is cheaper and causes more pollution than cars. This fuel is more dangerous for people’s health and would not be allowed on the land. Because of this, cruise ships lower the costs and attract more tourists.
3. Travel writing. There are more and more tourist blogs, vlogs etc. They encourage people to travel. Moreover, there are destinations which are so popular because of movies and, for example, Dubrovnik became more popular because of Games of Thrones. Out of millions of fans of this series many want to see real places that they saw in “King’s Landing” (e.g. Walk of Shame²⁹). Another famous movies which were filmed in Dubrovnik are e.g. Robin Hood, Emerald City, James Bond or Star Wars: The Last Jedi³⁰.
4. Honeypot sites are the locations attracting a large number of tourists. The problem is that people want to see the same few places at the same time of the year. This causes hundreds of tourists to be in small places and millions in big cities at the same time. Dubrovnik has peak of the season of 4 months. There are 3 groups of tourist honeypots. Historical – e.g. pyramids in Egypt. Leisure – e.g. Alton Towers (theme park resort located in Staffordshire, England)³¹. Physical – e.g. Mount Everest – this region is now very popular and in 2016 there were 36,694 visitors passing Everest region. A traveller described a situation that “climbers are now finding themselves stuck in traffic jams as they ascend the mountain’s treacherous slopes”³².
5. Holiday apartments. E. Becker says in the mentioned You Tube video that “cities like Barcelona have been crashed by Airbnb”. Actually, this renting portal is mentioned many times in overtourism discussions. CNN Travel accuses it of “driving locals out and turning the city into a museum.”³³. Indeed, e.g. in Venice, there are people who own a few or even dozens of apartments. People moved out from the centre because living has got difficult there. As a Venice resident, actor and author, Alessandro Bressanello says: “every single day you find a problem (...) when you have to cross the street, when you have to buy something, when you get the public boats”.
6. Demographics – there are more and more people on our globe, so of course that translates into more potential tourists. Everyone knows that China has the biggest number of international tourists and the country’s middle class is getting bigger.

WHAT CAN BE DONE?

The next question which appears is what can be done and what has already been done. Dubrovnik, in order to adjust to UNESCO’s advices, had to limit the maximum number of tourists per day in the Old Town to 8,000. It was done by previous mayor Andro Vlahusić, who also installed over 100

Chart 1. Nights spent by non-residents at tourist accommodation establishments per inhabitant

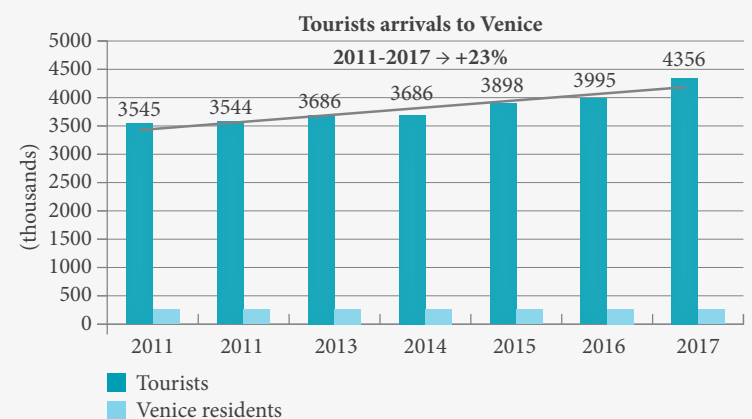
Source: own elaboration based on Eurostat¹³

Chart 2. Tourist arrivals to Dubrovnik and Dubrovnik’s residents in 2012-2018 (in million)

Source: own elaboration based on Croatian Bureau of Statistics^{16,17} and The Dubrovnik Times (2018)¹⁸

Chart 3. Tourist arrivals to Venice and Venice’s residents in 2011-2017 (in million)

Source: own elaboration based on National Institute of Statistics²² and Statista²³

surveillance cameras to count tourists. His successor, Mato Franković, proposed the limited number of tourists to be 4,000³⁴.

Next solution that Dubrovnik and Venice introduced was implementing limits imposed on cruise ships. In the 2019 budget, Italian government included the clause about possibility of charging short-stay tourists. It can be 2.5-5 euros per day and in high season it may even be 10. It is directed especially at tourists from cruise ships, who do not have to spend money in the city because they eat on the cruise³⁵.

The next thing cities try to do is launching a new law for portals like Airbnb. For instance, in Madrid now there are strict rules for this portal. In Florence the Airbnb tax was introduced and it amounts to 2.5 euros per person per night³⁶. These ideas are also implemented in many other cities.

What Venice did was actually banning kebab shops. Other ideas which were in mind of Venice's policymakers were to ban building of new hotels in the city and introduce special fee for entering the centre place Piazza San Marco³⁷. The residents of Barcelona came to a similar idea; the local government introduced a law that imposes a moratorium on building new hotels and stopped giving new licenses for tourists accommodations³⁸.

Cinque Terre, beautiful National Park in Italy wants to implement an app that creates "virtual waiting list for walking the paid routes in the future". This is the aftermath of discussions started in 2017 and its implementation is planned for 2019 or 2020³⁹.

What can be also taken into the consideration is changing the tourists' goals. Local governments and, even more, national governments can promote other destinations and places in particular countries, or they can try to lure tourists to visit their places not only in high season. For instance, The Pearl of Adriatic (Dubrovnik) or other Croatian cities can come up with ways to attract people to visit not only during the summer months. This is a form of destination management, which should consider increasing people's awareness for responsible travelling.

One of the main principles in economics, or strictly in trade, is the law of supply and demand. Obviously, if there is an over-demand, the price can increase. On one hand, this can limit the number of tourists, while on the other hand, it will still bring money. Examples of such activities are rewarding premium services or limitation of flight arrivals aimed at encouraging tourists to spend more that only one weekend in a particular place.

SUMMARY

To sum up, overtourism is a new phenomenon that relies on the assumption that benefits of tourism are outweighed by the costs it generates. It is difficult to determine the exact number of tourists, which can be described as the maximal point. The biggest disadvantages of overtourism are:

- destroying heritage and local culture;
- devastation of natural environment;
- depopulation of residents due to provisions of accommodation for tourists.

There are many probes aimed at stopping or limiting the negative impacts of tourism congestion. Since this is a fairly new phenomenon, the assessment of them would be hard to present.

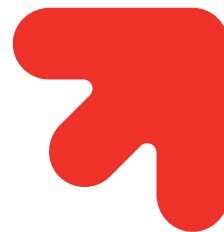
The overtourism phenomenon is a complex problem. On one hand, there are people who are able to spend earned money in order to visit the desired places. On the other hand, there are residents who do not want to feel like pandas threatened with extinction in their own cities. There are also issues with heritage, culture, infrastructure and nature, which suffer from overtourism. Professor H. Goodwill wrote in his article: "responsible tourism is about using tourism to make better places for people to live in, first; and second, better places for people to visit". It is not a simple task, but tourism is changing and needs to be treated as a challenge in order to enable better life for future generations.

Bibliografija:

1. Statista. 2018. *Global international tourism revenue from 2000 to 2017*. Retrieved 02.02.2019 from <https://www.statista.com/statistics/273123/total-international-tourism-receipts/>
2. United Nations World Tourism Organization (UNWTO). (2018). 'Overtourism? Understanding and Managing Urban Tourism Growth beyond Perceptions'. Retrieved 06.02.2019 from <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284420070>
3. World Travel & Tourism Council. (2018). *Travel & Tourism. Economic Impact 2018. World*. Retrieved 05.02.2019 from <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/regions-2018/world2018.pdf>
4. World Travel & Tourism Council. (2018). *Travel & Tourism. Economic Impact 2018. World*. Retrieved 05.02.2019 from <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/regions-2018/world2018.pdf>
5. Knoema. (2019). *Contribution of travel and tourism to GDP as a share of GDP*. Retrieved 05.02.2019 from <https://knoema.com/atlas/topics/Tourism/Travel-and-Tourism-Total-Contribution-to-GDP/Contribution-of-travel-and-tourism-to-GDP-percent-of-GDP>
6. Oklevik, O., Gössling S., Michael C.M., Jacobsen S., Kristian J., Petter G. & McCabe S. 2017. *Overtourism, optimisation, and destination performance indicators: a case study of activities in Fjord Norway*. Retrieved 02.02.2019 from <https://www.tandfonline.com/doi/ref/10.1080/09669582.2018.1533020?scroll=top>
7. Goodwin, H. 2017. *The Challenge of Overtourism*. Responsible Tourism Partnership Working Paper 4. Retrieved 02.02.2019 from <https://haroldgoodwin.info/pubs/RTP/WP4Overtourism012017.pdf>
8. Collins Dictionary. *Overtourism*. Retrieved 02.02.2019 from <https://www.collinsdictionary.com/submission/19794/Overtourism>
9. Goodwin, H. 2017. *The Challenge of Overtourism*. Responsible Tourism Partnership Working Paper 4. Retrieved 02.02.2019 from <https://haroldgoodwin.info/pubs/RTP/WP4Overtourism012017.pdf>
10. Condé Nast Traveller. (2018). *15 Beloved Places Struggling With Overtourism*. Retrieved 09.02.2019 from <https://www.cntraveler.com/gallery/2015-06-19/barcelona-bhutan-places-that-limit-tourist-numbers>
11. McKinsey & Company and World Travel & Tourism Council. (2018). *Coping with success. Managing overcrowding in tourism destinations*. Retrieved 10.02.2019 from <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/policy-research/coping-with-success---managing-overcrowding-in-tourism-destinations-2017.pdf>
12. Eurostat. (2018). *Tourism statistics*. Retrieved 10.02.2019 from <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/>

13. Eurostat. (2018). *Tourism statistics*. Retrieved 10.02.2019 from https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tourism_statistics#Nights_spent_by_non-residents_in_the_EU-28:_Spain_on_top
14. Croatian Bureau of Statistics. (2018). *TOURIST ARRIVALS AND NIGHTS IN 2017*. Retrieved 11.02.2019 from https://mint.gov.hr/UserDocsImages/AA_2018_c-dokumenti/180213_DZS_2017.pdf
15. Croatian Bureau of Statistics. (2018). *TOURIST ARRIVALS AND NIGHTS IN 2017*. Retrieved 11.02.2019 from https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/04-03-02_11_2012.htm
16. Croatian Bureau of Statistics. Retrieved 11.02.2019 from https://www.dzs.hr/default_e.htm
17. Croatian Bureau of Statistics. Retrieved 14.02.2019 from https://www.google.com/publicdata/explore?ds=z189f5ag2u40ak_&met_y=population&hl=en&dl=en#i=type=&strail=false&bc=d&nselm=h&met_y=population&scale_y=lin&ind_y=false&dim=country&dim=munipality:3700981&fidim=country&start=98210520000&tend=142386840000&hl=en_US&dl=en&ind=false
18. The Dubrovnik Times. (2019). *Dubrovnik wraps up 2018 with a record number of tourists*. Retrieved 11.02.2019 from <https://www.thedubrovniktimes.com/news/dubrovnik/item/5972-dubrovnik-wraps-up-2018-with-a-record-number-of-tourists>
19. Simons, J. (2018). *Overtourism in Dubrovnik*. TheResponsibleTravel.com. Retrieved 12.02.2019 from <https://www.responsibletravel.com/copy/overtourism-in-dubrovnik>
20. The Telegraph. (2018). *Crowds and cruise ships have 'ruined' Dubrovnik*. Retrieved 12.02.2019 from <https://www.telegraph.co.uk/travel/destinations/europe/croatia/dubrovnik/articles/dubrovnik-faces-overcrowding-cruise-ship-visitors/>
21. Simons, J. (2018). *Overtourism in Dubrovnik*. TheResponsibleTravel.com. Retrieved 12.02.2019 from <https://www.responsibletravel.com/copy/overtourism-in-dubrovnik>
22. National Institute of Statistics. *Venice Population*. Retrieved 14.02.2019 from https://www.google.com/publicdata/explore?ds=g0i3het07c3h_&met_y=pop&hl=en&dl=en
23. Statista. (2019). *Number of foreign tourist arrivals in the city of Venice, Italy from 2011 to 2017 (in 1,000s)*. Retrieved 14.02.2019 from <https://www.statista.com/statistics/732572/international-tourist-arrivals-in-venice-italy/>
24. BBC. (2016). *Venice #Venexodus protesters oppose tourist numbers*. Retrieved 15.02.2019 from <https://www.bbc.com/news/world-europe-37963136>
25. Independent. (2015). *The death of Venice: Corrupt officials, mass tourism and soaring property prices have stifled life in the city*. Retrieved 15.02.2019 from <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/the-death-of-venice-corrupt-officials-mass-tourism-and-soaring-property-prices-have-stifled-life-in-10251434.html>
26. The Guardian. (2017). *First Venice and Barcelona: now anti-tourism marches spread across Europe*. Retrieved 16.02.2019 from <https://www.theguardian.com/travel/2017/aug/10/anti-tourism-marches-spread-across-europe-venice-barcelona>
27. CNN Travel. (2018). *Venice to separate tourists and locals over busy May Day weekend*. Retrieved 16.02.2019 from <https://edition.cnn.com/travel/article/venice-separates-tourists-and-locals/index.html>
28. Responsible Travel. (2018). *Crowded Out: The Story of Overtourism*. Retrieved 15.02.2019 from <https://www.youtube.com/watch?v=U-52L7hYQIE>
29. The Whole World is a Playground. (2018). *19 Game of Thrones Filming Locations in Dubrovnik*. Retrieved 15.02.2019 from <https://www.theholeworldisaplayground.com/game-of-thrones-filming-locations-dubrovnik/>
30. Kenwood Travel. (2017). *Five movies you didn't know were filmed in Dubrovnik*. Retrieved 15.02.2019 from <https://www.kenwoodtravel.co.uk/blog/5-movies-you-didnt-know-filmed-dubrovnik/>
31. Project GCSE. *Honeypts*. Retrieved 15.02.2019 from https://www.projectgse.co.uk/gcse_geography/honeypts
32. CN Traveler. (2018). *15 Beloved Places Struggling With Overtourism*. Retrieved 15.02.2019 from <https://www.cntraveler.com/gallery/2015-06-19/barcelona-bhutan-places-that-limit-tourist-numbers?fbclid=IwAR0TbXlGn2BHnL86ekXWnXr1L2NeZ-larN9Eqa1m4r1PjDp5TKr6A>
33. CNN Travel. (2018). *Venice to separate tourists and locals over busy May Day weekend*. Retrieved 16.02.2019 from <https://edition.cnn.com/travel/article/venice-separates-tourists-and-locals/index.html>
34. Simons, J. (2018). *Overtourism in Dubrovnik*. TheResponsibleTravel.com. Retrieved 12.02.2019 from <https://www.responsibletravel.com/copy/overtourism-in-dubrovnik>
35. Art News. (2019). *In Response to Exploding Visitor Numbers, Venice Will Now Start Charging Tourists an Entrance Fee*. Retrieved 12.02.2019 from <https://news.artnet.com/art-world/venice-entrance-fee-tax-2019-1429798>
36. The Guardian. (2016). *Don't look now, Venice tourists – the locals are sick of you*. Retrieved 16.02.2019 from <https://www.theguardian.com/world/shortcuts/2016/sep/27/dont-look-now-venice-tourists-locals-sick-of-you-cruise-liners>
37. The Independent. (2017). *VENICE BANS NEW HOTELS AS TOURIST CRACKDOWN CONTINUES*. Retrieved 16.02.2019 from <https://www.independent.co.uk/travel/news-and-advice/venice-bans-new-hotels-authorities-tourist-crackdown-italy-a7781221.html>
38. The Guardian. (2017). *Barcelona cracks down on tourist numbers with accommodation law*. Retrieved 16.02.2019 from https://www.theguardian.com/world/2017/jan/27/barcelona-cracks-down-on-tourist-numbers-with-accommodation-law?fbclid=IwAR0jgiBaCu_upy-3HL2ZmD80pLCTjX2PQV02gQk9jDwY1QyKgg_j266WEdc
39. Incinquerre.com, Cinque Terre, Italy. Retrieved 16.02.2019 from https://www.incinquerre.com/en/?fbclid=IwAR3aRCDPL04JaArJwDilj_u-vITSFdXh7Y986F4j-f2hsRWW2p-j2qQ80

UWOLNIJ UMYSŁ

PRACOWNICZE PLANY KAPITAŁOWE

JAKO ZŁOTY ŚRODEK DLA PRZYSZŁYCH EMERYTUR

Filip Niedziela
niedziela.filip0@gmail.com

Zarządanie
Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu

Recenzent: dr Tomasz Gabrusewicz,
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

W Polsce ma zastosowanie repartycyjny system emerytalny, który zakłada, że wypłacane emerytury są finansowane ze składek osób obecnie pracujących. Jest to pewnego rodzaju słabość, która jest uwydatniana przy starzejącym się społeczeństwie. Wraz z malejącą liczbą pracowników maleje także świadczenie emerytalne, co wiąże się z koniecznością dofinansowania i regulacji wysokości emerytur przez rząd. Pomimo istnienia programów indywidualnych takich jak IKE oraz IKZE, w dalszym ciągu odsetek oszczędzających jest niski.

Swoje miejsce jako dodatkowy, III filar systemu emerytalnego odnajdują właśnie Pracownicze Plany Kapitałowe (PPK), które znajdą swoje zastosowanie już w 2019 roku. Początkowo będą przeznaczone dla przedsiębiorców zatrudniających co najmniej 250 osób. W następnych latach program będzie poszerzany o kolejne grupy uczestników. Docelowo, system PPK ma objąć 11,5 miliona osób, w ramach którego obowiązywać będą obligatoryjne zasilania, będące procentem wynagrodzenia pracownika. To długoterminowy program gromadzenia oszczędności, który ma poprawić strukturę oszczędności emerytalnych Polaków.

CZY PPK MA SENS?

Należy jasno zaznaczyć, że PPK to pośredni wariant, bowiem istnieje dobrowolność z automatycznym zapisem. W związku z tym, nie wszyscy spośród 11,5 mln Polaków wezmą w nim udział, ze względu na ich możliwą rezygnację. Ponadto, należy zwrócić uwagę na to, że od razu system nie obejmie wszystkich przedsiębiorców, dlatego należy oczekiwać skokowego wzrostu uczestników. Co więcej, wiele osób w dalszym ciągu pamięta to, co wydarzyło się z OFE, stosunkowo niedługo temu. W przeciwieństwie do OFE aktywa zgromadzone w ramach PPK od początku będą miały status prywatny. W przypadku OFE środki te zostały uznane na mocy wyroków Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego za publiczne. W ten sposób, 3 lutego 2014 roku doszło do umorzenia 51,5% jednostek rozrachunkowych każdego członka otwartego funduszu emerytalnego.

Najbardziej istotną rzeczą jednak jest to, że Polacy mają niską skłonność do długoterminowego oszczędzania. Według badania

Głównego Urzędu Statystycznego, rodacy konsumują aż 99,5 procent swoich dochodów. Związane jest to zapewne z niewielką świadomością ludności o przewidywanym poziomie otrzymywanego świadczenia emerytalnego. Ponownie przytaczając informację, trzeba zaznaczyć, iż w Polsce istnieje niekorzystny trend demograficzny, który przyczyni się do tego, że emerytury w przyszłości mogą być jeszcze mniejsze, niż obecnie.

W związku z tym, niewiele osób jest świadomych, że ich emerytury będą niższe od ostatniego, otrzymanego wynagrodzenia. W związku z powyższym, konieczny jest pewien rodzaj przymusu stosowany przez system PPK, który oparty jest na automatycznym zapisaniu wszystkich pracowników do 55 roku życia, jednak w dalszym ciągu istnieje możliwość złożenia rezygnacji w dowolnej chwili. Jest to realny bodziec, który wiąże się z możliwością polepszenia stanu życia w momencie przejścia na emeryturę. Czas jednak pokaże, czy Polacy zdecydują się oddawać pewien procent swojego wynagrodzenia w zamian za lepsze późniejsze życie.

JAK BĘDĄ INWESTOWANE ŚRODKI ZGROMADZONE W PPK?

1. Nie mniej niż 40% środków zostanie zainwestowane w spółki z indeksu WIG20 (20 największych przedsiębiorstw z GPW);
2. Maksymalnie 20% zostanie przeznaczony na akcje spółek z indeksu mWIG40 (spółki o średniej kapitalizacji);
3. Maksymalnie 10% środków zostanie zainwestowane w pozostałe spółki z GPW;
4. Nie mniej niż 20% zostanie przeznaczony na akcje spółek zagranicznych notowanych na rynkach państw OECD.

Wnioskować można zatem, iż udział PPK w największych spółkach giełdowych, które często pozostają pod kontrolą Skarbu Państwa będzie jeszcze większy niż w przypadku OFE.

WPŁYW PPK NA GOSPODARKĘ I RYNEK KAPITAŁOWY

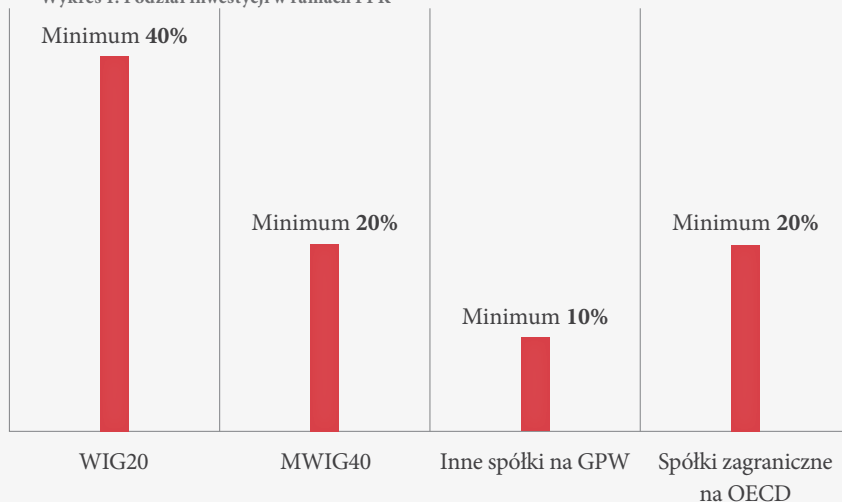
Według danych OECD, więcej od nas oszczędzają graniczące z nami Niemcy, których stopa oszczędności kształtuje się na poziomie około 10%. Ponadto, więcej zaoszczędzili również Czesi, którzy w 2017 roku ze swoich wynagrodzeń odłożyli blisko 5,5%, czyli o ponad 3,6 punktów procentowych więcej niż Polacy. To w dalszym ciągu mało. Do nadrobienia zaległości koniecznym jest również zadbanie o oszczędności długoterminowe, takie jak emerytura.

PPK ma przede wszystkim na celu oszczędzanie. Jednak skutki tego programu będą odczuwalne w całej gospodarce. W tym, przede wszystkim na rynku kapitałowym, bowiem właśnie tam będą lokowane środki zebrane w ramach programu.

Efektom tego programu dla pracowników będzie podniesienie dochodu w okresie emerytalnym.

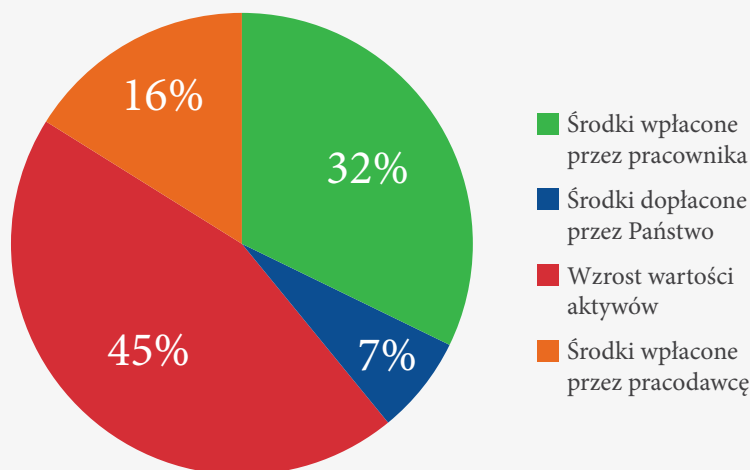
Szacując, że stopa zwrotu z zarządzania aktywami z kapitalizacją miesięczną wyniesie 3% rocznie, a wzrost wynagrodzeń 2% rocznie, to mężczyzna w wieku 25 lat, z wynagrodzeniem na stosunkowo niskim poziomie tj. 2250 zł brutto, ze składką dobrowolną na poziomie 1%, w momencie osiągnięcia wieku emerytalnego (65 lat) łącznie zgromadzi 150 574 zł (w tym dopłata ze strony Państwa, która dla tego konkretnego przykładu wynosi 10 090 zł). Będzie mógł zatem liczyć na comiesięczne świadczenie z tytułu PPK w wysokości 1 255 zł w 120 ratach przez 10 lat.

Wykres 1. Podział inwestycji w ramach PPK

Źródło: Pracownicze Plany Kapitałowe – PPK, <https://pracowniczeplanykapitalowe.org.pl/> [dostęp 01.02.2019], opracowanie własne

Wykres 2. Podział zgromadzonych środków w ramach PPK

Źródło: Pracownicze Plany Kapitałowe – PPK, <https://pracowniczeplanykapitalowe.org.pl/> [dostęp 01.02.2019], opracowanie własne

W liczbach wygląda to zdecydowanie obiecująco, ponieważ dla wyższych wynagrodzeń, końcowa wielkość potencjalnego świadczenia odpowiednio wzrasta.

Ponadto, wraz z wprowadzeniem PPK, firmy mogą także chcieć dokładać swoją cegiełkę do tego programu, chociażby po to, by poprawić swój wizerunek publiczny względem obecnych lub przyszłych pracowników.

W przypadku giełdy papierów wartościowych, projekt emerytalny będzie miał największy wpływ na indeks WIG20. Aktualnie, kapitalizacja tego indeksu wynosi w przybliżeniu 200 miliardów złotych. Zakładając scenariusz, że jeśli 50% uprawnionych przystąpi do programu, to według wyliczeń kapitalizacja WIG20 powinna zmienić się o około 1%.

Przekłada się to na fakt, że projekt sam w sobie nie ma ogromnego znaczenia dla wyników tego indeksu, nie oznacza to jednak jego braku przydatności. W dalszym ciągu jest to spory zastrzyk gotówki, który może spowodować realne wzrosty wartości wszystkich spółek na giełdzie, co więcej, przez psychologiczny efekt domina, w momencie, kiedy na giełdę będzie migrował kolejny kapitał, nastawienie inwestorów może się zmienić na bardziej pozytywne.

DLA KOGO JEST PPK?

Większość państw z Europy Zachodniej decyduje się na podniesienie wieku emerytalnego, co przekłada się na zwiększony poziom wypłacanych środków w ramach emerytur. W Polsce natomiast występuje tendencja odwrotna, bowiem od października 2017 roku wiek emerytalny został obniżony. Ponadto, istnieje niekorzystny trend demograficzny, który jasno wskazuje, że obecny, niski system dzietności jest negatywny w skutkach

dla przyszłych pokoleń, co oznacza, iż przez najbliższe 25 lat ludność Polski zmniejszy się, aż o 2,8 miliona osób. W konsekwencji tego negatywnego trendu, ilość środków, które powinny być ulokowane na potrzeby przyszłych emerytur będą znacznie niższe niż w chwili obecnej.

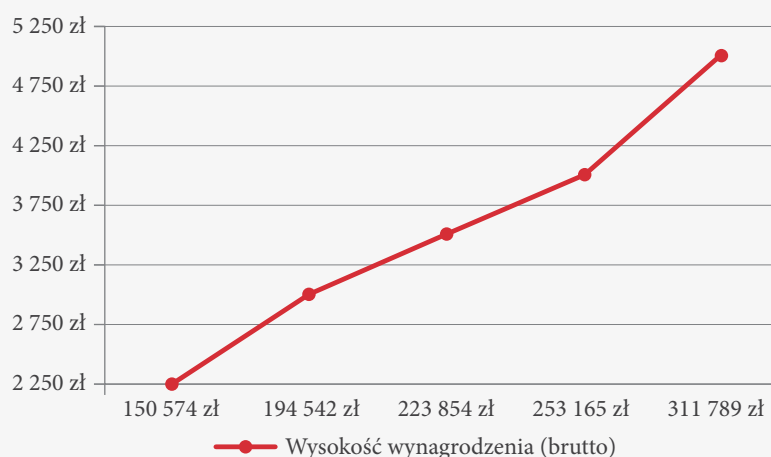
Ponadto, według raportu Komisji Europejskiej w 2050 roku liczba emerytów (12,6 mln) może praktycznie zrównać się z liczbą osób pracujących i płacących składki (12,7 mln). Skutkiem negatywnych zmian demograficznych będą niższe świadczenia emerytalne.

PODSUMOWANIE

Ze względu na pesymistyczną perspektywę związaną z przyszłymi świadczeniami emerytalnymi, a także niską skłonność i świadomość Polaków do oszczędzania na kolejne lata, PPK dla większości osób ma ogromny sens. Choć z pozoru działanie programu może być niezauważalne, to w momencie otrzymywania świadczenia z programu, krytyczne z początku nastawienie do takiej długoterminowej inwestycji w swoje życie powinno się znacząco zmienić. Zwłaszcza, że korzystający otrzymają zachętę do uczestnictwa w programie w postaci jednorazowej dopłaty w kwocie 250 zł oraz corocznego wsparcia w wysokości 240 zł od Państwa. Dla wielu więc będzie to dodatkowa opcja związana zarówno z oszczędzaniem jak i inwestowaniem w jednym narzędziu.

5. Indywidualne konta emerytalne oraz indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego w 2017 roku, https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/IKE_IKZE_12_2017_61392.pdf (dostęp 07.02.2019)
6. Pracownicze Plany Kapitałowe – PPK, <https://pracowniczeplanykapitalowe.org.pl/> (dostęp 01.02.2019)
7. RAPORT ZBP, InfoKREDYT, Oszczędzanie i kredytowanie Polaków, Edycja III, Październik 2018 r., https://zbp.pl/public/repozytorium/wydarzenia/images/pazdziernik_2018/InfoKREDYT_-_Oszczedzanie_i_Kredytowanie_Polakow.pdf (dostęp 07.02.2019)
8. The 2018 Ageing Report, ISSN 2443-8014 (online), Underlying Assumptions & Projection Methodologies, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip065_en.pdf (dostęp 09.02.2019)

Wykres 3. Wysokość wynagrodzenia (brutto) a wielkość świadczenia emerytalnego

Pionowo:

1. Osoba, która potwierdza spłatę zobowiązania
2. Różnica między ogólnymi sumami obrotów 2 stron konta księgowego.
3. Dominująca pozycja na rynku
4. System reprezentacji interesów we współczesnych państwach liberalno-demokratycznych
5. Nazwa platformy, na której notowane są w Polsce obligacje korporacyjne wprowadzone do obrotu w trybie oferty publicznej
6. Mogą być celowe, walutowe, obowiązkowe
7. Azjatycki Bank Rozwoju
8. Zysk operacyjny przedsiębiorstwa przed otrąceniem odsetek od zaciągniętych zobowiązań oprocentowanych (kredytów, obligacji), podatków oraz amortyzacji wartości niematerialnych i prawnych.
9. Podatkowa, obowiązuje od 1 lutego 1998 r.
10. Forma podatku konsumpcyjnego
11. Dokument, w którym ubezpieczyciel potwierdza zawarcie umowy ubezpieczenia
12. Moneta srebrna, bita w Polsce, czwarta część talara

Poziomo:

13. Dziedzina ekonomii, która posługuje się wielkościami zagregowanymi do badania prawidłowości występujących w gospodarce
14. Importowe lub eksportowe
15. Rodzaj bonu subskrypcyjnego, który uprawnia posiadacza papierów wartościowych do zakupu akcji lub obligacji z nowej emisji z dyskontem
16. Podmiot prowadzący działalność charakterystyczną dla banków w oparciu o inne przepisy niż prawo bankowe
17. Okres odroczenia spłaty pierwszej raty kredytu
18. Urząd statystyczny UE
19. Referencyjna wysokość oprocentowania depozytów i kredytów na rynku międzybankowym strefy euro.
20. Reforma walutowa, polegająca na zastąpieniu dotychczasowej waluty kraju nową, bez ingerencji w kurs walutowy
21. Sposób wyrównywania roszczeń
21. Kara kryminalna o charakterze majątkowym. Jest ona orzekana z reguły za przestępstwa o niskiej szkodliwości społecznej.
23. Europejska Strefa Wolnego Handlu
24. Transakcja pochodna polegająca na kupnie lub sprzedaży dobra bazowego w określonym z góry terminie realizacji i za z góry określoną cenę wykonania; zawierana na rynkach nieregulowanych

ĆWIERĆWIECZE – I CO DALEJ?

WYWIAD Z TOMASZEM DĄBROWSKIM, ZAŁOŻYCIELEM SKN PROGRESS

Z okazji 25-lecia SKN Progress spotkaliśmy się z Panem Tomaszem Dąbrowskim, który posiada szerokie doświadczenie w obszarze: rachunkowości, rynku kapitałowego, zarządzania projektami, analizy inwestycyjnej, planowania finansowego oraz zarządzania ryzykiem. Zdobywał je pracując m. in. w takich instytucjach jak dom maklerski Raiffeisen Capital and Investment Polska S.A. czy Raiffeisen Bank Polska S.A. Jest także jednym z założycieli domu maklerskiego Q Securities S.A., a obecnie członkiem zarządu Poczty Polskiej S.A. Swoją karierę oraz umiejętności zaczął jednak rozwijać będąc jeszcze na studiach i decydując się na założenie Koła Naukowego Progress.

Weronika Siewiera: Organizacja istnieje już 25 lat. Jak się Pan z tym czuje? Zakładał Pan, że Progress faktycznie przetrwa tyle czasu? Czy jednak był Pan niepewny jego przyszłości?

Tomasz Dąbrowski: Trudno mi uwierzyć, że to tak szybko zleciało. Czuję się z tym jednak bardzo dobrze. Mam ogromną satysfakcję, że coś, co razem z grupką kolegów rozpoczęliśmy, nie tylko przetrwało, ale wspaniale się rozwija. Mieliśmy oczywiście nadzieję, ale nie przekonanie czy pewność, że po nas będą osoby, które podchwycą ideę wspólnego działania na naszej uczelni. Tym bardziej cieszy, że takie osoby są cały czas. Było to możliwe także dzięki pierwszym i kolejnym opiekunom z naszego Uniwersytetu.

WS: Czy inni wspierali inicjatywę stworzenia i rozwijania koła? Jaka była reakcja Pana znajomych w związku z jego utworzeniem?

TD: Początek był taki, że chcieliśmy tworzyć organizację, która byłaby pomocna w zdobywaniu wiedzy, poszerzaniu horyzontów

i gromadzeniu kontaktów. Warto pamiętać, że polska gospodarka rynkowa zaczynała wtedy raczkować. Część osób z otoczenia szukała możliwości biznesowych, my myśleliśmy o pracy w bankach czy domach maklerskich. Było nas kilkoro, kilkanaścioro. Różny stopień zaangażowania, różny wkład. Część osób kibicowała, część bardziej była zainteresowana towarzyskim aspektem Progressu, który oczywiście był ważny. Adam Młodkowski – którego dzisiaj określiłbym mianem głównego wizjonera – na pewno jest jedną z osób, bez których nie zrobilibyśmy wielu milowych kroków, w tym pierwszego. Bardzo istotnym momentem było zidentyfikowanie koła naukowego jako możliwej formy działalności, a nie było to wcale popularne. Znaleźnienie pracowników naukowych z Wydziału, którzy „kupią” pomysł też stanowiło wyzwanie. Pani Profesor Krystyna Piotrowska-Marczak czy prof. Beata Guziejewska wspólnie z dr Iwoną Wojciechowską były osobami, które umożliwiły nam start. Na szczęście, nie bez obaw i nie bez oporu, zrobiliśmy ten pierwszy krok. Później już poszło siłą rozpędu i zaangażowania kolejnych osób, które również dostrzegły w tym wartość.

WS: Jakie wydarzenie szczególnie zapadło Panu w pamięć podczas działalności w Progressie? Co według Pana było największym wyzwaniem?

TD: Jest wiele takich wydarzeń. Należą do nich na pewno zebrania grupy inicjatywnej i pierwsza „gra o tron”. Chyba najmilej jednak wspominam te spotkania wyjazdowe, na przykład do Sopotu na kongres CESSA. Przede wszystkim poznaliśmy kolegów z Trójmiasta, którzy przygotowali wspaniały program merytoryczny i oprawę kulinarno-rozrywkową. To na pewno bardzo żywe wspomnienia. Przyjaźnie, które trwają w niektórych przypadkach do dzisiaj. Jeśli

chodzi o wyzwania, to było ich bardzo dużo. Teraz przy użyciu smartfona jedna osoba w godzinę może więcej zdziałać niż wtedy kilka poświęcając pół dnia. Wtedy nawet dostęp do faxu czy komputera był problemem. Ciekawe ilu czytelników-studentów wie jak wygląda fax [Śmiech]. Wszystkie firmy mają strony internetowe, są media społecznościowe i wiele osób nie może sobie wyobrazić życia bez nich. Dla nas to była codzienność. Przede wszystkim dużo rozmawialiśmy ze sobą.

WS: Czy Progress pomógł Panu zdobyć przydatne umiejętności na drodze kariery?

TD: Oczywiście. Pierwsze doświadczenia organizacyjne były wręcz nieocenione. Współpraca w zespole, przyjmowanie odpowiedzialności za poszczególne zadania, poleganie na sobie to niezwykle ważne rzeczy. Bardzo istotne było nauczenie się... uczenia się. Człowiek przechodzi przez wiele etapów w życiu, ale nigdy nie powinien przestawać się uczyć. Jeśli ktoś uważa, że już wszystko wie oznacza to najczęściej, że nie ma w sobie wystarczających pokładów pokory.

WS: Patrząc z perspektywy tych 25-lat, jak ocenia Pan zmianę istniejącego koła i czy te zmiany, Pana zdaniem, poszły w dobrą stronę?

TD: Wydaje mi się, że nie można mówić tu o dobrej czy złej stronie. Progress, zgodnie ze swoją nazwą, zrobił niezwykle postępek. Oczywiście nie dostrzegam diametralnie innych kierunków, w których byście podążali. Może mam zbyt małą wiedzę o Waszej bieżącej działalności. Przede wszystkim widzę, że robicie to dla siebie i realizujecie te cele i projekty, które wy uważacie za właściwe. I to jest wspaniałe.

WS: Jakich rad mógłby udzielić Pan obecnym członkom w związku z kształtowaniem kariery? Jakie umiejętności na rynku pracy według Pana są najważniejsze?

TD: Radzenie jest trudne, a nie zawsze ludzie chcą słuchać rad. Dla mnie najważniejsze było i jest aby mieć otwarty umysł i szukać rozwiązań. Każde niepowodzenie to rzecz normalna. Należy wyciągać z nich właściwe wnioski oraz patrzeć jakie szanse wypływają z sytuacji, które nie poszły po naszej myśli. Bardzo istotna jest umiejętność komunikacji. Dobre rozumienie i określanie oczekiwań to podstawa działania w zespołach. Zazwyczaj, większość problemów wynika z błędów w komunikacji lub jej braku.

WS: Jakie są Pana wrażenia po Gali 25-lecia istnienia Progressu? Co sądzi Pan o inicjatywie spotkań osób związanych z kołem nie tylko w rocznicę?

TD: Przede wszystkim bardzo dziękuję za zaproszenie. Doskonale przygotowane i poprowadzone. Serdeczna atmosfera. Bardzo dużo ludzi. To cieszy. Spotkałem koleżanki i kolegów z roku, którzy pozostali na uczelni. To było niewątpliwie ciekawe przeżycie. Niestety nie mogłem zostać dłużej, czego ogromnie żałuję. Częstsze spotkania to dobry pomysł, wiem jednak, że zmobilizowanie wszystkich w jednym czasie jest trudne do wykonania, ale próbować warto.

WS: Jakie ma Pan pragnienia, jeśli chodzi o dalszy rozwój koła?

TD: Doskonale sobie radzicie i tak trzymajcie. Warto rozwijać Progress – Alumni, grono się powiększa z każdym rokiem. Sądzę, że należy także rozwijać kontakty międzynarodowe, szczególnie, że polscy naukowcy są rozsiani po całym świecie. Teraz jest to zdecydowanie łatwiejsze niż na starcie 25 lat temu. Przekażcie pałeczkę kolejnym koleżankom i kolegom. Znamienne jest to, że dzisiejsi członkowie jeszcze nie są równolatkami Progressu. Przede wszystkim to powinny być jednak Wasze pragnienia. Realizujcie swoje marzenia. To Wasz czas. Wykorzystajcie go najlepiej jak potraficie.

WS: Progress oprócz ciężkiej pracy oznacza także cudowną, bardzo różnorodną grupę znajomych. Czy chciałby Pan przywołać jakąś zabawną historię lub anegdotkę związaną z jego działalnością?

TD: Tak, to prawda. To ludzie zawsze tworzą atmosferę. To jest niezmiennie. Ale to niewątpliwie najtrudniejsze pytanie. Wszystkie zabawne historie, które mi przychodzą na myśl raczej nie nadają się do publikacji. Chętnie kiedyś Wam opowiem o „toaście KNEPO”... ale pewnie go znacie.

COACHING – WSPÓŁCZESNA METODA ROZWOJU

Coachowie – mogą być przez wielu utożsamiani z psychoterapeutami czy „naciągaczami” na duże sumy pieniędzy. Niektórym określenie „coaching” kojarzy się z eleganckimi ludźmi w kwiecie wieku, którzy przekonują rzeszę odbiorców, że ich marzenia są na wyciągnięcie ręki. Głoszą hasła inspirujące ludzi do pracy nad sobą. Do korzystania z ich porad przyznają się ludzie, którzy osiągnęli ogromny sukces, m.in. Steve Jobs, Larry Page, Jeff Bezos. Czym jest tak naprawdę coaching i w czym tkwi jego fenomen?

Na polskim rynku funkcjonuje wiele prywatnych instytucji oferujących profesjonalne, certyfikowane kursy dla osób chcących zostać coachami. Zainteresowanie nimi od lat nie maleje. Tym określeniem chętnie mianują się liczne znane osobistości motywujące duże rzesze Polaków. Swoimi wypowiedziami w mediach społecznościowych zachęcają ludzi do podejmowania wysiłku, pracy nad sobą, spełniania marzeń, rozwijania kariery. Przekonują, że każdy jest kowalem własnego losu, a świat stoi otworem. Wystarczy tylko chcieć, a jedyne ograniczenia jakie korzystający z usług spotka na swojej drodze biorą się z niewłaściwego sposobu myślenia. Skąd się bierze popularność tego zawodu?

Marika Sobczak
marika1170@o2.pl

Zarządzanie, rok IV
Wydział Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego

Recenzent: dr Izabela Różańska-Bińczyk

COACH – CZYLI KTO?

Naukownicy zajmujący się badaniem tego zagadnienia mają problemy ze stworzeniem jednej, zwięzłej definicji pojęcia¹. Robert Hargrove pojęcie to przedstawia jako: „[...] rozwijanie zdolności zmieniania ludzi, organizacji, w których pracują oraz środowiska, w którym żyją. Wpływając na ich wyobraźnię i wyznawane wartości, pomaga w ponownym określeniu – w zgodzie z celami, do których dążą – ich postaw, sposobu myślenia i zachowania”². Wszystkie próby zdefiniowania posiadają jednak wspólny mianownik – skupiają się wokół rozwoju jednostki na wszelkich polach jej życia – zarówno na płaszczyźnie zawodowej jak i w życiu prywatnym. Adam Geniusz w wywiadzie dla KreatorniaZmian.pl podkreśla, że to co najważniejsze w procesie coaching to fakt, że prowadzi on do podjęcia realnych działań, które „pozwolą na osiągnięcie tego, co przed chwilą było tylko słowami”. Podkreśla także, że myśląc o coachingu ma on na myśli wspieranie, a nie, jak uważa się w powszechnej opinii, pomaganie. „Pomoc sugeruje relację nadrzędności – pomagamy komuś zagubionemu, komuś, kto sobie nie radzi. Wsparcie, to działanie wzmacniające czyjeś suwerenne decyzje i działania” – podkreśla A. Geniusz³.

Kim więc jest coach? „Coach to osoba, która pomaga Ci znaleźć przestrzeń dla realizacji planów i marzeń oraz do tego, żeby skutecznie poradzić sobie z przeciwnościami losu. Co ciekawe, coach realizuje to poprzez słuchanie, a nie mówienie; poprzez wspieranie Cię w Twoich planach, a nie strofowanie i instruowanie; poprzez zachęcenie Cię do spojrzenia na stare sprawy z perspektywy, z której nigdy ich nie widziałaś, poprzez docieranie do Twoich wartości, a nie narzucanie „właściwego” światopoglądu.” – tak rolę coacha objaśnia A. Geniusz, zajmujący się tą profesją⁴. Ray Wilson dodaje także, jest to osoba, którą można porównać do lustra. Nie daje on zakrzywionego obrazu realnej sytuacji, a jedynie pokazuje prawdę⁵.

Skąd wywodzi się nazwa? Z języka angielskiego termin *coaching* tłumaczy się jako trening, korepetycje, a *coach* to trener, korepetytor⁶. W rozumieniu edukacyjnym pojęcie to pochodzi od koncepcji nauczyciela, którego zadaniem jest przeprowadzenie podopiecznego przez egzamin⁷.

Często coaching jest mylnie utożsamiany z takimi pojęciami jak szkolenie, mentoring, doradztwo czy psychoterapia. Choć zjawisko to ma kilka cech wspólnych z wymienionymi koncepcjami, to jednak znaczne różnice jakie występują pomiędzy nimi nie pozwalają na zamienne używanie tych terminów⁸.

RODZAJE COACHINGU

Wśród dziedziny coachingu, istnieje kilka głównych odmian omawianej koncepcji. Wyznacza się je na podstawie celu, jaki obrała osoba chcąc skorzystać z usług coacha. Do najczęściej występujących rodzajów zalicza się: coaching biznesowy, life coaching, coaching zespołu, career coaching oraz coaching umiejętności⁹. Pełną klasyfikację analizowanego zagadnienia przedstawiono na rysunku 1¹⁰.

Coaching biznesowy skupia się wokół biznesowego rozwoju organizacji. Z kolei *career coaching*, czyli coaching kariery, koncentruje się na wsparciu w doprecyzowaniu właściwej ścieżki kariery tak, aby osoba korzystająca z tej formy wsparcia w jak największym stopniu wykorzystwała swój potencjał oraz czuła jak najwyższy poziom satysfakcji z kształtowania własnej ścieżki zawodowej. Celem life coachingu jest szeroko definiowana poprawa jakości życia i poziomu satysfakcji. Może dotyczyć takich obszarów życia prywatnego jak budowanie zadowalających relacji, przygotowywanie planów życiowych, podejmowanie ważnych życiowych decyzji, rozbudzenia kreatywności, odkrycia potencjału, po tematy związane z wychowaniem dzieci czy uzyskaniem wolności finansowej. Spectrum zainteresowania tego

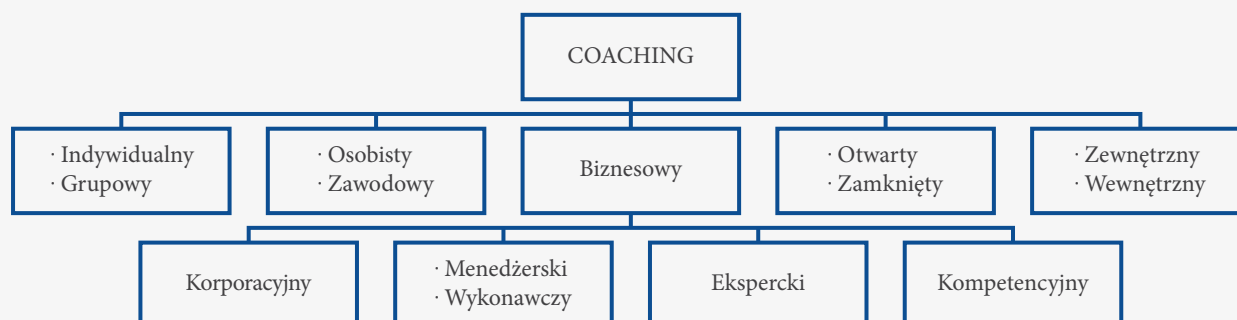
typu coachingu jest naprawdę szerokie¹¹. Coaching zespołu jest najczęściej realizowany z inicjatywy pracodawcy. Skupia się wokół obszarów istotnych z punktu widzenia zespołu. Jego istota to przyjmowanie przez członków zespołu odpowiedzialności za grupę jako całość, za realizowanie wspólnych celów i wartości. Natomiast coaching umiejętności jest powiązany ze współpracą ze specjalistami w danej dziedzinie (najczęściej profesje związane z bezpośrednim kontaktem z klientami). Jego celem jest rozwój kluczowych umiejętności niezbędnych w wykonywanej profesji tak, aby pracować z jeszcze większą satysfakcją oraz wydajnością¹². Aby dane procesy były skuteczne, spełnione powinno być siedem zasad¹³ (rysunek 2).

Aby sesje coachingowe przyniosły założony efekt, osoba spotykająca się z coachem musi być nastawiona na rozwiązanie i działanie. Ważne, aby była świadoma, odpowiedzialna oraz wolna od poczucia winy. Równie istotne są cechy takie jak: pozytywne nastawienie oraz otwartość na wyzwania. Spełniając te zasady prawdopodobieństwo osiągnięcia założonego rezultatu znacznie wzrasta.

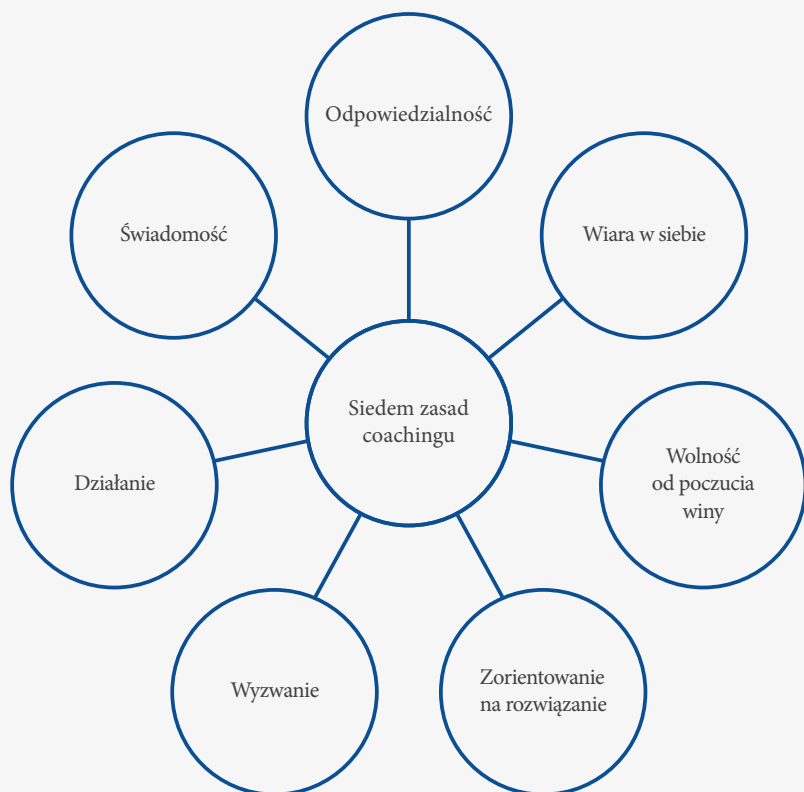
WILK Z WALL STREET

Gdy zapytamy społeczeństwa, kto ich zdaniem jest czołową postacią w dziedzinie coachingu większość bez wahania odpowie: Jordan Belfort. To był amerykański makler giełdowy oraz mówca motywacyjny, autor biografii pt. „Wilk z Wall Street”¹⁴. Na podstawie jego biografii został nakręcony film o tym samym tytule. To on przyniósł Belfortowi globalną sławę. Wybitną postacią coacha jest również Bille Campbell, o którym mówi się „coach Doliny Krzemowej”¹⁵. Czym zasłużył sobie na takie miano? Pracował z największymi nazwiskami świata – Stevem Jobsem, Larrym Page’em, Jefem Bezosem czy Erikiem Schmidtem¹⁶. Wielu nasuwa się pytanie – czy takie osobistości, które są utożsamiane z sukcesami, potrzebują pomocy w tym zakresie?

Rys. nr 1. Rodzaje coachingu

Rys. nr 2. Siedem zasad coachingu

Źródło: Wilson C., Coaching biznesowy. Praktyczny podręcznik dla coachów, menedżerów i specjalistów HR, MT Biznes Ltd., Warszawa 2010, str. 34

„Nikt inny nie potrzebuje tak bardzo prawdy jak taka osoba i nikt inny nie słyszy jej tak rzadko. Nikt inny nie stanowi tak popularnego przedmiotu krytyki, gdy coś idzie nie tak i nikt inny nie jest ostatecznym decydem w trudnych kwestiach, w których czasami żadna decyzja nie zadowala, i nikt inny nie ma takiego jak on statusu biznesowego celebryty.” – rozwiewa wątpliwości Ray Wilson¹⁷. Taka odpowiedź sugeruje, że coaching jest potrzebny niemalże każdemu – zarówno pracownikom niższych szczebli, jak i głównemu kierownictwu. Warto jednak podkreślić, że ludzie odnoszący takie sukcesy, jak m.in. Jobs,

nie korzystają z pomocy podrzędnej osoby. Trener elity świata biznesu powinien reprezentować wysoki poziom i cieszyć się bardzo dobrą opinią. Bill Campbell zanim zaczął pracować z największymi osobistościami sam się do nich zaliczał – zajmował wysokie stanowiska m.in. w Kodaku czy AT&T¹⁸.

IMPONUJĄCE STATYSTYKI

Według danych z raportu przygotowanego przez Międzynarodową Federację Coachingową ICF wynika, że międzynarodowy rynek Coachów jest wart bagatela 2,3 miliardy

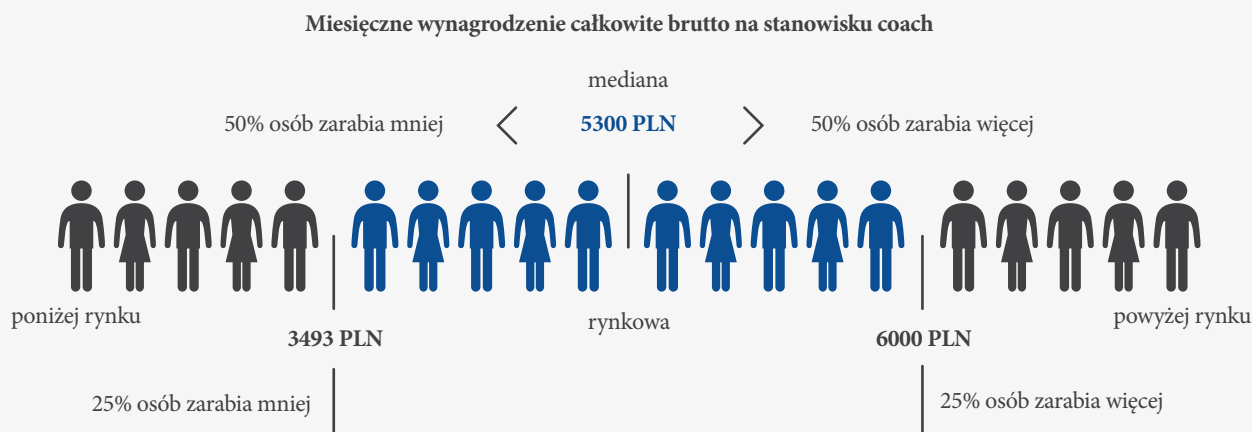
dolarów. To o 0,8 mld dolarów więcej niż w roku 2007, a liczba ta nieustannie wzrasta¹⁹. A jak wygląda sytuacja pod względem ilości osób pracujących w omawianej profesji? W tabeli 1 przedstawione zostały dane dotyczące ilości Coachów w poszczególnych rejonach świata²⁰.

Największa ilość osób zajmujących się coachingiem pracuje na terenie Europy Wschodniej (dane z tabeli 1). Bardzo zbliżoną liczbą coachów może również poszczycić się Ameryka Północna (17,5 tys.).

Irena Sowińska, dyrektor Szkoły Coachów Prosperity przekonuje, że coaching stanowi obecnie najskuteczniejszą formę wsparcia drugiej osoby. Podkreśla także liczne zalety korzystania z pomocy wyspecjalizowanych w tym zakresie osób – „U blisko 80 proc. osób, które skorzystały z coachingu, wzrosła pewność siebie. Niewiele mniej zadeklarowało poprawę relacji interpersonalnych. Coaching wspomaga również życie zawodowe”²¹. Czy wzrost popularności przekłada się na ilość firm, jakie decydują się na skorzystanie z pomocy coachów? Badania Chartered Institute of Personnel and Development w Wielkiej Brytanii pokazują skalę zjawiska. Zgodnie z ich wynikami 78% firm stosuje coaching jako część systemu podnoszenia kwalifikacji pracowniczych²². Najnowsze statystyki ICF ukazują zalety świadczące o skuteczności tego narzędzia. 80% osób korzystających z tej formy wsparcia zwiększyło swoją pewność siebie. Niewiele mniej (73%) deklaruje polepszenie relacji interpersonalnych, a 72% przyznaje, że zmieniło swoje nawyki komunikacyjne. 67% przebadanych zauważyło poprawę proporcji między życiem prywatnym oraz zawodowym²³.

Badania wykazują, że obszary, które dzięki wykorzystaniu coachingu uległy największej poprawie to zachowanie lepszej równowagi w relacji życie prywatne a zawodowe, poprawa relacji nawiązywanych z innymi ludźmi, zmiana nawyków w komunikacji, a także wzrost pewności siebie.

Rys. 2. Wynagrodzenie coacha

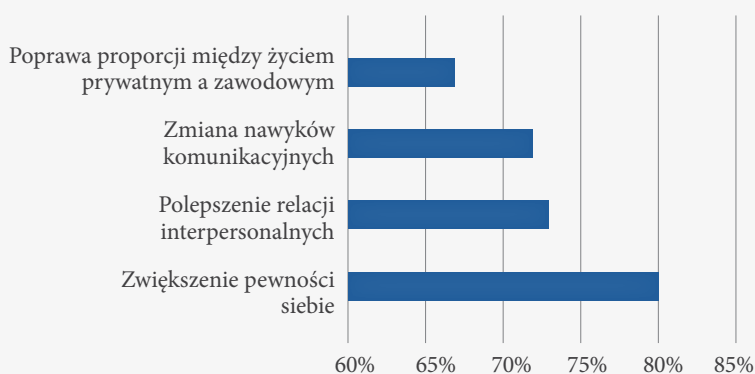
Źródło: <https://wynagrodzenia.pl/moja-placa/ile-zarabia-coach>, dostęp na dzień 06.02.2019 r.

Tabela 1. Ilość coachów w poszczególnych rejonach świata

Obszar	Ilość w tys.
Europa Wschodnia	18,8
Europa Zachodnia	4,5
Ameryka Północna	17,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Trenerzy kapitalistów. Świat miejsce po autorytetach wypełnił „coachami”, <http://forsal.pl/gospodarka/aktualnosci/artykuly/1097508,trenerzy-kapitalistow-swiat-miejsce-po-autorytetach-wypelnil-coachami.html>, dostęp na dzień 24.01.2018r.

Wykres nr 1. Pozytywne aspekty wykorzystania coachingu

Źródło: Perspektywa coachingu w Polsce, <http://magazynlbq.pl/perspektywa-coachingu-w-polsce/>, dostęp na dzień 24.01.2018r.

Wypowiedzi uczestników sesji coachingowych, osób, które miały bezpośredni kontakt z tą koncepcją rozwoju wskazują na liczne zalety i pozytywny wpływ na ich życie. Podkreślają dużą rolę coachingu w odkryciu swoich mocnych i słabych stron, a także w rozeznaniu drogi życiowej: „*Coaching zaowocował w interesujących i praktycznych pomysłach związanych z wyborem drogi, rozpoczęciem działalności i autopromocją za pośrednictwem nowoczesnych mediów. Pozwolił mi również określić moje silne strony i dziedziny, w których czułbym się najlepiej. Odkryłem coś nowego – potencjał, z którego nie zdawałem sobie do tej pory sprawy.*”²⁴. Inna osoba wskazuje na to, że każdy powinien skorzysta z coachingu, gdyż jest to swoista inwestycja w siebie, a poniesiony nakład pracy zapoczątkuje na wielu płaszczyznach życia²⁵. Przyniesione wypowiedzi pozwalają wysuwać wnioski, że coaching zwiększył poziom kreatywności wśród uczestników sesji, pozwolił na lepsze poznanie własnej osoby oraz odkrycie swojego potencjału.

ZŁOTY BIZNES?

Czy za ciągle wzrastającą popularnością omawianej profesji idą w parze rosnące zarobki? Ile wynosi wynagrodzenie coacha? Niektóre źródła podają, że stawka godzinowa

może wynosić 250 – 350 PLN. Posiadając wyższe wykształcenie w tym obszarze, będąc certyfikowanym coachem, można oczekiwać zarobków rzędu nawet 1000 złotych za godzinne spotkanie²⁶. Inne źródło podaje, że life coach przeciętnie zarabia ok. 300 złotych za godzinę konsultacji, natomiast coach biznesowy może liczyć na kwotę rzędu 500 – 600 złotych. Jeszcze wyższe stawki pociąga za sobą rynek korporacji. Pracując z zarządem takiej korporacji można zarobić nawet do dwóch tysięcy złotych za godzinę pracy²⁷.

Rysunek nr 2 przedstawia średnie miesięczne wynagrodzenie coacha. Badanie zostało przeprowadzone na próbie 14 osób wykonujących zawód przez portal wynagrodzenia.pl w ramach Ogólnopolskiego Badania Wynagrodzeń²⁸.

PODSUMOWANIE

Przeważająca większość osób, która zdecydowała się na udział w sesjach coachingowych zauważa pozytywny wpływ, jaki ta metoda ma na ich życie, szczególnie w zakresie poprawy równowagi na relacji życie prywatne oraz zawodowe, na wzroście pewności siebie oraz odkryciu własnego potencjału. Fakt ten, że coaching jest postrzegany jako

skuteczna metoda rozwoju sprawia, że wciąż przybywa osób chcących przekonać się o jego pozytywnym wpływie osobiście. Nie brakuje także osób chcących zajmować się zawodowo coachingiem i szczyścić się tytułem coacha. Imponujące statystyki, obrazujące skalę tego zjawiska i pokazujące je w liczbach, potwierdzają panujący na rynku trend – coaching stał się modny i nic nie wskazuje, żeby uległo to zmianie w najbliższym czasie. Tym bardziej, że jego fenomen doceniają zarówno osoby prywatne, jak i coraz częściej pracodawcy.

Bibliografia:

1. Trenerzy kapitalistów. Świat miejsce po autorytetach wypełnił „coachami”, <http://forsal.pl/gospodarka/aktualnosci/artykuly/1097508,trenerzy-kapitalistow-swiat-miejsce-po-autorytetach-wypelnil-coachami.html>, dostęp na dzień 23.01.2018 r.
2. HARGROVE R., „Mistrzowski coaching”, Oficyna Ekonomiczna, Kraków, 2006
3. <http://kreatoriazmian.pl/kim-jest-coach-co-to-jest-coaching/>, dostęp na dzień 24.01.2018 r.
4. <http://kreatoriazmian.pl/kim-jest-coach-co-to-jest-coaching/>, dostęp na dzień 24.01.2018 r.
5. Trenerzy kapitalistów. Świat miejsce po autorytetach wypełnił „coachami”, <http://forsal.pl/gospodarka/aktualnosci/artykuly/1097508,trenerzy-kapitalistow-swiat-miejsce-po-autorytetach-wypelnil-coachami.html>, dostęp na dzień 24.01.2018r.
6. <https://pl.bab.la/slownik/angielski-polski/coach>, dostęp na dzień 23.01.2018r.
7. <http://nf.pl/manager/coaching-jako-instytucja,14335,155>, dostęp na dzień 23.01.2018 r.
8. Czym jest coaching?, <https://www.izbacoachingu.com/coaching/czym-jest-coaching/>, dostęp na dzień 05.02.2019r.
9. Czym jest coaching?, <https://www.izbacoachingu.com/coaching/czym-jest-coaching/>, dostęp na dzień 05.02.2019r.
10. Chwistecka – Dudek H., *Coaching – koncepcja współczesnego doradztwa*, Zarządzenie. Teoria i Praktyka nr 3 (21), 3-11, str. 9, 2017
11. Czym jest coaching?, <https://www.izbacoachingu.com/coaching/czym-jest-coaching/>, dostęp na dzień 05.02.2019r.
12. Czym jest coaching?, <https://www.izbacoachingu.com/coaching/czym-jest-coaching/>, dostęp na dzień 05.02.2019r.
13. Wilson C., *Coaching biznesowy. Praktyczny podręcznik dla coachów, menedżerów i specjalistów HR, MT Biznes Ltd.*, Warszawa 2010, str. 34
14. *Poznajcie prawdziwego Wilka z Wall Street*, <https://www.forbes.pl/life/wydarzenia/jordan-belfort-prawdziwy-wilk-z-wall-street-okiem-forbesa/818xye3>, dostęp na dzień 24.01.2018 r.
15. *Mentor Jobsa i Bezosa używał prostego sposobu, by sprawdzić, czy ktoś jest liderem*, AineCain, <https://businessinsider.com.pl/rozwoj-osobisty/kariera/zaradzanie-roznicze-miedzy-liderem-a-managerem/m0j4szd>, dostęp na dzień 24.01.2018 r.
16. <https://businessinsider.com.pl/rozwoj-osobisty/kariera/zaradzanie-roznicze-miedzy-liderem-a-managerem/m0j4szd>, dostęp na dzień 24.01.2018 r.
17. Trenerzy kapitalistów. Świat miejsce po autorytetach wypełnił „coachami”, <http://forsal.pl/gospodarka/aktualnosci/artykuly/1097508,trenerzy-kapitalistow-swiat-miejsce-po-autorytetach-wypelnil-coachami.html>, dostęp na dzień 24.01.2018r.
18. Trenerzy kapitalistów. Świat miejsce po autorytetach wypełnił „coachami”, <http://forsal.pl/gospodarka/aktualnosci/artykuly/1097508,trenerzy-kapitalistow-swiat-miejsce-po-autorytetach-wypelnil-coachami.html>, dostęp na dzień 24.01.2018r.
19. Trenerzy kapitalistów. Świat miejsce po autorytetach wypełnił „coachami”, <http://forsal.pl/gospodarka/aktualnosci/artykuly/1097508,trenerzy-kapitalistow-swiat-miejsce-po-autorytetach-wypelnil-coachami.html>, dostęp na dzień 24.01.2018r.
20. Trenerzy kapitalistów. Świat miejsce po autorytetach wypełnił „coachami”, <http://forsal.pl/gospodarka/aktualnosci/artykuly/1097508,trenerzy-kapitalistow-swiat-miejsce-po-autorytetach-wypelnil-coachami.html>, dostęp na dzień 24.01.2018r.
21. *Rosnie popularność usług coachingowych w Polsce. Rynek czeka na wzrosty*, <https://biznes.newseria.pl/news/rosnie-popularnosc,p553501551>, dostęp na dzień 24.01.2018 r.
22. *Rosnie popularność usług coachingowych w Polsce. Rynek czeka na wzrosty*, <https://biznes.newseria.pl/news/rosnie-popularnosc,p553501551>, dostęp na dzień 24.01.2018 r.
23. *Perspektywa coachingu w Polsce*, <http://magazynlbq.pl/perspektywa-coachingu-w-polsce/>, dostęp na dzień 24.01.2018 r.
24. <https://www.speelnijezawodowo.pl/page/coaching-opinie,27>, dostęp na dzień 15.02.2019 r.
25. <https://www.speelnijezawodowo.pl/page/coaching-opinie,27>, dostęp na dzień 15.02.2019 r.
26. *Coaching – zawód z przyszłością czy piramida finansowa? Ile zarabia coach? P. Wroński*, <http://trickymind.pl/blog/2015/02/27/coaching-zawod-z-przyszloscia-czy-piramida-finansowa-ile-zarabia-coach/>, dostęp na dzień 24.01.2018r.
27. *Coaching: sposób na wysokie zarobki i czerpanie frajdy z życia*, <http://www.regiopraca.pl/porta/rynek-pracy/zawody/coaching-sposob-na-wysokie-zarobki-i-czerpanie-frajdy-z-zycia>, dostęp na dzień 24.01.2018 r.
28. <https://wynagrodzenia.pl/moja-placa/ile-zarabia-coach>, dostęp na dzień 06.02.2019r.

WYWIAD Z PANIĄ EWĄ POKORSKĄ,

DYREKTOREM EUROPEJSKIEGO HUBU CONTROLLING & PLANNING CENTER OF EXPERTISE (COE) DLA ABB Z SIEDZIBĄ W ŁODZI I KRAKOWIE.

Wybierając kierunek związany z finansami czy IT, z pewnością nieraz zastanawiałaś się nad swoją przyszłą profesją. Na podstawie charakterystyki kierunku lub opisu specjalizacji nie mogłaś do końca wyobrazić sobie swojej przyszłości. Zapewne nie zdajesz sobie sprawy, jak ogromny jest wybór wariantów kariery po ukończeniu Twojego kierunku studiów! Outsourcing czy finanse w przedsiębiorstwie? Czym tak naprawdę jest Controlling i czego można się spodziewać, będąc na stanowisku w tym obszarze? Co jeszcze liczy się w pracy oprócz obowiązków, aby czerpać z niej pełną satysfakcję?

Rozmawia: Łukasz Chmurzyński.

Łukasz Chmurzyński: Jaki ukończyła Pani kierunek studiów? Czy studia pomogły Pani w późniejszej pracy zawodowej?

Ewa Pokorska: Ukończyłam kierunek Finanse i Bankowość na Uniwersytecie Łódzkim na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym, ze specjalizacją Bankowość. Studia dały mi solidne podstawy teoretyczne, które są ważne, ale dopiero w praktyce uczymy się wszystkiego, co liczy się w pracy zawodowej najbardziej.

Ł.Ch.: Nawigując do Pani ścieżki zawodowej, czy mogłaby Pani opowiedzieć, jak to wyglądało w Pani przypadku? Od czego Pani zaczęła i jak rozwinęła się Pani kariera?

E.P.: W trakcie studiów podjęłam się kilku staży w różnych firmach. W moim wypadku decydujący był udział w ogólnopolskim konkursie „Grasz o staż” na czwartym roku studiów – wygrałam wtedy praktyki w firmie General Electric. Zaiskrzyło od pierwszego dnia. Wpadłam w wir nowych wydarzeń, poznałam mnóstwo ciekawych osób. Ja byłam zachwycona stażem, a firma była zachwycona mną... czego owocem była oferta stałej pracy. Po ukończeniu studiów dostałam się na dwuletni program menadżerski dla finansistów, który składał się z czterech rotacji w różnych obszarach finansów, zespołach i miejscach na świecie. Po programie objęłam stanowisko kierownika finansowego fabryki w Kłodzku. Po 2 latach wróciłam do Łodzi, gdzie na przestrzeni lat budowałam kolejne

zespoły analityczne o coraz większym zasięgu geograficznym oraz merytorycznym. W ciągu 17 lat objęłam 14 różnych stanowisk, głównie w obszarze szeroko pojętych analiz i controllingu, na których celem było wspieranie biznesu w osiągnięciu coraz lepszych wyników.

Ł.Ch.: Controlling to słowo obcojęzyczne, które funkcjonuje u nas od niedawna. Czy może Pani opowiedzieć, na czym polega ta specjalizacja?

E.P.: Controlling dotyczy szeroko rozumianych analiz. Badamy wiele obszarów działania firmy – sprzedaż, koszty zmienne i stałe, marże, ceny produktów, ceny surowców, różne wskaźniki finansowe czy przepływy pieniężne. W analizach ważne jest przekazywanie firmie i jej liderom informacji na temat wyników finansowych i ich przyczyn. Wynik finansowy stanowi twardy dowód na to, że podjęte działania strategiczne przynoszą zamierzone efekty lub nie. Controller pełni również funkcję doradcy, wskazuje jakie działania powinniśmy podjąć, co zmienić, a co odrzucić.

Ł.Ch.: To praca, która posiada swoją specyfikę-domyślam się, że nie jest to praca dla każdego. Jakie, Pani zdaniem, cechy i umiejętności powinna mieć osoba wykonująca ten zawód, szczególnie z perspektywy studentów, którzy dopiero zaczynają swoją karierę?

E.P.: Jest to kombinacja cech i umiejętności, zarówno twardych, jak i miękkich. W controllingu bardzo ważne są zdolności analityczne jak i szybkie analizowanie danych i informacji oraz łączenie faktów i liczb. Drugi aspekt, bardziej związany z obszarem „IT Finance”, to zaawansowana zdolność wykorzystywania systemów i rozwiązań informatycznych w pracy finansisty. W controllingu niezbędny jest również otwarty umysł i kreatywne podejście do wykonywanych zadań. Osoba, która lubi zmiany, jest elastyczna i działa dynamicznie, lepiej odnajdzie się w controllingu niż osoba ceniąca sobie dużą przewidywalność obowiązków. Rozwój sektora usług wspólnych w Polsce daje ogromne możliwości i szeroki wybór specjalizacji w zawodzie finansisty. Trzeba próbować i nie bać się zmian w poszukiwaniu swojej wymarzonej ścieżki kariery.

Ł.Ch.: Wyobraźmy sobie, że student, który zgodnie z Pani radą próbuje różnych rzeczy, przychodzi do firmy ABB. Czym firma może go zainteresować, co wyróżnia firmę spośród wszystkich innych?

E.P.: To, co wyróżnia ABB na tle innych pracodawców oferujących karierę w finansach, to sposób działania naszego Controlling & Planning Center of Expertise. My jesteśmy częścią biznesu ABB, która działa tylko na rzecz i dobro firmy ABB. Dbamy o to, żeby każdy analityk rozumiał swój udział w osiągnięciu sukcesu przez firmę. Wyniki finansowe powinny być przejrzyste i czytelne, aby następnie służyły liderom do podejmowania właściwych decyzji. Nasi analitycy mają na co dzień interakcje z liderami z całego świata. To pozwala na szybkie zweryfikowanie poprawności analiz oraz uczy, w jaki sposób usprawniać swoje działania i eliminować potencjalne błędy, oraz, co najważniejsze jak myśleć biznesowo. Unikalne jest też to, że nasi analitycy są traktowani jak ważny członek zespołu danego Controlлера, a nie jak zdalne, wyoutsourcowane centrum generowania raportów. Często doświadczeni analitycy dostają propozycję większej roli tzw. biznes partnera w finansach. Takie ścieżki kariery są w naszej firmie możliwe, bo jesteśmy jej integralną częścią. Wyróżnia nas również kultura firmy. ABB to firma międzynarodowa, bardzo otwarta, tu nie ma barier podwładny – przełożony, są zawsze „otwarte” drzwi. Każdy pomysł jest brany pod uwagę. To znacząco wpływa na satysfakcję ludzi z wykonywanej pracy.

Ł.Ch.: Co dla Pani jest najważniejszym i najbardziej interesującym aspektem w pracy w ABB?

E.P.: Myślę, że to, co cenię bardzo w kulturze firmy, to otwartość na ludzi i ich pomysły, szacunek, świetną atmosferę, która sprzyja kreatywności i współpracy, dzięki czemu mój każdy dzień pracy rozpoczynam z energią, radością i pasją. I tego Wam życzę! Bardzo cenię sobie kulturę międzynarodową, możliwość poznawania ludzi z całego świata i znajdowania najlepszych wspólnych rozwiązań. W tak dużej firmie, jak ABB, zawsze będzie wiele możliwości wyboru stanowiska, miejsca, tego z kim, gdzie i dla kogo chcemy pracować. Ponadto bardzo ważne jest dla mnie, że ABB ma swój kodeks wartości, których należy przestrzegać. Dla mnie jest to niezwykle istotne, ponieważ wartości firmy pokrywają się z moimi.

Ł.Ch.: Czy zastanawiała się kiedyś Pani nad wyborem pracy w korporacji, w mniejszej firmie czy nawet nad prowadzeniem własnej działalności gospodarczej?

E.P.: Ukształtowało się to dopiero na skutek moich doświadczeń. To, co na pewno mnie urzekło w korporacji i dlatego trzymam się mojego wyboru od 17 lat (śmiech), to międzynarodowość, różne sposoby podejścia do rozwiązywania problemów i bogaty wachlarz stylów menedżerskich. Czasami, gdy ludzie pracują w mniejszych firmach, zmieniają pracodawcę, bo szukają nowych wyzwań. Korporacja taka jak ABB, sama w sobie daje bardzo dużo możliwości pracy na różnych stanowiskach, w różnych zespołach i w przeróżnych miejscach na świecie. Jedni zmieniają pracę, by zobaczyć świat...my mamy cały świat w ABB :)

Ł.Ch.: Jest Pani Dyrektorem Finansowym. Czy od początku planowała Pani dojście na wyższy szczebel kariery, czy nie zastanawiała się Pani nad tym? Jak do tego doszło, że została Pani liderem?

E.P.: To wszystko kształtowało się z rozwojem mojej kariery i tym, że zawsze miałam wokół siebie bardzo dobrych doradców i mentorów w postaci przełożonych. W ABB jest kultura dawania feedbacku. Osoby z naszego otoczenia dają nam informację zwrotną o tym, w czym jesteśmy świetni, a jakie są obszary, które należy rozwijać. Ten ciągły feedback powodował, że z rozwojem kariery podejmowałam się coraz większych wyzwań. W moim przypadku było to o tyle oryginalnie, że już po pół roku pracy w pierwszej firmie zostałam kierownikiem zespołu, czyli dość wcześnie dostrzeżono u mnie predyspozycje do kierowania innymi ludźmi.

Ł.Ch.: Czym powinien wyróżniać się dobry przywódca? Jak Pani zdaniem powinien wyglądać dobry szef, dobry lider zespołu?

E.P.: To jest zespół różnych cech i umiejętności. Trzeba mieć bardzo dużo energii oraz wizję i pasję do tego, co się robi i umieć zarażać tą pasją ludzi, którzy z nami i dla nas pracują. Umiejętność motywowania ludzi jest bardzo istotna. W zespole zawsze będą osoby wybitne, osoby bardzo dobre, ale będą też osoby po prostu dobre. Trzeba wiedzieć, jak radzić sobie z kombinacją takich umiejętności i charakterów, jak odnajdywać w tych ludziach to, co najlepsze i w najbardziej efektywny sposób wykorzystywać tę różnorodność kompetencji. Trzeba też przy tym wszystkim pozostać człowiekiem, dużo rozmawiać ze swoimi ludźmi, rozumieć ich prywatne wyzwania i szanować siebie nawzajem.

Ł.Ch.: Wspomniała Pani o motywowaniu pracowników, a co motywuje motywującego? Jaka jest Pani motywacja?

E.P.: Bardzo dużą motywacją dla lidera jest to, jak widzi, że jego zespół się rozwija, że jego ludzie są z czasem gotowi na nowe wyzwania i stanowiska. To codzienna radość z przychodzenia do pracy, jeżeli widzimy, że nasz zespół jest pełen energii i z radością wypełnia swoje obowiązki, a ludzie dobrze się dogadują i pozytywnie się „nakręcają”. Niezwykle motywujące są też drobne rzeczy. Na przykład niedawno jedna z moich kierowniczek wysłała mi „zmontowany” na szybko artykuł biznesowy, gdzie umieściła moje zdjęcie wśród 10 najbardziej wpływowych kobiet na świecie. Są to takie drobne gesty, które powodują, że w danej chwili nic innego się nie liczy... ktoś podjął wysiłek, w tak kreatywny sposób pokazał, jak ceni moją pracę i mnie jako lidera.

Ł.Ch.: Kończąc temat, liderem się rodzimy czy się stajemy?

E.P.: Są cechy, z którymi trzeba się urodzić, jak charyzma, i są takie, które są rozwijane przez otoczenie i doświadczenie w pracy. Bardzo ważne jest, żeby nasi liderzy, współpracownicy czy mentorzy pokazywali nam kierunek poprzez własną postawę, kulturę osobistą czy zaangażowanie – to jest najlepsza szkoła.

Ł.Ch.: Jakie jest Pani motto, którym kieruje się Pani w życiu zawodowym i prywatnym?

E.P.: Odniosłabym się do dwóch rzeczy. Lubię angielskie określenie „always look on the bright side”, czyli zawsze dostrzegaj pozytywne strony. Można to postrzegać jako pewnego rodzaju psychologiczną grę. Trzeba dostrzegać szklankę do połowy pełną i skupić się na tym, żeby ją dopełnić. Nie zawsze się uda, ale najważniejsze, aby udało się w większości przypadków. Każdy człowiek, szczególnie młody, powinien pamiętać, że to jest jego życie i tylko on decyduje, jak je przeżyje. Ludzie mogą doradzać, ale finalnie to nasze życie i to my musimy się czuć komfortowo z każdą decyzją, którą podejmujemy. Decyzje o tym, w jakiej kolejności pewne rzeczy zorganizujemy w swoim życiu, zarówno prywatnym, jak i zawodowym, również należą do nas. Nie ma jednego wzorca, idealnego schematu. Ważne jest, by robić wszystko w zgodzie z samym sobą i nigdy nie bać się podejmować nowych wyzwań.

Ł.Ch.: Serdecznie dziękuję Pani za poświęcony czas.

E.P.: Również dziękuję i serdecznie zapraszam do ABB!

ABB

KARIERA W ABB

Let's write the future. Together.

Roczny program stażowy w ABB

Rozpocznij karierę w finansach w ABB.

Zaaplikuj na **Assessment Center** już dziś!

Roczny Program Stażowy startuje w lipcu.

Dołącz do naszego zespołu w Controlling & Planning Center of Expertise ABB w Łodzi

Jako stażysta będziesz wspierać analizy:

- kosztów
- sprzedaży i zamówień
- rentowności

procesy:

- budżetowania
- planowania krótko-/długoterminowego
- raportowania bieżących wskaźników finansowych

Aplikuj na:

abb.pl/kariera

ABB w liczbach

Działamy w ponad 100 krajach, w Polsce zatrudniamy pracowników różnych narodowości.

ABB zatrudnia obecnie 136.000 osób, w tym w Polsce ponad 8 tys.

2 Centra Finansowe w Polsce, w tym jedno w Łodzi.

Grupa ABB osiągnęła 34 mld USD przychodu, jednym z kluczowych rynków jest Polska z przychodem 838 mln USD (dane za 2016 r.).

Oferujemy rozwój w strukturach organizacji przez współpracę z: analitykami finansowymi, specjalistami, liderami biznesu.

EDUKACYJNY POTENCJAŁ GIER KOMPUTEROWYCH

Daria Majcher
daria.majcher@o2.pl

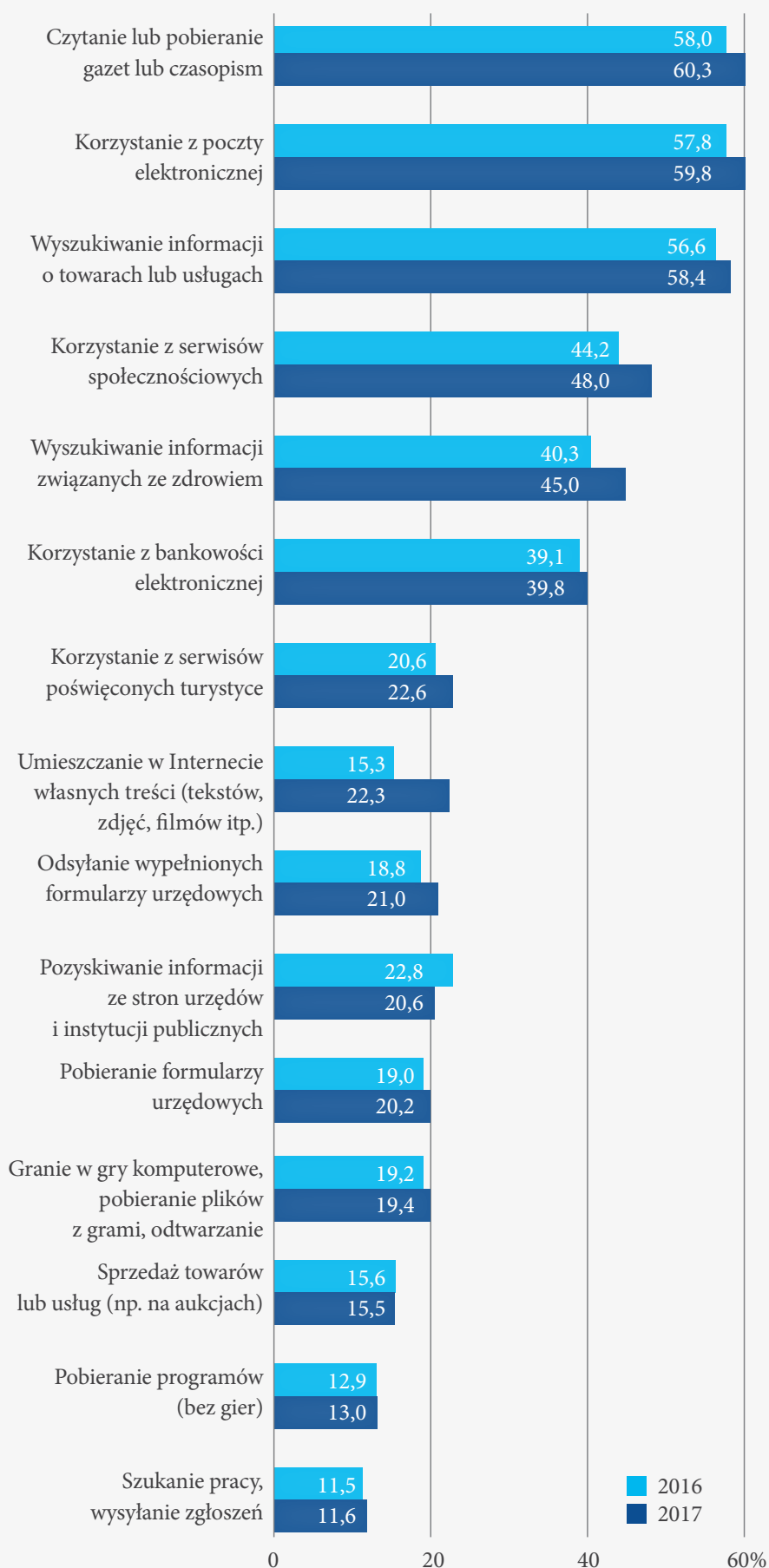
Praca socjalna
Uniwersytet Technologiczno – Humanistyczny
im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu

Opiekun naukowy: dr Paweł Śwital

Jednym z nowych zjawisk współczesnego świata są gry komputerowe. Ich znaczenie oraz popularność wciąż wzrasta, zwłaszcza w środowisku dzieci i młodzieży. Mimo, iż opiewają one złą sławą, należałoby skupić się na pozytywnych aspektach tego zjawiska, których niewątpliwie jest bardzo dużo. Odpowiednio dobrane gry komputerowe mogą istotnie wpłynąć

na rozwój edukacyjny młodego pokolenia. Podkreślić należy, iż są one znacznie bardziej atrakcyjne od innych form nauczania z wielu powodów. Taka postać nauki wciąga użytkowników, stając się dla nich zabawą, a nie męczącym obowiązkiem. Wówczas wzrasta zainteresowanie przekazywanym materiałem, co wpływa na wzrost efektów kształcenia się.

Wykres 1. W jakich sprawach prywatnych używaliśmy Internetu?

W stosunku do innych metod nauczania gry komputerowe mają tę zaletę, że opierają się na dużo łatwiejszej do zapamiętania strukturze narracyjnej. Niewątpliwie takie właściwości gier jak: wyzwanie, fantazja, ciekawość i kontrola przyczyniają się do wzrostu chęci do nauki. Komputer jest sprawiedliwym nauczycielem, bowiem ocenia wedle nienaruszalnych reguł. Ponadto cechuje go cierpliwość oraz wyrozumiałość związana z możliwością powtarzania tego samego zadania w nieskończoność. Nauka poprzez gry komputerowe eliminuje stres związany z edukacją w szkole, oceną nauczyciela, a także reakcją kolegów na posiadaną wiedzę, dlatego też wiedza jest zdecydowanie szybciej i łatwiej zapamiętywana. Możliwość niezwłocznego sprawdzenia wykonywanych zadań oraz efektów nauki także niesie za sobą pozytywny oddźwięk. Gry komputerowe spełniają wiele funkcji, które odgrywają znaczącą rolę w procesie kształcenia. Mianowicie motywują one gracza, symulują realne sytuacje oraz ułatwiają przyswajanie trudnych treści teoretycznych¹. Motywacja odgrywa znaczącą rolę w procesie edukacji. W grach komputerowych pojawia się ona bardzo często w postaci zdobytych punktów, przedmiotach lub osiągnięciu kolejnego poziomu. W dodatku towarzyszące temu efekty dźwiękowe, które naznaczają osiągnięcie celu bądź komentują porażkę, także wzmacniają i pobudzają motywację. Owe nagrody podnoszą pewność siebie oraz poczucie własnej skuteczności². Gry komputerowe są doświadczeniem, które dostarcza satysfakcjonujących doznań, mobilizując jednostkę do wysiłku i przyczyniając się jednocześnie do jej indywidualnego rozwoju. Zauważyć należy także korzyści płynące z możliwości dostosowania gier do tempa przyswajania wiedzy przez uczniów, czego nie oferuje tradycyjny wykład w szkole. W grach rozwiązuje się złożone problemy za pomocą powtarzania coraz trudniejszych sekwencji. Ponadto występuje wzmocniony odbiór przekazu w związku z pojawieniem się bogatego środowiska obiektów³.

Na wykresie 1. zaprezentowano sprawy do jakich używamy Internetu. Wiek ankietowanych mieścił się w przedziale 16 – 74 lat. Z badania wynika, iż ponad 19% ogółu osób korzystało z Internetu w celu zagrania w gry komputerowe, pobierania plików z grami, czy odtwarzania. Świadczy to o dużej popularności tego zjawiska. Ponadto na przestrzeni dwóch lat tendencja korzystania z gier komputerowych nieznacznie wzrosła. Stały się one integralną częścią naszej cyberprzestrzeni oraz ważnym elementem życia milionów ludzi w każdym wieku. Tudzież zamiast walczyć z szerzącym się gronem graczy, być może należałoby skupić się na wyborze odpowiednich gier, które jak już wcześniej wspomniałam mogą bardzo korzystnie wpływać na użytkowników. Wystarczy tylko się przekonać, że w rzeczywistości gry komputerowe mogą być użytecznym narzędziem do nauki.

TYOLOGIA GIER KOMPUTEROWYCH

Istnieje wiele gatunków gier komputerowych. Ze względu na cel gry wyróżnić należy następujące: symulacyjne, strategiczne, zręcznościowe, przygodowe, fabularne, logiczne oraz edukacyjne⁴. Zdecydowanie największy wpływ na rozwój myślenia twórczego mają gry problemowe, czyli symulacyjne oraz strategiczne. Wymagają one od gracza planowania, pobudzenia wyobraźni, a także podejmowania decyzji, która niesie za sobą konsekwencje. Wyształcają umiejętność wyboru właściwego rozwiązania, a także pobudzają logiczne myślenie. Gry symulacyjne korzystnie oddziałują na intuicję i myślenie hipotetyczne. Użytkownik oprócz przezwycięzania przeszkody, musi poznawać ich przyczyny, co z kolei wpływa na aktywację procesów indukcyjnych. Gry zręcznościowe natomiast głównie ćwiczą koordynację wzrokowo – ruchową, wymagają ogromnej koncentracji, sprawności oraz refleksu. Doskonają one zręczność oraz spostrzegawczość. Grając dziecko pobudza wszystkie swoje zmysły i uczy się je koordynować. Stymulują procesy umysłowe, bowiem wymagają ciągłej gotowości oraz błyskawicznych reakcji. Przy każdym zmianach zachodzących w grze, których jest nie miara, komórki mózgowe aktywizują się i nawiązują nowe połączenia. Kolejnym typem gier są gry logiczne, które stawiają za cel użytkownikowi rozwiązanie ciągu zadań logicznych. Według J. Łęska i Z. Łęski – „kształtują umiejętność wykonywania mniej lub bardziej złożonych operacji myślowych na materiale symbolicznym oraz zdolność koncentracji uwagi i kojarzenia faktów przez co wpływają stymulująco na rozwój intelektualny”⁵. Przykładem takiego rodzaju gier mogą być np. pasjans, czy szachy. Zdecydowanie bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży są jednak gry przygodowe oraz fabularne. Nierozłącznym ich elementem jest występowanie bohatera, w którego wciela się gracz i kieruje jego poczynaniami. Wyróżniają się rozbudowaną fabułą, a niekiedy motywem detektywistycznym. Uczą one gracza przede wszystkim wytrwałości oraz zręczności w walce z przeszkodami, która często wiąże się z podejmowaniem decyzji, czy poszukiwaniem informacji⁶.

GRY EDUKACYJNE

Komputerowe gry edukacyjne niewątpliwie służą poszerzaniu wiedzy gracza. W związku z tym, coraz częściej i ze zdecydowanie większym entuzjazmem wykorzystywane są w szkołach, będąc jednym ze środków dydaktycznych niezależnie od poziomu edukacji. Przyczyniają się one do przekazywania wiedzy ze wszystkich możliwych przedmiotów. Umożliwiają naukę przyjemną i bardzo efektywną. Uczeń uzyskuje możliwość czerpania

informacji o świecie, zabytkach, nieznanym dotąd łądach, odkryciach naukowych, czy nazwach oraz definicjach⁷. W wirtualnym świecie ma możliwość podróżowania do starożytnego Rzymu, Północnej Ameryki lub zarządzać szpitalem, biurem, czy parkiem rozrywki. Gry edukacyjne mogą służyć jako narzędzie dostarczania wiedzy w zasięgu różnorodnych dyscyplin. Idee stworzenia takich gier, których zadaniem będzie właśnie wsparcie edukacji, wpisuje się w koncepcję *edutainment*. Określenie to odwołuje się do dwóch angielskich słów: *education* – edukacja oraz *entertainment* – rozrywka. Głównym celem koncepcji jest wykorzystanie uroków zabawy w tworzeniu narzędzi edukacyjnych, które dzięki swoim cechom, zdołają bardziej zaangażować uczniów w proces nabywania wiedzy i umiejętności⁸.

NAUKA JĘZYKA OBCEGO POPRZECZ GRY KOMPUTEROWE

Niewątpliwie każdy z nas świadomy jest znaczącej roli znajomości języków obcych we współczesnym świecie. Postępująca globalizacja, mobilność, przemiany społeczne nie pozwalają Nam o tym zapomnieć. Niestety bardzo często proces przyswajania obcego języka kojarzy się z ciężką i trudną pracą. Otóż rozwiązaniem mogą stać się gry komputerowe w języku, który chcielibyśmy przyswoić. Nauka poprzez zabawę może znacznie zwiększyć efektywność kształcenia, dzięki funkcjom, które pełni. Dobrym sposobem na pokonywanie bariery językowej mogą stać się także gry sieciowe. Ich specyfika polega na współpracy bądź rywalizacji z innymi uczestnikami w rozmaitych językach.

BUSINESS PLAY

Business Play to symulacja prowadzenia działalności gospodarczej w formie edukacyjnej, biznesowej gry. Poprzez swoją innowacyjność jest zdecydowanie ciekawszymi interesującym narzędziem do nauki danych zagadnień. Wykorzystując połączenie rozrywki oraz rywalizacji, ćwiczy wiele umiejętności, tj: zarządzanie finansami i zespołem, negocjacji, przyswajanie zasad prowadzenia firmy i funkcjonowania we współczesnym rynku. Uczestnicy szkolenia mają za zadanie zmierzyć się z różnymi sytuacjami, wcielić w rolę przedsiębiorców i problemów z jakimi zmuszeni są się borykać. Zauważyć można, iż Business Play oparty jest na doświadczaniu realnych zdarzeń⁹.

PODSUMOWANIE

Z powyższych przykładów zauważyć można wartości dydaktyczne płynące z gier edukacyjnych. Odpowiednio wybrane i dopasowane do wieku gracza mogą przysłużyć się edukacji, a także być cennym uzupełnieniem wiedzy bądź wsparciem dla nauczyciela. Jednak tworzenie gier komputerowych jest procesem niezwykle trudnym, dlatego w mniemaniu J. Laszkowskiej powinno być „domeną specjalistów z poszczególnych dziedzin wiedzy, znających nie tylko treści niezbędne dla rozwoju młodego człowieka, ale przede wszystkim rozumieć jego psychikę”¹⁰. Stosowanie gier komputerowych w procesie kształcenia staje się coraz bardziej popularne i promowane. Istnieje wiele fundacji, które zajmują się tą domeną, chociażby Fundacja Edukacja na Nowo, czy Fundacja Nowoczesna Polska, które wspierają i są partnerami przedsięwzięć mających na celu promowanie edukacyjnego wymiaru gier. Przykładem odzwierciedlającym taką działalność jest Konferencja „Nauczanie poprzez granie” mająca na celu przełamanie stereotypu gier postrzeganych jako „bezmisylna rozrywka”¹¹. Proces upowszechniania się Internetu w społeczeństwie, a co za tym idzie gier komputerowych, jest nadal kontynuowany. Należałoby zastanowić się, czy zamiast walczyć z nim i go negować, nie korzystniej byłoby czerpać z jego pozytywnych aspektów?

Bibliografia

Książki:

1. Bendarek J., „Multimedia w kształceniu”, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012.
2. Laniado N, Pietra G., „Gry komputerowe, Internet i telewizja”, Wydawnictwo eSpe, Kraków 2016.
3. Bomba R., „Gry komputerowe w perspektywie antropologii codzienności”, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2014.
4. Borkowska A., „Dzieci w świecie gier komputerowych”, ORE, Warszawa 2016.
5. Gałuszka D., „Gry wideo w środowisku rodzinnym”, Wydawnictwo Libron, Kraków 2017.
6. Adamkiewicz J., „Nowe technologie informacyjne w edukacji”, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2016.
7. Huk T., „Media w wychowaniu, dydaktyce oraz zarządzaniu informacją edukacyjną szkoły”, Impuls, Kraków 2011.

Gazety i czasopisma:

1. Łęska J., Łęski Z., Pod opieką „Komputerowej niani”, „Edukacja i Dialog”, 2001, nr 127, s.33.
2. Wawrzak – Chodaczek M., „Rola gier komputerowych w czasie wolnym młodzieży w wieku adolescencji”, „Edukacja medialna i informatyczna”, Chowania 2.
3. Laszkowska J., „Oddziaływanie gier komputerowych na młodzież”, „Problemy opiekuńczo – wychowawcze” 2000, nr 7.

Źródła internetowe:

1. <http://www.business-play.eu/>

Przypisy:

1. Bendarek J., „Multimedia w kształceniu”, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012, s. 140 – 148.
2. Laniado N, Pietra G., „Gry komputerowe, Internet i telewizja”, Wydawnictwo eSpe, Kraków 2016, s. 64 – 69.
3. Bomba R., „Gry komputerowe w perspektywie antropologii codzienności”, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2014, s. 346 – 347.
4. Borkowska A., „Dzieci w świecie gier komputerowych”, ORE, Warszawa 2016, s. 5 – 7.
5. Łęska J., Łęski Z., Pod opieką „Komputerowej niani”, „Edukacja i Dialog”, 2001, nr 127, s.33.
6. Wawrzak – Chodaczek M., „Rola gier komputerowych w czasie wolnym młodzieży w wieku adolescencji”, „Edukacja medialna i informatyczna”, Chowania 2, 237 – 252.
7. Bomba R., „Gry komputerowe w perspektywie antropologii codzienności”, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2014, s. 328.
8. Brown H.J., „Videogames and Education, New York 2008, s. 117.
9. <http://www.business-play.eu/>
10. Laszkowska J., „Oddziaływanie gier komputerowych na młodzież”, „Problemy opiekuńczo – wychowawcze” 2000, nr 7, s. 32.
11. Adamkiewicz J., „Nowe technologie informacyjne w edukacji”, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2016, s. 61 – 71.

PwC PREZENTUJE

SEZON³ NANOSHADOW

HISTORIA, KTÓRA WCIĄGNIE CIĘ DO ŚWIATA AUDYTU

**ZOSTAŃ KONSULTANTEM W AUDYCIE
W JEDNYM Z 8 BIUR PwC W POLSCE**

3 EVENTY FINAŁOWE:

13 KWIETNIA W POZNANIU
REKRUTACJA DO POZNANIA
I WROCŁAWIA
APLIKUJ DO 5 KWIETNIA

18 MAJA W WARSZAWIE
REKRUTACJA DO WARSZAWY,
GDAŃSKA I ŁODZI
APLIKUJ DO 10 MAJA

25 MAJA W KRAKOWIE
REKRUTACJA DO KRAKOWA,
KATOWIC I RZESZOWA
APLIKUJ DO 17 MAJA

APLIKUJ I WEJDŹ DO GRY NA NANOSHADOW.COM

SŁÓW KILKA O ZAKŁADANIU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ.

ANALIZA PRAWNO-PODATKOWA

Jakub Zamojski
jakubzamojski07@gmail.com

Prawo IV rok
Uniwersytet Śląski w Katowicach

Recenzent: dr hab. prof. Piotr Piniar

Kluczowe do zrozumienia czym jest działalność gospodarcza jest jej zdefiniowanie. Definicję działalności gospodarczej zawiera przepis art. 3 Prawa Przedsiębiorców¹, gdzie „*działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły*”. Definicja legalna opiera się na przesłankach pozytywnych, których występowanie powoduje uznanie określonej działalności za działalność gospodarczą. Do tych przesłanek należą:

- zorganizowany charakter;
- zarobkowy charakter działalności;
- wykonywanie we własnym imieniu;
- ciągły sposób wykonywania działalności.

Podobne przesłanki wyróżnił Sąd Najwyższy w uchwale². Zorganizowanie należy rozumieć jako cechę wyróżniającą podejmowanie działalności, której wykonywanie zostało

precyzyjnie przygotowane pod względem prawnym i faktycznym. Można wyróżnić dwa aspekty: formalny i materialny. Ujęcie formalne oznacza wykonanie prawnie określonych obowiązków związanych z wykonywaną działalnością gospodarczą, takich jak: rejestracja działalności gospodarczej, zgłoszenia podatkowe, obowiązki związane z ubezpieczeniem społecznym oraz konieczność prowadzenia działalności gospodarczej w określonej formie organizacyjno-prawnej. Z kolei materialny aspekt wiąże się z wykonaniem czynności organizacyjnych w zakresie uzyskania środków finansowych na podjęcie działalności gospodarczej, zatrudnienie pracowników, wynajęcie czy też zakup lokalu. Należy ponadto pamiętać o prowadzeniu przedsiębiorstwa, co stanowi podstawową cechę wyróżniającą. Z tej perspektywy należy przyjąć, że prowadzenie działalności gospodarczej polega na stworzeniu odpowiednich warunków jej wykonywania, a nie tylko faktycznym jej wykonywaniu³. Zarobkowy charakter można rozumieć według kryterium obiektywnego oraz subiektywnego. To pierwsze oznacza wiązanie działalności z rzeczywistym rezultatem, który jest lub może zostać osiągnięty. W przypadku kryterium subiektywnego należy wziąć pod uwagę cel określonej działalności. Powoduje to, że wyłączeniu podlega taka działalność, która służy jedynie zaspokajaniu osobistych potrzeb nie przynoszących zysku. Jednakże nieosiągnięcie zamierzonego celu nie oznacza automatycznie utraty zarobkowego charakteru działalności. Wykonywanie we własnym imieniu działalności gospodarczej oznacza wykonywanie przez określony podmiot prawa działalności na swoją rzecz i jednocześnie ponoszenie odpowiedzialności za zaciągnięte w związku z tym zobowiązania. W literaturze wskazuje się, że działalność gospodarcza jest wykonywana przez określony podmiot prawa we własnym imieniu, jeżeli jest on podmiotem samodzielnym w ramach stosunków prawnych lub nabywa on bezpośrednio prawa i obowiązki w ramach prowadzonej działalności gospodarczej⁴. Działalnością wykonywaną w sposób ciągły jest działalność wykonywana w sposób regularny i powtarzalny. W związku z tym działalność ta nabiera charakteru względnie trwałego i stabilnego, nieograniczającego się do jednorazowych, okazjonalnych czy też sporadycznych przedsięwzięć gospodarczych⁵. Powyższe stanowisko potwierdza wyrok Sądu Najwyższego⁶ z 06.04.2017 r., wskazując, że wykonywanie działalności nie może mieć charakteru incydentalnego, od przypadku do przypadku ani tym bardziej jednorazowego. Cel zadaniowy, związany z prowadzeniem przedsiębiorstwa i jego utrzymaniem, wytyczony przez osobę podejmującą działalność musi więc zakładać nastawienie na trwanie działalności w dłuższym przedziale czasowym.

PREZENTACJA PRAWNYCH FORM PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

W polskim porządku prawnym przewidziane są różne formy podejmowania działalności gospodarczej, są bardzo zróżnicowane i umożliwiają odpowiednie ułożenie stosunków prawno-faktycznych, powodując zoptymalizowanie własnej działalności. Decyzja może być skomplikowana. Nie ułatwiają tego często zagmatwane przepisy, budzące szereg wątpliwości, szczególnie kiedy zakładamy działalność gospodarczą po raz pierwszy. W dalszej części artykułu przedstawimy podstawowe zagadnienia prawne związane z formami prowadzonej działalności.

„NIEEWIDENCJONOWANA” DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Przepis art. 5 PPU wprowadził nieznaną uprzednio instytucję nieewidencjonowanej działalności gospodarczej. Jej wprowadzenie zgodnie z uzasadnieniem do projektu ustawy miało istotnie przyczynić się do ułatwienia funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw, a także zachęcenie młodych ludzi oraz tzw. wykluczonych zawodowo do podjęcia decyzji o otwarciu własnej działalności. Ustawa stanowi, iż osoba fizyczna, której przychód należny z tej działalności nie przekracza w żadnym miesiącu 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia⁷ i która w okresie ostatnich 60 miesięcy nie wykonywała działalności gospodarczej, może prowadzić działalność, która nie stanowi działalności gospodarczej. Pod pojęciem przychodu należnego należy rozumieć zgodnie z art. 5 ust. 6 PPU, kwoty należne, choćby nie zostały faktycznie otrzymane, po wyłączeniu wartości zwróconych towarów, udzielonych bonifikat i skont. Z kolei art. 5 ust. 5 wyłącza prowadzenie spółki cywilnej w ramach omawianej instytucji. Korzystne dla przedsiębiorcy jest fakultatywne złożenie wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji

i Informacji o Działalności Gospodarczej, bezsprzeczne jest natomiast, iż z chwilą złożenia takiego wniosku omawiana instytucja staje się działalnością gospodarczą. Jednakże złożenie wniosku o wpis staje się obligatoryjne, w przypadku przekroczenia w danym miesiącu 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia. Na podmiocie wówczas spoczywa obowiązek w terminie 7 dni złożyć wniosek o wpis do CEIDG. Niewątpliwą zaletą tej instytucji jest zupełne odformalizowanie. Idealnie sprawdza się w przypadkach mało dochodowych przedsięwzięć, jak np. korepetycje udzielane przez studentów.

JEDNOOSOBOWA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Prowadzenie jednoosobowej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne wydaje się najbardziej powszechną formą. Charakteryzuje się odformalizowaniem, relatywną prostotą, brakiem wymogów co do kapitału wymaganego do rozpoczęcia działalności, a także pewnymi uproszczeniami w kwestiach podatkowych. Indywidualny przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą we własnym imieniu i na własny rachunek. Ma więc pełną niezależność i umocowanie do decydowania o wszelkich sprawach dotyczących prowadzonej działalności. Charakterystyczna dla tej formy jest nieograniczona odpowiedzialność całym majątkiem przedsiębiorcy za zobowiązania.

SPÓŁKA CYWILNA

W polskim systemie prawnym umowę spółki cywilnej reguluje kodeks cywilny⁸ (art. 860-875). Zgodnie z wykładnią systemową oraz celowością umiejscowienie przepisów w kodeksie cywilnym, a nie w kodeksie spółek handlowych⁹ powoduje, iż spółkę cywilną należy postrzegać jako umowę zobowiązaniową. Zawierana jest w celu określonym w umowie. Wspólnikami muszą być co najmniej dwie osoby fizyczne bądź

prawne. Umowa powinna być zawarta na piśmie. Co do zasady wkłady do spółki powinny być określone w umowie, jednakże prawo nie określa co może być przedmiotem wkładu. Wobec powyższego wkład może mieć formę pieniężną lub aportów o określonej w umowie wartości majątkowej. Pamiętać należy, że spółka cywilna nie jest podmiotem prawa, co więcej nie posiada także osobowości prawnej. W związku z czym nie może być przedmiotem praw i obowiązków. Nie jest również przedsiębiorcą. Wobec powyższego wspólnicy spółki cywilnej odpowiadają solidarnie za zobowiązania spółki. Prawo do zysku oraz prowadzenie spraw spółki zasadniczo reguluje umowa, w zakresie nieuregulowanym stosuje się przepisy kodeksu cywilnego.

SPÓŁKI PRAWA HANDLOWEGO

Problematyka spółek prawa handlowego znacząco wykracza poza przedmiot artykułu. Należy przekrojowo wspomnieć, iż szczególne zagadnienia zostały uregulowane w kodeksie spółek handlowych. Ustawa wprowadza podział na spółki osobowe oraz kapitałowe. Do spółek osobowych zaliczamy spółkę jawną, partnerską, komandytową oraz komandytowo-akcyjną. Z kolei do spółek kapitałowych zaliczamy spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością oraz spółkę akcyjną.

FORMY OPODATKOWANIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Prowadzenie działalności gospodarczej przez osoby fizyczne, wiąże się z obowiązkami podatkowymi. Wybór musi być przemyślany, nadrzędnym celem każdego przedsiębiorcy powinno być uzyskanie jak najwyższego dochodu, a właściwa optymalizacja obciążeń podatkowych niewątpliwie to umożliwi. Polskie przepisy przewidują możliwość wyboru czterech form opodatkowania: opodatkowanie według skali podatkowej, podatek

Tabela 1. Skala opodatkowania

Podstawa obliczenia podatku w złotych		Podatek wynosi	
ponad	do		
	85 528	18%	minus kwota zmniejszająca podatek
85 528		15 395 zł 04 g + 32% nadwyżki ponad 85 528 zł	

liniowy, ryczałt od przychodów ewidencjonowanych oraz kartę podatkową. Wyboru należy dokonać przed dokonaniem rejestracji na właściwym druku CEIDG. Od 2019 roku, wprowadzono istotną zmianę dla podatników, zmiana formy opodatkowania jest możliwa poprzez zgłoszenie do urzędu skarbowego zmiany do 20 dnia następującego po miesiącu, w którym przedsiębiorca osiągnął pierwszy przychód w nowym roku podatkowym. Upřednio było to do 20. stycznia kolejnego roku podatkowego, co stanowiło ostateczną datę, do której można było dokonać zgłoszenia zmiany.

OPODATKOWANIE WEDŁUG ZASAD OGÓLNYCH

Forma ta cieszy się bardzo dużą popularnością wśród początkujących przedsiębiorców. Forma ta polega na ustaleniu właściwej podstawy opodatkowania, czyli przychodów podlegających opodatkowaniu i kosztów ich uzyskania. Służy temu przede wszystkim prowadzenie księgi przychodów i rozchodów. Najprościej rzecz ujmując opodatkowaniu podlega dochód (przychody-koszty), a stawkę oblicza się według dwustopniowej skali, zgodnie z tabelą przedstawioną w art. 27 ust. 1 ustawy o PIT¹⁰.

Podatnik jest obowiązany do założenia i prowadzenia księgi przychodów i rozchodów. Należy ją założyć przed rozpoczęciem działalności, a także na każdy początek kolejnego roku podatkowego prowadzenia działalności. Kolejnym obowiązkiem jest wpłacanie zaliczek na podatek dochodowy. Może on przybrać formę miesięcznego bądź kwartalnego rozliczania. Jednakże kwartalne rozliczenie przysługuje jedynie tzw. małym podatnikom oraz przedsiębiorcom rozpoczynającym działalność. Na podatniku ciąży obowiązek składania do urzędu skarbowego zeznania o wysokości osiągniętego przychodu w danym roku podatkowym, w terminie do dnia 30 kwietnia roku następującego po roku podatkowym. Z kolei zaliczki należy wyliczyć i wpłacić na konto odpowiedniego urzędu skarbowego w terminie do 20 miesiąca następującego po okresie rozliczeniowym. Należy ponadto mieć na względzie, że w przypadku okresowych rozliczeń z tytułu podatku dochodowego podatnik nie składa miesięcznych/kwartalnych deklaracji¹¹.

PODATEK LINIOWY

Podatek liniowy niewątpliwie ma swoich zwolenników i przeciwników. Przedsiębiorca opodatkowuje przychód stałą stawką 19% bez względu na jego wartość. Niewątpliwie wadą omawianego podatku jest brak wolnej kwoty

od podatku, a także brak możliwości skorzystania z wielu ulg podatkowych. Bezsprzecznie podatek ten jest polecany dla podatników, o większej możliwości generowania dochodu, aby w innych formach nie narażać się na wyższe progi podatkowe. Zaliczki okresowe i zeznania roczne uregulowane są podobnie do opodatkowania według zasad ogólnych i na potrzeby artykułu należy poprzestać na ogólnym wprowadzeniu do tematyki.

RYCZAŁT OD PRZYCHODÓW EWIDENCJONOWANYCH¹²

Specyfika tej formy opodatkowania polega na wyłączeniu możliwości pomniejszenia przychodu o poniesione koszty podatkowe przez przedsiębiorców. Jako rekompensatę można uznać stosunkowo niskie stawki ryczałtu – 2%, 3%, 5,5%, 8,5%, 17% oraz 20% – zależy to od wykonywanej działalności gospodarczej. Skorzystać z tej formy opodatkowania można jedynie w przypadku spełnienia określonych przesłanek. Należy uzyskać przychód spoza rolniczej działalności gospodarczej, które w roku poprzedzającym rok podatkowy uzyskały przychody z tej działalności, prowadzonej wyłącznie samodzielnie w wysokości nieprzekraczającej 250 000 euro lub uzyskały przychody wyłącznie z działalności prowadzonej w formie spółki, a suma przychodów wspólników spółki z tej działalności nie przekroczyła kwoty 250 000 euro. Należy również pamiętać o wyłączeniu, o którym mowa w art. 8 ustawy, gdzie został enumeratywnie określony katalog działalności, które bezwzględnie nie mogą zostać opodatkowane ryczałtem. Określony podatek dochodowy przedsiębiorca może wpłacać, tak jak w przypadku dwóch poprzednich form opodatkowania, miesięcznie lub kwartalnie. Jednakże należy wspomnieć, iż rozliczenia kwartalne nie są dostępne dla każdego podatnika. Mogą z nich skorzystać jedynie przedsiębiorcy, u których otrzymane przychody z działalności prowadzonej samodzielnie albo przychody spółki w roku poprzedzającym rok podatkowy nie przekroczyły kwoty stanowiącej równowartość 25000 euro. Istotnym obciążeniem podatnika jest obowiązek prowadzenia ewidencji przychodów, a także w przypadku zatrudniania pracowników prowadzenia karty przychodów oraz posiadania i przechowywania dowodów zakupu.

KARTA PODATKOWA

W porównaniu do poprzednio omówionych form opodatkowania, gdzie próg podatkowy zależy od osiągniętego przychodu w karcie podatkowej na wysokość należnego podatku składa się wiele czynników takich jak

rodzaj wykonywanej działalności, liczba zatrudnionych pracowników, rozmiar prowadzonej działalności, liczba ludności miejscowości, w której prowadzona jest działalność. Podatnik nie ustala samodzielnie stawki podatku. Ustala ją odgórnie właściwy naczelnik urzędu skarbowego. Wydaje się to wskazane dla przedsiębiorców osiągających stosunkowo wysokie dochody, gdyż stawka podatkowa ustalana jest odgórnie, z drugiej jednak strony w przypadku odniesienia straty, podatek musi być opłacony, co może być w niektórych sytuacjach poważną wadą. Przepis art. 23 ust.1 ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od osób fizycznych wymienia enumeratywnie rodzaje działalności (np. usługi rozrywkowe, usługi weterynaryjne), które mogą być nim objęte. Przedsiębiorca pragnący rozliczać się w danej formie przed rozpoczęciem działalności zobowiązany jest do złożenia właściwego wniosku o zastosowanie karty podatkowej. Niewątpliwą zaletą tej formy opodatkowania jest zwolnienie z obowiązku prowadzenia ksiąg przychodów i rozchodu, składania zeznań podatkowych, wpłacania zaliczek na podatek dochodowy. Jednakże ciąży na nich obowiązek wystawiania kolejno numerowanych faktur oraz przechowywania kopii tych dokumentów przez okres co najmniej 5 lat.

Bibliografia:

1. BŁICHARZ R., *Przedsiębiorca: zagadnienia wybrane*, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2017
2. DOBACZEWSKA A., POWAŁOWSKI A., WOLSKA H., *Nowe prawo przedsiębiorców*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2018
3. KATNER W. J., *Prawo działalności gospodarczej: komentarz, orzecznictwo, piśmiennictwo*, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2003
4. MUČKO P., SOKÓŁ A., *Jak założyć działalność gospodarczą w Polsce i wybranych krajach europejskich*, CeDeWu, Warszawa 2018
5. SZYDŁO M. J., *Swoboda działalności gospodarczej*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2005
6. ŻARO, ZYGMUNT S. W., *Zasady założenia własnej firmy przez osobę fizyczną według prawa przedsiębiorców i innych ustaw regulujących działalność gospodarczą na obszarze RP po 30 kwietnia 2018 roku: poradnik dla nowych przedsiębiorców i spółek cywilnych*, Wydawnictwo Sigma, Warszawa 2018.
7. BOROŃSKA A. <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-formy-opodatkowania-jaka-wybrac-17.02.2019r>.
8. Andrzej Łazarowicz <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-jednoosobowa-dzialalnosc-gospodarcza-krok-po-kroku-17.02.2019r>.
9. <https://ksiegowosc.infor.pl/obrot-gospodarczy/dzialalnosc-gospodarcza/2868151,Zmiana-formy-opodatkowania-firmy-w-2019-r.html#17.02.2019r>.
10. <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-karta-podatkowa-17.02.2019r>.

Przypisy:

1. Ustawa z 6.3.2018r. Prawo Przedsiębiorców (Dz.U. z 2018 r. poz.646), dalej jako PPU
2. Uchwała Sądu Najwyższego z 6.12.1991 r., III CZP 117/91 OSNC 1992/5, poz.65
3. Wyrok WSA w Warszawie z 28.01.2009 r., VII SA/Wa 1374/08, Legalis
4. M. Szydło, Swoboda działalności gospodarczej, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa, 2005, s. 80 i n.
5. W. J. Katner, Prawo działalności gospodarczej: komentarz, orzecznictwo, piśmiennictwo, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa, 2003, s. 23
6. Wyrok SN z 6.4.2017 r., II UK 98/16, Legalis
7. Ustawa z 10.10.2002 r., o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2017 r. poz.847 oraz z 2018 r. poz.650)
8. Ustawa z 23.04.1964 r., kodeks cywilny (Dz.U. z 2018 r. poz.1025)
9. Ustawa z 15.09.2000 r., kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2017 r. poz.1577 ze zm.)
10. Ustawa z 26.07.1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2018r. poz.1509)
11. P. Mučko, A. Sokół, Jak założyć działalność gospodarczą w Polsce i wybranych krajach europejskich, CeDeWu, Warszawa, 2018.
12. Ustawa z 20.11.1998r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz.U. z 2019 r. poz.43).

POSTĘPUJĄCA AUTOMATYZACJA I ROBOTYZACJA W PRZEMYSŁE.

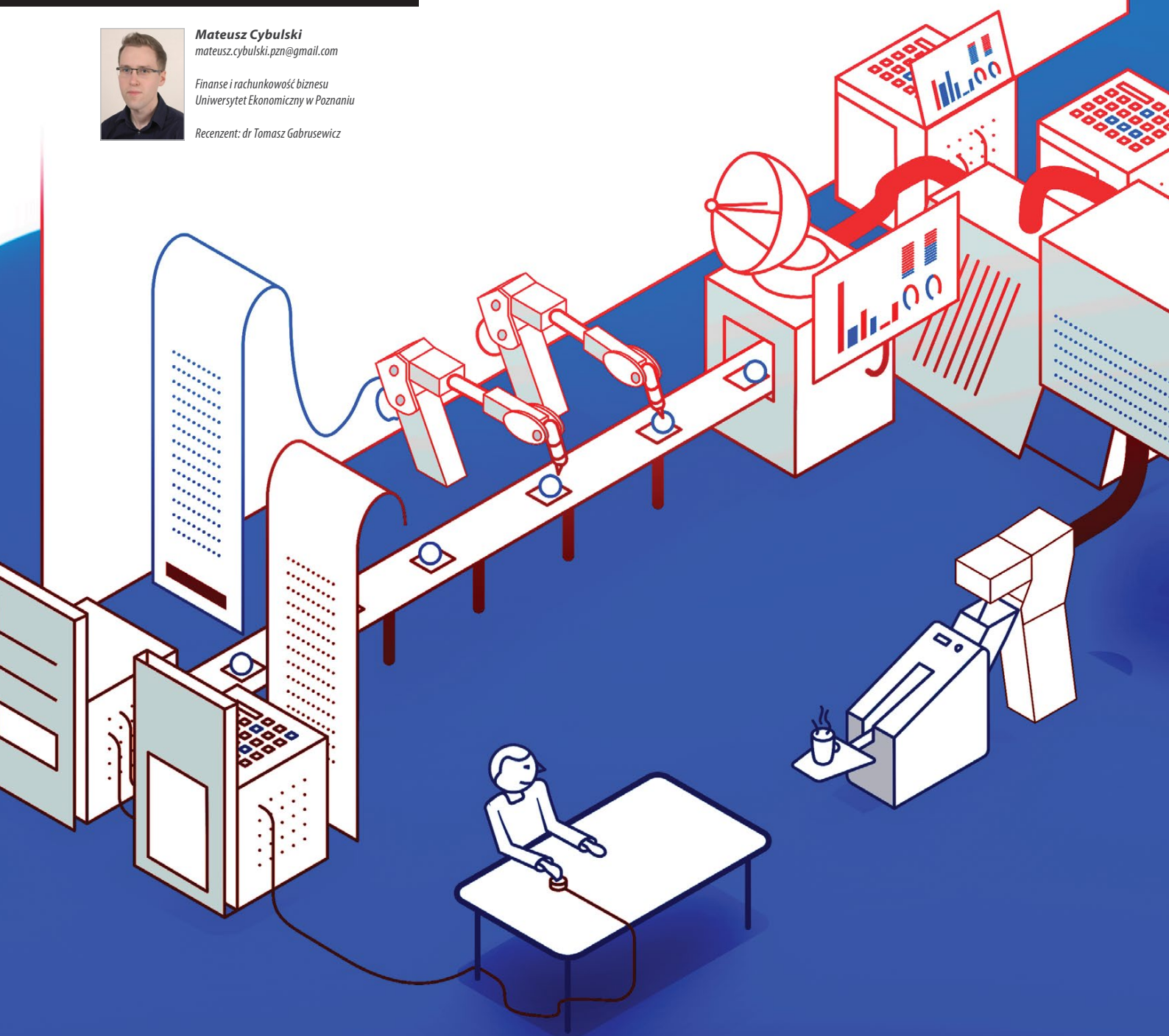
POPRAWA BYTU SPOŁECZEŃSTWA, CZY ZNACZNY WZROST BEZROBOCIA?

Mateusz Cybulski
mateusz.cybulski.pzn@gmail.com

Finanse i rachunkowość biznesu
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

Recenzent: dr Tomasz Gabrusewicz

By dokonać dokładnej analizy powyższego tematu, należy rozpocząć od wyjaśnienia pojęcia automatyzacji i robotyzacji.

POJĘCIE ORAZ CELE ROBOTYZACJI I AUTOMATYZACJI

Pierwsze z pojęć oznacza zastępowanie pracy ludzkiej pracą robotów. W przypadku przemysłu mówi się głównie o stanowiskach, na których wykonywane czynności są rutynowe oraz powtarzalne. Dotyczy to także pracy w warunkach uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia i życia pracownika.

Automatyzacja polega z kolei na odciążeniu bądź całkowitym ograniczeniu nie tylko fizycznej, lecz także umysłowej pracy człowieka przy użyciu maszyn i urządzeń. W przemyśle proces ten oznacza automatyzację oraz mechanizację procesów wykonywanych ręcznie przez pracownika. Poniżej wymieniono główne cele automatyzacji. Są to przede wszystkim!

- poprawa jakości oraz jednorodności produktu przy minimalizacji kosztów pracy dzięki zintegrowaniu procesów produkcyjnych,
- redukcja ilości błędów popełnianych przez pracowników,
- zwiększenie poziomu bezpieczeństwa zatrudnionych pracowników poprzez zautomatyzowanie procesów zagrażających zdrowiu lub życiu człowieka,
- zwiększenie wydajności pracy.

Ponadto nacisk na automatyzację i robotyzację wynikać może z ciągłego poszerzania się

grona producentów oraz rosnących oczekiwań konsumentów, którzy są coraz bardziej świadomi swoich potrzeb². Z powyższych objaśnień można wywnioskować, że pojęcia robotyzacji oraz automatyzacji nie są tożsame, ponieważ automatyzacja może doprowadzić zarówno do zastąpienia człowieka, jak i go jedynie odciążyć, co jest przeciwne robotyzacji, której celem jest całkowite zastąpienie człowieka na danym stanowisku.

OBCENA SYTUACJA ORAZ PERSPEKTYWY NA PRZYSZŁOŚĆ

W tej części artykułu scharakteryzowano obecną sytuację, a także perspektywy na przyszłość dotyczące automatyzacji i robotyzacji. W ciągu ostatnich 10 lat można zaobserwować nieprzerwany wzrost liczby robotów stosowanych w przemyśle, a tym samym rosnącą sprzedaż. Automatyzacja oraz robotyzacja według prognoz ma uderzyć, m.in. w księgowych, pracowników administracji czy tłumaczy. Zdaniem analityków w ciągu następnych dwóch dekad roboty mogą zastąpić co trzeciego pracownika. Najbardziej na to narażone będą osoby pracujące na stanowiskach niewymagających wyspecjalizowanej wiedzy³. Jednym z proponowanych rozwiązań by zapobiec niniejszym prognozom jest zmiana kwalifikacji pracowników. Według analityków wyuczenie pracownika do wykonywania czynności bardziej skomplikowanych niż dotychczas może złagodzić skutki postępującej automatyzacji i robotyzacji przemysłu.

Przykładów na rosnącą rolę robotów nie brakuje. Przykładowo dzięki automatom możliwa stała się płynna gra na giełdach. IBM

stworzył superkomputer, który zdaniem twórców jest w stanie dokonać diagnozy raka płuc skuteczniej od lekarza z wieloletnim doświadczeniem. Z kolei w Kalifornii powstały w pełni zautomatyzowane punkty wydawania leków, których skuteczność, według testów na 350 tys. zrealizowanych receptach, była stuprocentowa⁴.

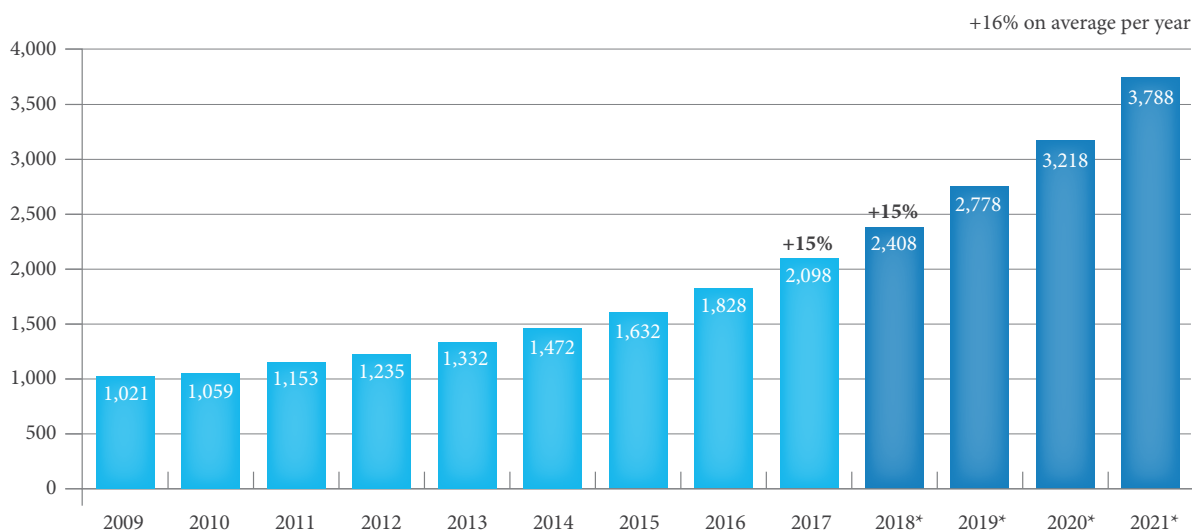
Dopełnieniem ogólnych prognoz może być pogląd naukowców z Uniwersytetu w Oksfordzie, według których w ciągu kolejnych 10-20 lat z rynku pracy zniknie ok. 700 zawodów. Jednak tak istotne zmiany nie są niczym nowym. Dowodem na to są Stany Zjednoczone w XX wieku. Wskutek rozwoju technologii rolniczej zatrudnienie w sektorze rolnictwa spadło w tym czasie z 40% do blisko 2%⁵.

Jak wspomniano wcześniej, na świecie z każdym rokiem produkuje się i wykorzystuje coraz więcej robotów i maszyn. Wykres 1 przedstawia łączną liczbę robotów przemysłowych na świecie w latach 2009-2017 oraz prognozę na lata 2018-2021.

Jak wynika z poniższego wykresu, robotów z każdym rokiem przybywa, a według prognoz w 2021 roku w firmach przemysłowych ma już działać blisko 4 mln robotów i maszyn. Wykres ten udowadnia, że popyt na roboty ciągle rośnie. Natomiast wykres 2 przedstawia światową sprzedaż robotów w analogicznym okresie.

Dynamika sprzedaży w latach 2016-2017 zdecydowanie wzrosła. Liczba sprzedanych robotów w 2017 roku w stosunku do poprzedniego była o 30% wyższa. Według prognoz w latach 2018-2021 dynamika wzrostu ma wynieść średnio 14% i na koniec analizowanego okresu osiągnąć pułap 630.000 sprzedanych robotów w ciągu roku.

Wykres 1. Liczba wykorzystywanych robotów przemysłowych na świecie w latach 2009-2017 oraz prognoza na lata 2018-2021 (w tys. sztuk).

Poniższe wykresy przedstawiają wielkość sprzedaży robotów i maszyn w rozbiciu na konkretne regiony oraz kraje. Na wykresie 3 zaprezentowano wielkość sprzedaży w regionach takich jak Europa, Ameryka oraz Azja/Australia w latach 2016-2017 wraz z prognozą na lata 2018-2021.

Zdecydowanym liderem na przestrzeni analizowanego okresu jest oraz będzie region Azji oraz Australii. Zarówno pod względem wielkości sprzedaży jak i jej dynamiki. Uwzględniając cały okres prognozy można założyć, że sprzedaż robotów w Ameryce oraz Europie razem ujęta w żadnym roku nie osiągnie nawet 50% sprzedaży na terenie Azji oraz Australii. Na podstawie tego wykresu można stwierdzić, że przedsiębiorcy z Azji oraz Australii będą liderami pod względem konkurencyjności i wydajności pracy, a Ameryce i Europie będzie trudno zmniejszyć ten dysonans w kolejnych dekadach. Wykres 4 potwierdza powyższe wnioski. Liderami wymienionych regionów są Chiny, Stany Zjednoczone oraz Niemcy.

Światowym liderem pod względem automatyzacji i robotyzacji pozostają w całym analizowanym okresie Chiny. Wykazywały one także najwyższą dynamikę sprzedaży. Co bardzo istotne dla krajów europejskich, sprzedaż w Niemczech w 2017 roku wynosiła zaledwie 15% sprzedaży w Chinach w analogicznym okresie. Ponadto pięciu wymienionych na wykresie liderów reprezentowało w 2017 roku 73% łącznej sprzedaży.

Porównanie stopnia robotyzacji na świecie umożliwia wskaźnik gęstości robotyzacji, który wskazuje, ile robotów przypada na 10.000 zatrudnionych. Wykres 5 obrazuje gęstość robotyzacji w 2017 r. w krajach, które są liderami pod tym względem.

Najwięcej robotów na 10.000 zatrudnionych osób przypadało w 2017 r. w Korei Południowej. Niemcy mimo, że były w latach 2015-2017 na 5 miejscu pod względem sprzedaży robotów to pod względem gęstości znajdowały się na 3 miejscu. Średnia światowa wyniosła 85 robotów na 10.000 osób

zatrudnionych, a najwyższy wynik pod tym względem osiągnęła Europa. Średnia gęstość w tym regionie wyniosła 106 robotów przy zaledwie 75 robotach w Azji.

Polska należy do krajów, które pod względem wskaźnika gęstości robotyzacji znacząco odbiegają od średniej. Wykres 6 prezentuje liczbę robotów przemysłowych na 10.000 zatrudnionych w Polsce w latach 2009-2017.

Jak widać na powyższym wykresie, gęstość robotyzacji w Polsce w całym analizowanym okresie była bardzo niska. Ponadto wynik z 2017 r. był ponad dwukrotnie niższy od światowej średniej wynoszącej 85 robotów. W porównaniu do europejskich liderów pod względem gęstości robotyzacji, czyli Niemiec (322 roboty), Szwecji (240 robotów) czy Danii (230 robotów) można uznać ten wynik za zdecydowanie zbyt niski.

ARGUMENTY PRZEMAWIAJĄCE ZA AUTOMATYZACJĄ ORAZ ROBOTYZACJĄ W PRODUKCJI I PRZEMYSŁE

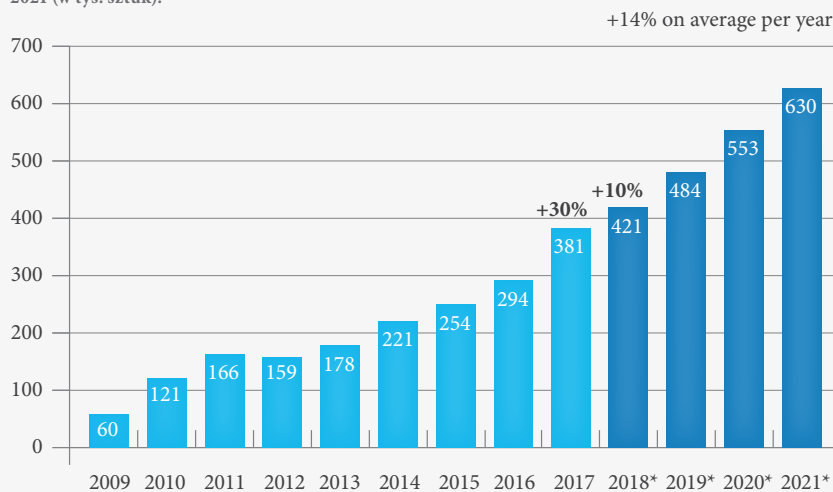
Wbrew wielu negatywnym prognozom, automatyzacja oraz robotyzacja nie musi doprowadzić do powstania bardzo wysokiego bezrobocia technologicznego. Poniżej zaprezentowano kilka argumentów służących potwierdzeniu tych słów.

Po pierwsze bardzo istotnym argumentem jest zdrowie i życie pracownika. Automatyzacja i robotyzacja dotyczy przede wszystkim stanowisk, na których warunki pracy szkodzą zdrowiu i życiu pracownika lub miejsc pracy, w których wykonywane czynności są powtarzalne, monotonne lub ciężkie. Dlatego też automatyzacja i robotyzacja przyczynią się *de facto* do poprawy warunków pracy.

Po drugie warto też zaznaczyć, że nie każdy rodzaj pracy może zostać zastąpiony przez roboty. Środki pieniężne na inwestycje w automatyzację oraz robotyzację mają obecnie głównie duże przedsiębiorstwa. Roboty są bardzo kosztowne, dlatego też nie opłaca się w nie inwestować w przypadkach prac nisko wycenianych¹². Mimo tego kluczową kwestią w kolejnych dekadach będzie reforma szkolnictwa i oferty edukacyjnej tak, by nie kształcić pracowników do zawodów, które za jakiś czas mogą zostać zlikwidowane w wyniku robotyzacji¹³.

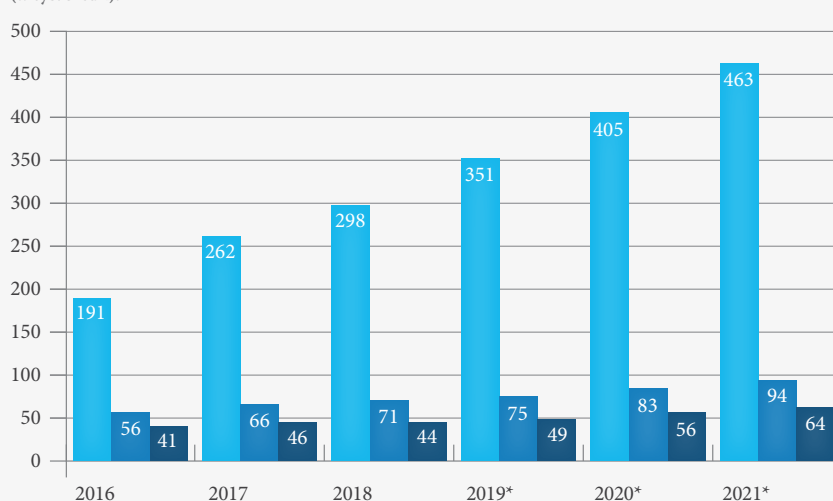
Po trzecie choć prawdą jest, że roboty będą w części lub całości odbierać pracę pracownikom fizycznym, wykonującym proste czynności, to jednak ktoś będzie musiał

Wykres 2. Światowa sprzedaż robotów przemysłowych w latach 2009-2017 wraz z prognozą na lata 2018-2021 (w tys. sztuk).

Źródło: (ifr.org⁷, dostęp: 23.02.2019).

Wykres 3. Światowa podaż na roboty przemysłowe w latach 2016-2017 wraz z prognozą na lata 2018-2021 (w tys. sztuk).

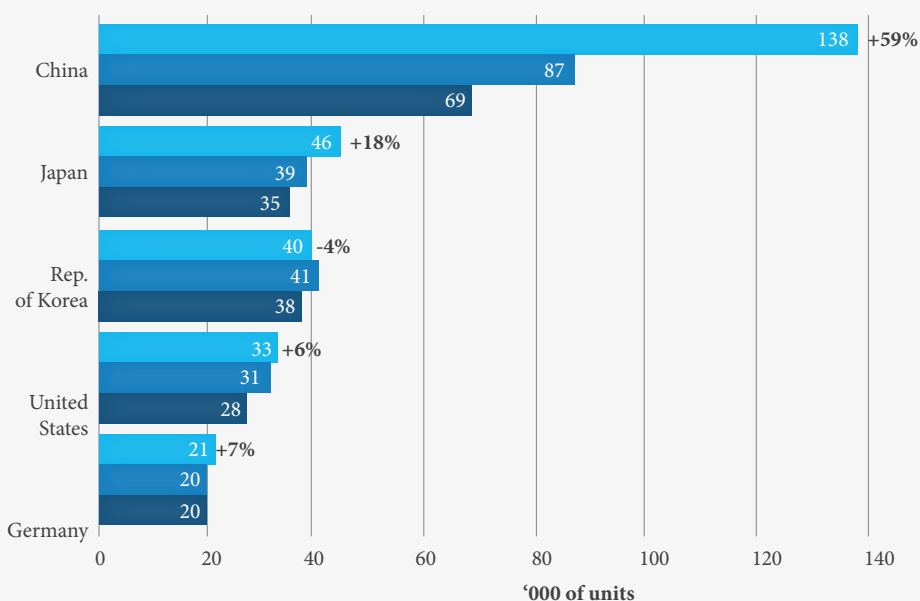

Źródło: (ifr.org⁸, dostęp: 23.02.2019).

obsługiwać wszystkie maszyny i roboty. Każda maszyna wymaga zaprogramowania, konserwacji, czy naprawy. W pewnym stopniu dojdzie do wymiany. Część prac zostanie odebrana, a zapotrzebowanie powstanie na innych stanowiskach¹⁴. Zanikanie jednych zawodów i powstawanie kolejnych nie jest zresztą niczym nowym. Obecnie nikt już nie słyszy o takich zawodach, jak latarnik czy windziarz. Zamiast tego powstaje wiele zawodów i firm związanych, np. z *social mediami*, jak chociażby *social media specialist*¹⁵.

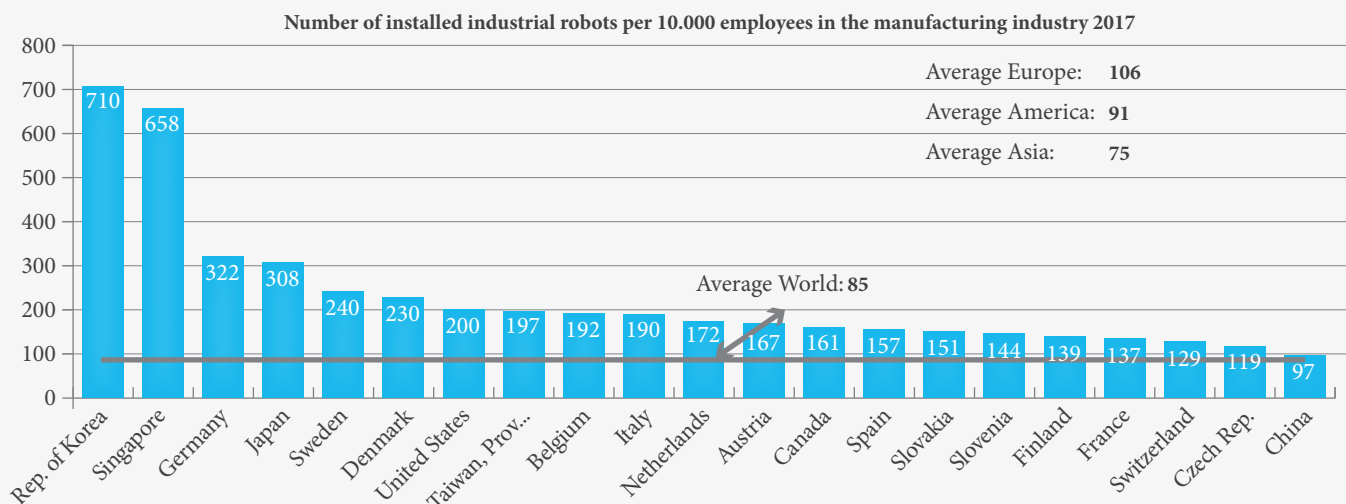
Po czwarte firmy wprowadzają roboty, m.in. po to by zwiększyć wydajność, czyli by produkować więcej w tym samym czasie. Lepsza wydajność oznacza wyższą sprzedaż, a tym samym przychód oraz zysk, przy jednoczesnej redukcji kosztów produkcji. Dzięki temu firma posiada środki by zatrudnić nowe osoby. Dla obecnych pracowników oznacza to wspomniane już lepsze warunki pracy. Uwolnione zostaną również moce produkcyjne, ponieważ odciążony pracownik może wykonywać inne, bardziej skomplikowane obowiązki¹⁶. Ponadto

Wykres 4. Liderzy pod względem podaży na roboty przemysłowe w latach 2015-2017 (w tys. sztuk).

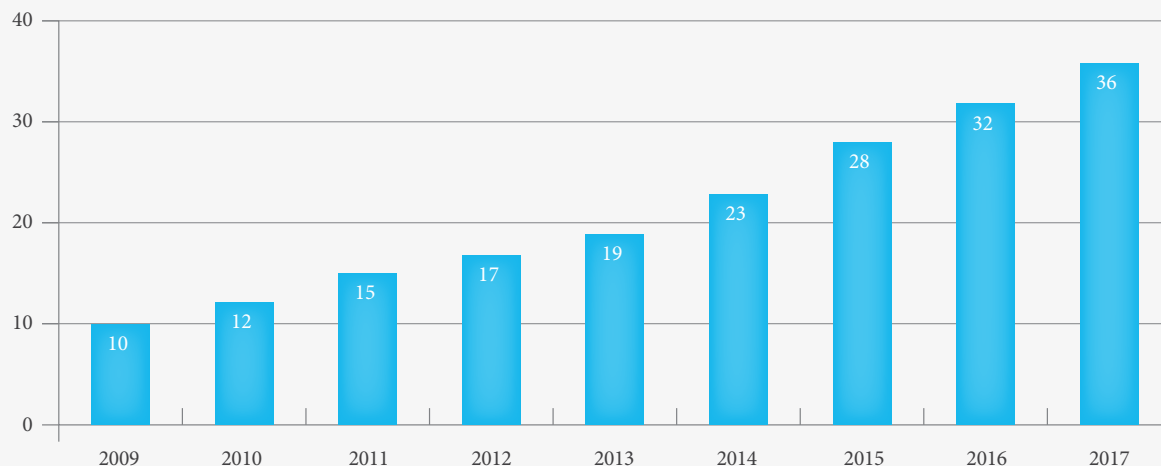
Źródło: (ifr.org⁹, dostęp: 23.02.2019).

Wykres 5. Wskaźnik gęstości robotyzacji w 2017 r.

Źródło: (ifr.org¹⁰, dostęp: 23.02.2019).

Wykres 6. Wskaźnik gęstości robotyzacji w Polsce w latach 2009-2017

Źródło: (cyfrowa.rp.pl¹¹, dostęp: 23.02.2019).

nawet dobry, sumienny i wykształcony pracownik może stracić pracę, jeśli firma znacznie notować straty z powodu braku inwestycji w maszyny.

Jednym z najważniejszych argumentów w kontekście postępującej automatyzacji i robotyzacji jest tzw. *Cobot* – obecnie dominujący kierunek na rynku robotyki, czyli robot pracujący „ramię w ramię” z człowiekiem. Powstanie *cobotów* wynika z prostej przyczyny. Maszyna jest wydajniejsza od człowieka, ale najwydajniejsza jest, kiedy towarzyszy jej człowiek. Dlatego powinno się dążyć do sytuacji, w której najlepsze cechy ludzi oraz robotów będą się dopełniać. Jeśli w czasie montażu jakiś element zablokuje się w podajniku, robotnik intuicyjnie będzie wiedział, co zrobić, żeby kontynuować pracę, natomiast robot przerwie ją i zawiadomi ekipę naprawczą.

Kolejny argument stanowią badania Centrum Europejskich Badań Gospodarczych i Uniwersytetu w Utrechcie, które wykazały, że automatyzacja pracy ma także korzystny wpływ na wielkość popytu. Na podstawie wyników badań można wnioskować, że obniżone koszty produkcji skutkują niższymi cenami, co prowadzi do wzrostu popytu. Rosnący popyt generuje z kolei więcej miejsc pracy¹⁷.

Ostatni argument to dokładnie przeanalizowana, przy okazji oceny obecnej sytuacji oraz prognoz, gęstość robotyzacji, która wbrew pozorom ma także ogromne znaczenie, bowiem przedsiębiorcy działający w krajach o najwyższej gęstości nie są zmuszeni do przenoszenia produkcji na tańsze rynki, gdzie wraz kosztami produkcji obniży się jakość produktów. Mogą oni produkować u siebie, nie ponosząc ryzyka likwidacji zakładów pracy i redukcji etatów¹⁸. Warto zauważyć, że atutem Polski przez długi okres były właśnie niskie koszty pracy. Jednak konkurencyjność Polski słabnie, ponieważ koszty pracy rosną, a gęstość robotyzacji w całym analizowanym okresie była bardzo niska.

Jak wynika z „Europejskiego Raportu Konkurencyjności 2014”, który zaprezentowała Komisja Europejska, główny problem polskiej gospodarki to właśnie inwestycje w innowacje¹⁹. Wydatki na B+R stanowią mniej niż połowę średniej unijnej (0,9% PKB przy średniej UE 2,06%). Plusem w tej sytuacji jest fakt, że choć Polska jest uznawana za kraj o małej konkurencyjności to jednak ma duży potencjał i wciąż może korzystać z dofinansowań z UE.

Jednym z najsukcesywniejszych sposobów na podniesienie wspomnianej konkurencyjności są właśnie inwestycje w automatyzację oraz robotyzację. W przeciwnym razie Polska przestanie być interesującym miejscem do inwestycji, co spowoduje wzrost bezrobocia

w przypadku przeniesienia produkcji do krajów o niższych kosztach produkcji. Ponadto nie tylko Polska może mieć problem w kolejnych dekadach. W podobnej sytuacji są kraje rozwijające się. Jeśli nie dołączą one do trendu automatyzacji i robotyzacji to przepaść między nimi a potęgami w tym aspekcie jedynie się powiększy. Skutkowac to będzie katastrofą dla nich, ponieważ roboty z łatwością wyprą rynki pracy konkurujące tanią siłą roboczą. W starciu robota z człowiekiem ten drugi nie ma żadnych szans.

Ponadto według prognoz koszty pracy w Niemczech, Stanach Zjednoczonych, Korei Południowej, Japonii – czyli w krajach w ostatnich latach inwestujących bardzo dużo środków w robotyzację przemysłu – mogą spaść do 2025 r. od 18 do nawet 33%. Z kolei według danych IFR inwestycje w roboty były odpowiedzialne za 10% wzrostu PKB per capita w krajach OECD w latach 1993-2013²⁰.

PRZYKŁADY POZYTYWNEGO WPŁYWU AUTOMATYZACJI I ROBOTYZACJI

Dla poparcia powyższych argumentów poniżej zamieszczono kilka przykładów pozytywnego wpływu analizowanych zjawisk na rynek pracy. Przykładowo według danych IFR z 2016 roku w sektorze motoryzacyjnym w USA zainstalowano w latach 2010-2015 80 tys. nowych robotów i stworzono w tym czasie 230 tys. nowych miejsc pracy. W Niemczech z kolei liczba robotów w branży motoryzacyjnej wzrosła w tym samym okresie o około 3% rocznie (ponad 13 tys. maszyn), podczas gdy liczba pracowników wzrosła średnio o 2,5% rocznie (czyli o przeszło 93 tys. pracowników).

PODSUMOWANIE

Celem niniejszego artykułu była próba odpowiedzi na pytanie, czy obawy pracowników o utratę pracy w wyniku rosnącej automatyzacji i robotyzacji są uzasadnione? Na podstawie powyższych rozważań trudno jednoznacznie stwierdzić, czy pracownicy powinni się obawiać, czy też nie. Postępująca automatyzacja i robotyzacja to zagadnienie bardzo skomplikowane. Z jednej strony nie brakuje negatywnych prognoz. Z drugiej strony wymieniono przykłady i argumenty potwierdzające, że automatyzacja i robotyzacja nie musi się przyczynić do powstawania wysokiego bezrobocia technologicznego, a wręcz może pomóc w rozwoju firm i prowadzić do zatrudniania kolejnych pracowników. Niemniej jednak dotychczasowe, bardzo negatywne prognozy powinny stanowić asumpt do dalszych badań.

Prognozowane bezrobocie technologiczne dotknie przede wszystkim pracowników nisko wykwalifikowanych oraz wykonujących prace monotonne, ciężkie lub zagrażające zdrowiu i życiu. By je ograniczyć konieczna jest reforma edukacji. Oferta edukacyjna powinna zostać właściwie przemyślana i zmieniona tak, by stopniowo przestać kształcić do wykonywania zawodów zagrożonych automatyzacją i robotyzacją. W przeciwnym razie może dojść do tego, że osoba wykształcona, nawet nieadekwatnie do rynkowych potrzeb, znajdzie pracę chociażby w kawiarni, a osoba niewykształcona lub słabo wyedukowana niestety nigdzie²¹.

Bibliografia:

- Michalec, <https://mfiles.pl/pl/index.php/Automatyzacja>, 23.02.2019
- Robotyzacja przemysłu sprawdzoną receptą na poprawę konkurencyjności – dlaczego Polska nie wykorzystuje swojej szansy?, 2015, <https://tylkonauka.pl/wiadomosc/robotyzacja-przemyslu-sprawdzona-recepta-poprawe-konkurencyjnosc-dlaczego-polska-nie-wy-0>, 23.02.2019
- Bednarz, *Kiedy robot pozbawi nas pracy?*, 2015, https://praca.interia.pl/news-kiedy-robot-pozbawi-nas-pracy.nld,1879390?fbclid=IwAR-0le08a_jwTdeBjYlXYFchGeMYBXniG3rnrj30HMnelnSv_06Z2AT-TZCWo#, 23.02.2019
- Bednarz, *Kiedy robot pozbawi nas pracy?*, 2015, https://praca.interia.pl/news-kiedy-robot-pozbawi-nas-pracy.nld,1879390?fbclid=IwAR-0le08a_jwTdeBjYlXYFchGeMYBXniG3rnrj30HMnelnSv_06Z2AT-TZCWo#, 23.02.2019
- Bednarz, *Kiedy robot pozbawi nas pracy?*, 2015, https://praca.interia.pl/news-kiedy-robot-pozbawi-nas-pracy.nld,1879390?fbclid=IwAR-0le08a_jwTdeBjYlXYFchGeMYBXniG3rnrj30HMnelnSv_06Z2AT-TZCWo#, 23.02.2019
- Presentation industry and service robots, 2018, https://ifr.org/downloads/press2018/WR_Presentation_Industry_and_Service_Robots_rev_5_12_18.pdf, 23.02.2019
- Presentation industry and service robots, 2018, https://ifr.org/downloads/press2018/WR_Presentation_Industry_and_Service_Robots_rev_5_12_18.pdf, 23.02.2019
- Presentation industry and service robots, 2018, https://ifr.org/downloads/press2018/WR_Presentation_Industry_and_Service_Robots_rev_5_12_18.pdf, 23.02.2019
- Presentation industry and service robots, 2018, https://ifr.org/downloads/press2018/WR_Presentation_Industry_and_Service_Robots_rev_5_12_18.pdf, 23.02.2019
- Presentation industry and service robots, 2018, https://ifr.org/downloads/press2018/WR_Presentation_Industry_and_Service_Robots_rev_5_12_18.pdf, 23.02.2019
- Presentation industry and service robots, 2018, https://ifr.org/downloads/press2018/WR_Presentation_Industry_and_Service_Robots_rev_5_12_18.pdf, 23.02.2019
- Błaszczak, *Marsz robotów przyspieszył, ale i tak tracimy dystans do Europy*, 2018, <https://cyfrowa.rp.pl/technologie/29926-marsz-robotow-przyspieszyl-tracimy-dystans-europy>, 23.02.2019
- Bednarz, *Kiedy robot pozbawi nas pracy?*, 2015, https://praca.interia.pl/news-kiedy-robot-pozbawi-nas-pracy.nld,1879390?fbclid=IwAR-0le08a_jwTdeBjYlXYFchGeMYBXniG3rnrj30HMnelnSv_06Z2AT-TZCWo#, 23.02.2019
- Marczak, *Miały odbierać miejsca pracy, a w Polsce przyczynili się do ich wzrostu. Czy powinniśmy bać się robotów w pracy?*, 2015, <https://innpoland.pl/118605,mialy-odbierac-miejsca-pracy-a-w-polsce-przyczynili-sie-do-ich-wzrostu-czy-powinny-bac-sie-robotow-w-pracy>, 23.02.2019
- Bednarz, *Kiedy robot pozbawi nas pracy?*, 2015, https://praca.interia.pl/news-kiedy-robot-pozbawi-nas-pracy.nld,1879390?fbclid=IwAR-0le08a_jwTdeBjYlXYFchGeMYBXniG3rnrj30HMnelnSv_06Z2AT-TZCWo#, 23.02.2019
- Koziół, *Czy automatyzacja zabije popyt na ludzką pracę?*, 2018, <https://www.parkiet.com/Parkiet-PLUS/301139985-Czy-automatyzacja-zabije-popyt-na-ludzka-prace.html>, 23.02.2019
- Chudobka, *Robotyzacja drogą do uwolnienia potencjału pracowników produkcyjnych*, 2010, <http://docplayer.pl/26520536-Robotyzacja-droga-do-uwolnienia-potencjalu-pracownikow-produkcyjnych-11.html>, 23.02.2019
- Postępująca robotyzacja nie odbiera miejsc pracy, 2016, <https://automatykabz.pl/gospodarka/46820-postepujaca-robotyzacja-nie-odbiera-miejsca-pracy>, 23.02.2019
- Robotyzacja przemysłu sprawdzoną receptą na poprawę konkurencyjności – dlaczego Polska nie wykorzystuje swojej szansy?, 2015, <https://tylkonauka.pl/wiadomosc/robotyzacja-przemyslu-sprawdzona-recepta-poprawe-konkurencyjnosc-dlaczego-polska-nie-wy-0>, 23.02.2019
- Robotyzacja przemysłu sprawdzoną receptą na poprawę konkurencyjności – dlaczego Polska nie wykorzystuje swojej szansy?, 2015, <https://tylkonauka.pl/wiadomosc/robotyzacja-przemyslu-sprawdzona-recepta-poprawe-konkurencyjnosc-dlaczego-polska-nie-wy-0>, 23.02.2019
- Koziół, *Czy automatyzacja zabije popyt na ludzką pracę?*, 2018, <https://www.parkiet.com/Parkiet-PLUS/301139985-Czy-automatyzacja-zabije-popyt-na-ludzka-prace.html>, 23.02.2019
- Marczak, *Miały odbierać miejsca pracy, a w Polsce przyczynili się do ich wzrostu. Czy powinniśmy bać się robotów w pracy?*, 2015, <https://innpoland.pl/118605,mialy-odbierac-miejsca-pracy-a-w-polsce-przyczynili-sie-do-ich-wzrostu-czy-powinny-bac-sie-robotow-w-pracy>, 23.02.2019

Nordea

Nordea w Łodzi zaprasza na pokład

Dołącz do zespołu i rozwiń swoje umiejętności w obszarach:

- księgowości i rachunkowości
- zakupów
- analizy biznesowej i Business Intelligence
- robotyki
- obsługi rynków kapitałowych
- operacji bankowych
- zapobiegania przestępstwom podatkowym

nordea.pl

Z czego składa się satysfakcja?

Projekty z widocznym efektem.
Zespół, na którym możesz polegać.
Doświadczenie, dzięki któremu
poradzisz sobie zawsze i wszędzie.
Przygotowaliśmy dla Ciebie biznesowe
pole do popisu.

Zacznij poziom wyżej.

ey.com/kariera

Pracodawca
Roku®

EY

Building a better
working world

■ ■ ■
The better the question. The better the answer.
The better the world works.